

ПОЛИТИКИН

5

динара

БРОЈ
1292

ЗАБАВНИК

1.10.1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН
СТРИП
КЛОПКА

Ripley

Веровати или не!

МОРИЗ Д' БИЖЕВР

(1747-1789)

ПОЗНАТИ ФРАНЦУСКИ
ДРАМСКИ ПИСАЦ,
НУДИО ЈЕ
ЧИТАВО
БОГАТСТВО
СВАКОМ ОНОМ КО
БИ МУ ПОСТА-
ВИО
ПИТАЊЕ
НА КОЈЕ
ОН НЕ БИ
МОГАО
ЛОГИЧНО
ДА
ОДГОВОРИ
НЕКИМ
ЦИТАТОМ
ИЗ
ВИРГИЛИЈА.

ЗАЈЕДНИЧКЕ КУКЕ

ДАЈАКА, НАРОДА
КОЈИ ЖИВИ
НА БОРИКУ,
ЧЕСТО СУ
ДУТАЧКЕ КАО
ДВА
ФУДБАЛСКА
ИГРА-
ЛИШТА.

ТОМАС В. ЛОГОН

ПОРИНУТ У БОСТОНУ
1902. ГОДИНЕ
БИО ЈЕ У ИСТОРИЈИ
ПОМОРСТВА ЈЕДИНИ
БРОД СА 7 КАТАРКИ.
ЈЕ ДРЕЊАКОМ СЕ ВЕОМА
ТЕШКО УПРАВЉАО И ОН ЈЕ
НА ЈЕДНОЈ ПЛОВИДБИ
ПОТОНУО СА ЦЕЛОМ ПОСАДОМ.

ОБУ ЛОБАЊУ ОД КРИСТАЛА

ИЗРАДИО ЈЕ НЕКИ
АСТЕЧКИ УМЕТНИК
ГЛАЧАЈУЋИ
КРИСТАЛ
КОМАДИЦИМА
ВЛАЖНЕ
КОЖЕ
ЗАМОЦЕНИМ
У ПЕСАК.

ЧОВЕК КОЈИ СЕ САМ ПРОГЛАСИО ЗА ЦАРА ЏОШУА НОРТОН

(1818-1880)

СУДАК ИЗ САМ ФРАНЦИСКА
КОЈИ ЈЕ ПРОГЛАСИО СЕБЕ
ЗА НОРТОНА I, ЦАРА СЈЕДИЊЕНИХ
ДРЖАВА И ПРОТЕКТОРА МЕКСИКА.
ИЗДАО ЈЕ СВОЈ ПАПИРНИ НОВАЦ
КОЈИ СУ МУ МНОГЕ БАНКЕ МЕЊАЛЕ
ЗА ПРАВИ ИАКО ЈЕ БИО
ПОТПУНО БЕЗВРЕДАН.

СТАРИ ГУРМАНИ ТОЛИКО СУ ЦЕНИЛИ ЦРВЕНУ РИБУ

ДА СУ РИМЉАНИ
ЧЕСТО ПЛАЊАЛИ ЗА
ЈЕДНУ РИБУ ЦЕНУ
КОЈА БИ ДАНАС
ИЗНОСИЛА
ОКО 6.000
Н. ДИНАРА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Пјер де Кубертен, оснивач
модерних олимпијских игара,
никако није успео да и, поред
свег настојања, у програм игара
уврсти свој омиљени спорт —
мачевање на коњу.

● бели бор може да достигне
старост од 500, маслина од 700,
храст од 2000 а тиса и од 3000
година.

● први близнаци лансирани су
у космос 23. марта 1965. године.
Били су то Американци Вирџил
Грисом и Џон Јанг. У капсули
Цемини, тешкој 3200 килограма,
направили су три обртаја око
Земље.

● Данијел Дингмен (1775-1862)
био је 26 година судија у Пајк
Каунтију (Пенсилванија) и за
то време сва суђења обављао је
тек пошто би скинуо сако и ци-
пеле да би био „комотнији“.

● прво омладинско првенство
света у шаху одржано је јуна
1951. године у енглеском граду
Бирмингему. Победио је наш
земљак Бора Ивков са 9,5 поена.

● прве речнике — називали су
их глосарима — саставили су
стари Грци у петом веку пре
наше ере.

● у Шекспировим делима љубав
се помиње 2559 пута, а мржња
свега 228 пута.

● једна врста америчког какту-
са има цвет чији се мирис осе-
ћа на даљини од једног кило-
метра.

● борови хране преко 200 инсе-
ката, тополе 250, бреје 240, шљи-
ве 220, крушке и јабуке 170,
букве 160 итд.

● раније се сматрало да су зве-
зде у галаксијама међусобно
веома удаљене једна од друге.
Међутим, испитивања која је
вршила Ромела Шахбазјан, са-
радница Вјураканске астрофи-
зичке опсерваторије (СССР) по-
казала су супротно. Шахбазја-
нова је открила мањи скуп га-
лаксија у коме преовлађују ком-
пактни звездани системи. Шта-

више, и саме галаксије у том
скупу налазе се необично близу
једна друге. Астрономи су тај
скуп галаксије назвали „Шах-
базјан-1“. Постојање компакт-
них звезданих система је од на-
рочито великог значаја за ре-
шавање питања порекла галак-
сија.

● у Кини су се некада правили
напрсци од слоноваче у облику
лотосовог цвета.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

НЕ! ОВАКО НЕШТО НИ-
КАД НЕ БИХ НОСИЛА!

БАШ ЈЕ
РУЖАН!

ВЕЋ
ТРИ
САТА
ИСПРО-
БАВАШ
ШЕШИ-
РЕ!

ТИ СЕ, ПАЈО, НИ-
ШТА НЕ РАЗУ-
МЕШ У КУПО-
ВИНУ!

А НЕ!

ОВАЈ МИ УЖАС-
НО СТОЈИ

А ШТА КАЖЕТЕ
ЗА ОВАЈ?

Е... САД
ВЕЋ МОЖЕ-
МО ДА
РАЗГОВА-
РАМО!

ОВАЈ ШЕШИР ЈЕ
ТАЧНО СУПРОТНО
ОД ОНОГ
ШТО ЖЕ-
ЛИМ!

Distributed by King Features Syndicate.

Губи се, ђаволе!

СРЕТЕН ТЕОФИЛОВСКИ:
„Цемо је био чудовиште!“

Прохладни ветар на Шари није престајао већ други дан. Завлачио се у одећу уморних бораца Тетовског партизанског одреда и продирао им до костију. Ипак, био је сносљивији од кише која га је сменила. Лила је као да се небо провалило. Натапала је земљу, али и борце који су морали да се повуку са планине и никако застајање није долазило у обзир.

За циљ свога пута одред је изабрао крај изнад Маврова где је немеравао да се склопи. Али, да би стигао тамо није могао да заобиђе неколико села, а није знао да ли су их балисти у међувремену заузеле и да ли их тамо чекају у заседи.

После кише напхила је магла, густа и непрозирна. Чинило се да се све заварило против 36 исцрпљених бораца. Када су коначно стигли изнад кањона реке Радике, били су при крају снаге. Пред њима се налазило још село Беличица.

Био је крај септембра 1944. године. Зора се помањала.

ГДЕ ЈЕ ИЗВИДНИЦА?

Као што су то увек чинили, и овог пута партизани су послали извидницу у село. Остали су поседали на влажну траву ливаде удаљене педесетак метара од првих кућа.

Негде у селу огласили су се пси.

Тишина праскозорја притискала је околину као неки невидљиви големи тег. Сви су ћутали. На ливади окруженој са три стране шумом, само кратки, шкрти кашаљ понеког борца реметио је дубоки мир. Минути су споро пролазили.

САВ ОБЛИВЕН КРВЉУ, ОМАЊИ ПЛЕЋАТ БОРАЦ СПОРО ЈЕ КОРАЧАО ПРЕМА БАЛИСТИМА КОЈИ СУ МУ ДОЛАЗИЛИ У СУСРЕТ.

— Зашто их нема? — гурнуо је друга до себе осамнаестогодишњи лимарски радник из Тетова Сретен Теофиловски Срећко. Друг му даде знак прстом да ћути.

У селу поново залажаше пси. Сивило новог дана полако се губило; свитало је. Борци су постали нестрп-

ло чему. Требало је журнути према шуми, она је била спас.

У трену, партизани су били на ногама. Зачас су се распршили на све стране и потрчали према дрвећу кроз плетине какве нису очекивали. Једни су падали, други прескакали мртве. Ватра из машинки ко-

шуљу и копоран који је имао на себи.

У раскораку Срећко се неколико тренутака клатио напред-назад. Гледао је балисте равно у очи. Изазављивања на њиховим лицима брзо је уступило место злуради осмеху. Корак по корак, уживајући у сопственој спо-

љиви. Шта се то догађа са извидницом, зашто се не враћа, питали су један другог. Неки поустајаше.

— Партизани, предајте се! Окољени сте! — изненада се проломи нечије наређење. Глас је припадао некој прлатој људизи. Засекао је јутарњу тишину попут ножа. Реченице су казане на чистом албанском језику. Борци су одмах схватили да имају посла с балистима а то је значило само једно: њихова извидница улетела је у заседу, они такође.

КАО ЛАВОВИ

Ту није више имало шта да се размишља о тактици, неком плану одбране, би-

сила је опкољене људе, али преживели нису посустајали. Борили су се као лавови, пуцали, јуринали — други, трећи, пети пут, опет, па опет.

Шест часова трајао је неравноправни бој. А онда је све замукло. Неколико партизана се извукло из обруча, многи су изгинули, рањени су лежали на ливади притајени, правећи се да су мртви. Тек тада балисти су почели своју крваву представу. Идући од борца до борца, свлачили су са њих одећу, пуцали у мртве и рањене, масакрирали их.

Неочекивано, као да је изникао из земље, устао је негде на средини ливаде низак, али јак човек — Сретен Теофиловски. Из ране на врату текла му је крв и сливала се низ ко-

рости која је у Срећку требало да изазове страх од будућег мучења и смрти, кренули су према својој жртви.

Али и Срећко је кренуо према њима. Ходао је усправно, забачене главе уназад. Балисти уплашено устукнуше.

ЈАЧЕ ОД МРЖЊЕ

Први метак погодио га је у руку. Рањени човек је застао, спустио поглед према руци, поново подигао очи и наставио даље као да се нита није догодило.

Нов хитац зарио му се у главу. Срећко се занео, тресао се и наставио да корача. Следећи метак погодио га је у врат. И овог

пута се Срећко затетурао, али остао је на ногама. Гледајући с мржњом балисте кроз полупуштене трепавице поново је кренуо према њима. После неколико корака добио је још један метак. Ни он га није зауставио!

Буљећи у Срећка као у неку авет, командант балиста Аћиф Речани нагло подиже руку и издра се на своје људе:

— Станите! Овај има нешто у себи! Водићемо га Цемо на нека он одлучи шта ће с њим!

Заједно са Срећком балисти су повели још два преживела партизана: Андру Ристовског и Младена Симовског. Сва тројица су дотерана у дворште цркве Светог Николе у Тетову. Ту је по наређењу, по злу чувеног Цеме, команданта балиста целог тетовског краја, доведен сав народ из града да присуствује стрељању комуниста.

Ристовски и Симовски су стрељани одмах после претећег Цеминог говора окупљеном народу. Срећко, наг до појаса, сав у ранама и крвав, ни овог пута није поклекао: стајао је усправно као да није ни стребан, иако га је снага издавала, а свест му се мутила.

— А ти, ти да идеш! — дркнуо је Цемо на Срећка. — На тебе не вреди троштити муницију кад те неће смрт! Ти имаш неку мајку, ђаволе!

Сујеверје злогласног Цеме било је јаче од мржње према младом партизану.

Сретен Теофиловски данас живи у Тетову као пензионер. Носилац је Ордена заслуга за народ и Медаље за храброст.

М. Тодоровић

И ВОЛТЕР СЕ

У прошлости се не једном догодило да аргументована научна предвиђања буду подвргнута не само сумњичењима већ и исмејавањима. Понекад, она су потицала и од најблиставијих умова.

Исаак Њутн (1642—1727), један од најзначајнијих личности у науци уопште, писао је непосредно пред своју смрт предвиђајући још већи успон науке, да ће човек врло брзо моћи да се креће брзинама већим од 50 миља на час. Може се претпоставити какву је то револуцију назвало обзиром да су тада биле познате само бр-

НЕОБИЧНИ ПРОНАЛАСЦИ

ТОП ЗА КИШУ

Пре њола века и сѣаро и младо у Аусѣралији несѣрѣљиво је очекивало дан који ће ући у исѣорију.

У сред градића Чарлвила у Аустралији налазио се необичан споменик човековој давнашњој жељи да укроти природу — старински топ за кишу. Пошто је у дну ужи него при врху, личи на неки циновски чирак окренут наопако.

Последњи пут је употребљен пре двадесет година, када је овакав начин борбе против градоносних облака већ одавно био превазиђен. Испален је само зато да би група научника — задовољила своју радозналост!

ГВОЗДЕНА НАКАЗА

По сунчаном дану без облачка, на аеродром у Чарлвилу спустио се авион-лабораторија који је припадао Организацији за научна истраживања британског Комонвелта. Треба

ло је да „засеје“ хемикалијама облаке и тако изазове кишу изнад ове области, познате по дуготрајним сушама које су јој нанесле огромне штете. Али, проблем је био како уопште наћи облаке изнад Чарлвила!

Шетајући градом, пилот и неколико чланова екипе угледали су у једном двооришту овај топ. Личио је на гвоздену наказу постављену усред лепо оплевљених леја са поврhem. Када су пришли, могли су на цеви да прочитају урезане речи:

ТОП ЗА КИШУ УПОТРЕБИО У ЧАРЛВИЛУ 1898. КЛЕМЕНТ ВРАЦ.

Док су посматрали овај „музејски“ предмет, на вратима куће појавио се старац.

— Је ли ово ваше? — упитали су га.

— Јесте. Последњи из своје врсте, сви остали су пропали! — одговори он не скривајући понос.

Старац се звао Боб Меква и још као дете први пут је чуо за ове топове. Клемент Врац чије је име уклесано на „последњем Мохиканцу“, био је тада познати метеоролог у Бризбејну. Страшна суша која је почела 1896. године и потрајала читавих шест година, навела је Враца да опроба технику за коју је сазнао да се користи у северној Италији. Јер, прилике су у овом делу Аустралије постале неподношљиве: све се осушило, поцркали су милиони грла стоке, многе фарме су напуштене.

Врац је отпутовао у Европу.

СВЕ СЕ ЗАТРЕСЛО

Пронашао је Немца Штигера који је изумео топове за кишу, за које се говорило да врло успешно раде разбијајући градоносне облаке. Врац је сматрао да, пошто стварају снажна струјања ваздуха, могу можда и да изазову кишу чак и кад нема таквих облака, као што је случај у Чарлвилу.

Пошто је од Штигера до-

био све потребне податке, вратио се у Бризбејн и у Аустралији приступио изradi спасносних топова. Направљено их је десет и постављени су у круг, око Чарлвила.

Меква се добро сећао дана кад је први пут испален плотун из њих. Било је то, како је он тврдио, 1902. године, а не 1898. као што стоји на његовом топу. Тог дана у Чарлвилу је завладала велика пометња: људи су били узбуђени очекујући историјски догађај. Када је одјекнула страшна експлозија, све се затресло, а нијачни коњ преплашено је појурио заједно са коњицама просипајући гајбиче са воћем и поврhem на све стране. Ваздух је после тога јако заструјао, али — кише се Меква није сећао!

Заузврат, узбудили су се духови. Враца су напали што је улудо потрошио државни новац, а афера је одјекнула све до Европе. Када је Штигер чуо шта се догодило у далеком аустралијском градићу, на сва уста је напао Враца за „лудорије“ што покушава да створи кишу средством које уопште није предвиђено за то. Топови служе само да, по усеве опасне градоносне облаке, разбијају у безазлену кишицу, сиктао је љутито Немац, а не да је стварају тамо где ни облачка на небу нема.

Недugo после овог неуспелог испаливања, топове је купио трговац у чијој је радњи тада радио Боб Меква. Он је одлучио да пошто-пото откупи једног топ нашао у његовом поврњаку...

ЗАКАСНЕЛИ ПАТЕНТ

После овако необичне приче, метеоролози су пожелели да испробају топ. Меква се успротивио:

— То ће изазвати прави пакао у граду! бунио се он.

На крају је ипак попустио, можда и зато што је била суша и ко зна, можда ће Штигеров патент овога пута направити чудо?

Било је потребно да се неколико људи добро напрегне како би тежак топ усправили сасвим вертикално, тако да његова цев буде устремљена у небо. Тада је Меква донео пакет барута који су набили у узано подножје, кроз вратанца предвиђена за то.

— Чиме га потпаљујете? — упитали су га научници.

— Било чиме, може и старим новинама — одговорио им је старац.

Тако су и учинили. Док су се вршиле ове необичне припреме, већ се неколико радозналаца окупило у малом поврњаку, и пристизали су и нови пошто се прочуло за експеримент. Неки су, ви-

дећи да је топ био набијен, покрили главе новинама: сигурно су поверовали да ће збиља пасти киша.

Када је Меква пришао са запаљеним новинама, сви су се измакли и он је принео пламен вратанцима. Али, барут није прихватио. Старац је покушао још неколико пута и — најзад!

Експлозија је била толико јака да се сигурно чула на километар у круг. Чуди су истрчали из кућа, пси и мачке се препали, једном речју — створила се општа гужва. Али, осим звука који је подсетио на фијук ветра, ништа друго се није ни чуло ни видели. Додуше, сат касније, објављено је да је у Канамули, месту удаљеном око шездесет километара од Чарлвила, пала кишица.

Можда је патент хер Штигера ипак „прорадио“ на себи својствен начин, ко зна...

М. К.

ПРЕВАРИО

зине које је човек постигао коришћењем сопствених ногу или коришћењем појединих животиња.

Један од најжешћих противника ових предвиђања био је и сам Волтер Једал од најслободомислијих људи свога доба. Поводом писања забележио је:

„Њути, који је пронашао силу Земљине теже, прича о некаквим чудима да би нас збунио. Потребно је да му верујемо да ћемо се ускоро кретати брзином од 50 миља на сат... Сиromaх, детињаста старац...“

МИНИ-КВИЗ

- 1 Шта је кинетоскоп?
- 2 Знате ли како се звала прва жена професор математике на универзитету?
- 3 Ко је написао роман „Деца капетана Гранта“?
- 4 Постојбина пчела је:
- 5 Морис Утрило је:

ОДГОВОРИ:

1) Кинетоскоп је апарат за посматрање филмова. 2) Сара Келер (1859—1925). 3) Роберт Киплинг (1895—1938). 4) Пчела која се не гнезди у кошници. 5) Француски сликар.

1 ДЕЧЈИ СНОВИ — Француски композитор Хектор Берлиоз рођен је 11. децембра 1803. године у месту Кот-Сен-Андре, недалеко од Гренобла. Још као дечак маштао је да једног дана постане славни композитор и читав свој живот посвети музици. Међутим, ти његови снови били су у супротности са очевим: отац је желео да му син заврши медицину и постане лекар као што је и сам био. Хектор се покорио очевој вољи, али је ипак сваког дана вредно вежбао да свира флауту и гитару.

2 УЖАСНУТИ СТУДЕНТ — Када је 1821. године напунио 18 година, отац га је послао у Париз да упише медицински факултет. И тако је, додуше нерадо, пошао да похађа часове анатомије. Међутим, није прошло дуго, а Хектор је много чешће посећивао музичке приредбе него медицинска предавања. Студије медицине није смео да напусти иако је сваки пут кад би ушао у собу за секцирање желео да побегне. Призор који је тамо затицао био је у потпуном нескладу са визијама о свету младог поклоника романтизма.

5 СУКОБ СА КЕРУБИНИЈЕМ — Осим на музичке приредбе, Хектор је често одлазио и у библиотеку Конзерваторијума. Једног дана ушао је у библиотеку на службена врата и тадашњи директор Конзерваторијума, чувени композитор Луиђи Керубини, наредио му је да изађе на улаз који користе посетиоци. Хектор је одбио. На то је Керубини позвао чувара који је младића избацио напоље. Овај инцидент никад није заборавио. Чак и кад је Хектор постао познат композитор, Керубини му је оспоравао таленат.

6 ПРЕПУШТЕН САМ СЕБИ — Очево незадовољство, кад је чуо за његову одлуку да се бави музиком, и непријатељство с Керубинијем приморали су Хектора да одустане од учења на Конзерваторијуму и пронађе приватног учитеља. Плодан композитор опера и предавач на Конзерваторијуму Жан-Франсоа Лезие пристао је да га припреми за пријемне испите. Међутим, Хектор није успео да их положи, због тога што није прихватио традиционалне начине компоновања, а и због сукоба с Керубинијем.

ИТАСТИЧНА СИМБОЛИКА

3 СУСРЕТ С ОФЕЛИЈОМ — Да би ствари биле још горе, отац је престао да му шаље издржавање надајући се да ће га тако приморати да се врати студијама медицине. Али, преварио се. Уместо тога, Хектор се запослио у хору једног париског позоришта где је зарађивао тек толико да се прехрани и плати часове Лизеу који га је упућивао у тајне драмске музике. У том позоришту Хектор је упознао и енглеску глумицу Хериет Смитсон која га је очарала улогом Офелије у Шекспировом „Хамлету“.

4 ПРИЗНАЊЕ ИЗ ИТАЛИЈЕ — Године 1826. коначно је успео да се упише на Конзерваторијум и постао редовни слушацац предавања из композиције, контрапункта и фуге. Међутим, оно што је за њега карактеристично и ново, односно револуционарно третирање оркестра, није ниоткога научио. Изразит смисао за комбиновање оркестралних боја, склоност за нагле контрасте, романтичарски немир и вулканска снага донели су му 1830. године Римску награду за кантату „Последња ноћ Сарданапала“.

7 КАД ЉУБАВ ИНСПИРИШЕ — Као добитник Римске награде, Хектор је провео једва годину дана у Риму, разочаран сиромаштвом и застарелошћу музичког живота. Па ипак, утисци које је на њега оставила Италија јасно се назире у „Харолду у Италији“ и „Бенвенуту Челинију“. Још пре одласка у Рим, Хектор је понесен љубављу коју је осећао према енглеској глумици, компоновао једно од својих најбољих дела „Фантастичну симфонију“. По повратку у Париз срећа као да му се осмехнула: Хериет се удала за њега.

8 ПАРИЗ ГА НЕ ПРИЗНАЈЕ — Временом, постајао је све познатији и славнији, али не и у Паризу где је водио немиран живот критичара, фељтонисте и композитора. За разлику од читаве Европе Париз је остао готово потпуно хладан према темпераментном, маштовитом песнику, аутору изванредних дела као што су „Ромео и Јулија“, „Проклетство Фауста“, „Тројанци“, „Краљица Маб“ и многа друга. Чувен али несрећан, јер никако није успевао да среди свој приватни живот, Хектор Берлиоз је умро 8. 3. 1869. у Паризу.

Римски адвокат Фабио Фјорентино и његова супруга Енрика одлучили су да први викенд у априлу проведу негде у природи заједно са своје троје деце, четрнаестогодишњим Андреом, дванаестогодишњом Ливијом и деветогодишњим Луиђијем. Изабрали су планину Гран Сасо која се уздиже изнад Терама, само тридесетак километара од Јадранске обале, али је на својим највишим врховима прекривена вечитим снегом.

Фјорентинови су позвали и своје добре пријатеље Франка и Розану ди Ритис са њиховом децом, петнаестогодишњом Данијелом и осмогодишњим Рикардом. Кренули су у два аутомобила, по лепом суботњем јутру које је обављало добар провод.

Снег је појавио се

Две породице су преспавале у планинском месту Узла Гран Сасо и следећег дана рано ујутру кренуле према шуми Сан Пјетро. Прозлазили су сада кроз дивне пределе прекривене снегом који се светлоси под зрацима априлског сунца. Пред подне су одлучили да ручају на месту одакле се пружао изванредан поглед на море чије је плаветнило неobiчно деловало испод овог снажног нежажа.

Из кола су извадили камп-супрем и ручак. После обилног обеда оба родитељска пара седела су уз кафу и дивила се пределу, док су деца уживала у снегу, грудвала се и трчала.

Али, сунце које је тако пријатно грејало, одједном је овај излет претворило у

КРИВО ЈЕ СУЊЕ

ФРАНКО ЈЕ, НЕ ГУБЕЊИ
НИ ГЛАВУ НИ ВРЕМЕ,
ОДМАХ ПОЧЕО ДА
ОТКОПАВА НАЈБЛИЖУ
ХУМКУ. ИЗ СНЕГА СЕ
УСКОРО ПОЈАВИЛА
РУКА
ЗАТРАПНОГ ДЕТЕТА.

катастрофу! Под његовим топлим зрацима снег је попустио и за само неколико секунди, пре него што су излетници могли и да примете шта се спрема, велики глечер у чијем подножју су се налазили, срушио се на њих.

Тоне снега и леда за час су прекрили људе, столове, столице, све. Као да никога није ни било на том месту.

Франко ди Ритис имао је срећу да га снег затрпа само до рамена и успео је брзо да се спасе. Када је бацио поглед око себе, схватио је да од осталих нема ни трага, само су се на неким местима уздизале снежне хумке.

Франко је, не губећи главу ни време, одмах почео да откопава најближи таквак брежуљак. Из њега је с муком успео да извуче Андреа Фјорентина који је био без свести, а онда је зачуо иза себе глас своје супруге. Она је, исто тако, за длаку успела да избегне судбину осталих. Сада су њих двоје стали да грозничаво копају по снегу.

Узалудно шрапање

Успели су да пронађу и спасу сву децу. Али, од брачног пара Фјорентино

није било ни трага ни гласа. Тада је Франко отрчао до својих кола и пожурио по залеђеном путу до оближњег места, Изола Гран Сасо, да потражи помоћ. Спасилачке екипе одмах су пошле на место несреће, да пренесу преживелу децу у болницу и покушају да пронађу Фабију и Енрику.

До девет сати увече тумарали су по снегу заједно са ди Ритисовима који нису хтели да оду док не пронађу пријатеље, али све је било без успеха. Када се већ сасвим смркло, морали су да прекину трагање: више није имало смисла разгртати снег, јер било је јасно да Фјорентинови нису могли да преживе. Сутрадан ујутру, одлучено је: спасиоци ће опет покушати...

Док су се деца опорављала у болници у Тераму, мала Ливија је једнога дана рекла:

— Знам да су мама и тата мртви у снегу — и бризнула у плач.

На жалост, била је у праву, баш као да је предосетила: тела Фабија и Енрике пронађена су тек после три недеље.

Да би трагедија била већа, када су се њихова деца вратила кући, у Рим, затекла су стан потпуно испразњен. Прочитавши у новинама о несрећи у Гран Сасу, лопови су искористили прилику да из њега изнесу све што се могло...

М. К.

НАША СРЕДЊОВЕКОВНА ПОВЕСТ

ОТРОВ НА СЛОВЕНСКИМ СТРЕЛАМА

Ратници у нашим земљама средњег века били су наоружани обичним мачевима, али и тешким, којима се замахивало и ударало обема рукама. Мач је старије оружје од стабље, која је туранског порекла и јавља се тек у 14. веку.

Топуз или буздован носили су обични војници, селаци, али познато је да су њиме били наоружани и византински императори Манојло Комнен и Алексије. И највећи јунак наших народних песама, Марко Краљевић, није се раздвајао од свог чувеног буздована.

Лук и стрела били су главно оружје лако наоружане средњовековне војске, као данас пушка. Домет стрела био је око 200 метара, а врхови су им често били премазани отровом. Ово бележи и псеудо Мавриције при доласку Словена на Дунав, затим крстани Хајнриха Лава 1172. као и крстани трећег похода 1189. године. Отров се справљао од лишћа и корена биљке једић или налел.

НОВИ ШАМПИОН

Често се људи нађу пред проблемом — како да дешифрију нечији рукописе! Зато је у САД конструисана нарочита машина која може да растумачи све врсте рукописа. Она је веома прецизна и прави грешке само код слова која личе једно на друго.

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

БРАЋА СА ДВА КОНТИНЕНТА

ДЕЧАК СА ЦРНОМ МАСКОМ

Гитеови никад нису заборавили необично пријатељство из далеке Африке, али после шеснаест година ћутања изгледало је немогуће ући у траг дечаку.

Једне јунске суботе 1975. године прослављало се венчање у француском месту Сен-Жени-Лавал. Млада Карол Гите удавала се за Жана Жилберта, а међу сватовима нарочиту пажњу је привлачио први сведок, висок млад црнац одевен у свечани плави „буду“, народну ношњу Малија. Када је церемонија обављена он је зграбио младу, подигао је у вис и пољубио. У први мах сватови су се згледали, а онда и сами придружили тој радости својим честиткама...

Овај млади црнац звао се Мамаду Кулибали и дошао је из далеке Африке, само да би присуствовао венчању. Када му је било десет година упознао је породицу Гите под необичним околностима.

ТРЕБА МУ ПОМОЋИ!

Отац Гите је у то време, 1957. године, био на служби у Судану, заједно са породицом: супругом Жаклин и троје деце, десетогодишњим Жоржем, седмогодишњим Жан-Клодом и троогодишњом Карол.

Шетајући једног августовског поднева причаком четвртком, угледао је призор од којег му се следила крв у очима. Неки огромни црвени дивљаци је тукао камчијом дечака који је носио црну маску преко носа и уста. Окупљена светина гледала је потпуно равнодушно, не показујући ни најмању жељу да заштите дете.

Гите је пришао и истргао човеку камчију, а дете је уграбило тај тренутак да побегне.

Од тог догађаја прошло је десетак дана и Гите је већ престао да мисли на необичног дечака, када је једног јутра приметио у песку испод своје веранде отисак као да је ту неко лежао. Зачудио се и одлучио да следеће ноћи прове-ри у чему је ствар.

Устао је пред зору и имао шта да види: испод веранде је спавао овај дечак са маском. Гите је пришао и додирнуо га руком по рамену. Дечак се одмах пренуо и када је видео да је откривен, хитро се подигао и побегао без речи.

Гите је одлучио да се распита по селу о том чудном детету. Није морао дуго да тражи, јер сви су, изгледа, знали за случај малог Мамадуа: он је пре две године, играјући се пушком свог стрица повукао обарац и ухватио себи део образа, носа и уста. Остао је тако унакажен па је сам себи направио црну маску која је ухватила рану сакривала од погледа, али то није спречавало децу да га задиркују.

Када се Мамаду побио у

школском дворишту са двојицом дечака који су га вређали, био је избачен из школе. Од тада је почео да лута, усамљен и напуштен од свих осим својих најближих.

Гите је био дирнут судбином овог детета. Када је следеће ноћи видео да Мамаду опет спава испод његове веранде, наредио је да се детету ујутру остави доручак.

НЕРАЗДВОЈНИ ПРИЈАТЕЉИ

Од тада је Мамаду сваке ноћи спавао испод Гитеове веранде и ујутру добијао доручак. И опет је Гите приметио нешто необично:

посуда са храном увек је била испразњена до краја, иако су му сваки дан остављали све више. Постало је невероватно да дечак може толико да поједе. Гите га је једног јутра кришом пратио: Мамаду је носио доручак да га подели са својом бројном а сиромашном породицом.

Гите је опет био дирнут до суза. Мамаду је очигледно имао златно срце и Гите је желео да му некако помогне. Први му се у тој жељи придружио десетогодишњи Жорж. Он је свакодневно малом прицу доносио банане и друго воће, а понекад и играчке. Мало по мало и њих двојица су постали нераздвојни пријатељи.

Дошао је и дан када је Мамаду први пут крочио у кућу Гитеових. Ушао је заједно са Жоржем, али када га је мала Карол угледала с маском, уплашила се, вриснула и полетела мајци у крило. Ипак Мамаду је постепено освајао срца Гитеових. Са децом се одлично слагао, стално су се играли заједно, а Жорж је почео да га назива братом. Учио је Мамадуа да пише и чита француски, а овај њега свом родном језику бамбара. Пријатељство између деце постало је толико јако, да је Мамаду најзад спавао у истом кревету са Жоржем.

ТАЈНА

Све би текло у најбољем реду да међу белцима у том крају нису почели да се шире гласови како мали Мамаду у ствари има лепру и да је то узрок што му је лице онако унакажено. Били су то зли језици, али Гитеови пријатељи поверовали су у приче и — престали да му долазе у кућу.

Гитеови се нису много забављивали око тога. Они су Мамадуа волели и није му сметало што су остали напуштени од свих. Али, гласови су нагло постали јаким велику пометњу међу белцима: одлучено је да лекар за сваки случај прегледа Мамадуа.

Стаигао је доктор Рузо. Пажљиво је испитао дечака и на крају установио да његове ране нису последица болести. Тамај се ова афера мало стишала, кад се Мамаду стварно разболео од маларије. Имао је такву грозницу да су га одвели у болницу. Остао је у њој четири месеца, а онда, једног дана — нестало!

Доктор Рузо је објаснио Гитеу да је Мамаду отпутовао у Сегу, прилично удаљено место, да посети рођаке. То је звучало врло чудно, али Гите је тек касније

схватио у чему је била ствар.

Рузо је имао план, причао је касније он.

Тај план изишао је на видело тек у мају 1959. године, када је неко закуцао на врата Гитеових. Отворила је мајка и упитно погледала у црног младића на прагу. Није га познавала. Тек када је проговорила, када се насмејао, постало је јасно: Мамаду!

Хтео сам да вас изненадим — причао је он мало касније када су сви седели окупљени око стола.

У ствари, доктор Рузо је одлучио да помогне дечаку да поново задобије људско облике. Упутио га је свом пријатељу, младом хирургу коме је ово била прва пластична операција. Успела је савршено и тако је Мамаду опет могао да хода својим селом уздигнуте главе, без црне маске.

ДОГОДИЛО СЕ ЧУДО

Године су прошле од тада. Гитеови су се 1959. године вратили у Француску и ускоро изгубили везу са Мамадуом, мада га никад нису заборавили. Октобра 1965. године, дан пре свог осамнаестог рођендана, Жорж Гите је умро од леукемије. Био је то тежак ударац за његову породицу и тада су решили да покушају све како би пронашли дечака којег је њихов син називао братом.

Није им то полазило за руком пуних десет година. И, кад су већ изгубили сваку наду да ће икада видети Мамадуа, догодило се чудо.

Слушали смо радио једног дана, прича Гите, када су објавили да траже замишљене приче слушаоца и ми смо се јавили са нашом. Имали смо среће: емитован је ухватно дежурни уредник Радио-Малија и у фебруару 1975. године добили смо писмо које је починијало са „Драги мама и тата...“ Писао је Мамаду...

Младић им је описао цео свој живот од тренутка када су се растали. Живео је сада у главном граду Бамбаку и радио у једној фабрици. У априлу ће се оженити.

Гитеови су, пресрећни, одмах одговорили и писма су почела редовно да путују. Када се приближило дан Каролиног шеснаестог, Гитеови су позвали Мамадуа да проведе месец дана код њих и буде први сведок. Тако је, 27. јуна 1975. године, после скоро шеснаест година растања Мамаду, на аеродрому Шарл де Гол, опет загрлио своју другу породицу...

М.К.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

КАЛБАК И ПОДРУМ

Немо успети! — рекао је Мадинг.

Чуо сам како му зуби цвокоћу и уперих батеријску лампу у његове очи пуне страха.

— Сабири се — рекао сам. — Спашићемо се!

— Спашићемо се? — заурлао је. — Зар ти није јасно — умрећемо! Једва сам се уздржао да га не одаламим лампом.

— Умукни! — повикао сам.

Мадинг је ућутао. За тренутак ме је гледао дрхтавих усана а онда је зарио главу међу скупљена колена.

Прешао сам светлошћу преко влажних зидова подрума а онда преко водом орошених цеви над нашим главама. Ништа ново. Крећу сам кроз воду до колена да изблиза испитам зидове и осветлим сваки мракни кутак надајући се да ћу открити неки отвор за проветравање који смо можда превидели, неки излаз. Нисам нашао ништа.

Поново сам дошао пред тешка челична врата која су била крива за све. Испитао сам браву, притиснуо кваку и повукао из све снаге. Нису се померила. Треснуо сам шаком и врата су мукло зазвучала као неки метални бубањ. Мора да је и мене захватила Мадингова паника јер сам наставио изbezумљено да ударам рукама и ногама.

ИДИТЕ БЕЗ ЈАВЉАЊА!

Наша агонија почела је нешто пре пет сати претходног поподнева, тачније, у петак 3. августа 1973. године. Управо смо привођили крају дневни посао у старој згради на југу Кливленда која је била пред рушењем када нам је пришао предпознаник смене Чак Калбак и саопштио да је вода однекуд процурла у једну од подрумских просторија.

— Није ми мило, момци, што морам да вас запослим пред крај радног времена, али треба да откријете где цури иначе ће нам стићи велики рачун за воду.

Мадинг је нешто прогунђао, али нам није било друге. Док сам силазили Калбак је довикнуо:

— Кад завршите, идите кући без јављања. Ионако ћемо сви ускоро поћи!

Рука је морала бити већа него што смо мислили јер се у малој просторији, иза ложнице за парно грејање, већ накупило за два прста воде. Светиљка над нашим главама није давала довољну светлост. Извадио сам батеријску лампу из торбе с алатом те смо почели прегледати цеви.

Прошло је свега неколико секунди кад смо зачули неко шуптање и нагло се окренули, управо на време да видимо како се затварају тешка челична врата. Када смо ушли, заглавили смо их гуменим клином, али га је сигурно вода избаčila.

ДИНАМИТ

— Задржи их! — повикао сам Мадингу који је био ближи. Он се баацио према вратима, али прекасно. Притрчао сам да му помогнем и неко време смо очајнички ударали песницама, али тешка врата нису се мицала.

Схватили смо, најзад, да могу само споља да се отворе. Облио ме је хладан зној када сам се присе-

тисао да је петак и да нико неће доћи пре понедељка. Следећег тренутка само што се нисам онесвестио — у понедељак ујутро минери ће динамитом за неколико минута савијати читаву грађевину са земљом не слутећи да су два човека затворена у подруму.

Али, излаза није било. Постајао је само мали прозор на нивоу улице, високо изнад нашег домаћаша и обезбеђен жичаном мрежом.

Када смо престали да ударамо по вратима која се нису дала развалити, мало смо се смирили. Из торбе сам извадио преостали сендвич и ножем га пресекао на четири дела. Једну четвртину дао сам Мадингу, једну сам појео. У торби сам имао и целу поморанцу, а воде је, на нашу несрећу, било на претек.

Та прва ноћ као да није имала краја. Провели смо је седећи на великој, дебелој цеви уза зид на око пола метра изнад пода. Било је неудобно, али суво. Вода је неколико пута у току ноћи нагло пунила канале у поду и на тајанствен начин се повлачила. Тако је било и следећег дана, и следеће ноћи.

СИЈАЛИЦА СЕ УГАСИЛА

Недељно јутро, 36 часова од када смо се нашли у клопци, затекло нас је на ивици снаге. Поделили смо другу и последњу половину поморанца и буљили у празно као да смо у подруму провели неколико година. Нисмо проговарали ни реч, нисмо се више плашили, били смо тупи, неиспавани, преморени.

Седели смо сатима беспомоћно а вода је поново почела да надолazi и то брже него досад. За кратко време цев на којој смо седели нашла се под водом и били смо мокри до појаса. Сада сам и ја делио Мадингово мишљење да ћемо се подавити.

Та последња ноћ, када је дошла, била је најгора у мом животу. Угасила се и слаба сијалица на таваници — вода је вероватно процурла и до електричних инсталација. Батерију смо морали да штедим. Повремено сам силазио са наше цеви да измерим ниво воде. Око два сата по поноћи досезала ми је већ до струка!

КАМИОНИ ОДЛАЗЕ

Најзад, око 7 ујутро, чуо сам звук камиона који су се зауставили пред зградом. То су били наши минери. Морали смо некако да привучемо њихову пажњу мада нисам знао како. Стајали смо у води до рамена, а ја сам држао око паса Мадинга који више није могао да стоји сам.

Довукли смо се, корак по корак, до челичних врата и ја сам почео бесомучно да ударам по њима чекићем. Ништа. Људи су постављали динамит, могли смо лепо да их чујемо како се крећу по згради, али они нас, вероватно због буке

— ГОТОВИ СМО!
— промуцао је Мадинг. — Бићемо живи сахрањени ако се пре експлозије не подавимо!

коју су сами правили, нису чули. — Готови смо! — промуцао је Мадинг. — Бићемо сахрањени живи, ако се пре експлозије не подавимо!

Нисам одговорио. Ускоро смо зачули најстрашнији звук на свету — неки од камиона почели су да одлазе! То је значило да су завршили са постављањем динамита и да нас од експлозије дели у најбољем случају неколико десетина минута. Охладио сам се.

Тада сам чуо слаб звук из цеви што се кроз таваницу спуштала низ подрумски зид. На неком од спратова неко је нешто радио око те цеви. Можда су је пунили динамитом или нешто слично. Почео сам да лупам по њој из све снаге Није било одговора.

Свида сам лупнуо трипут у правилним размацама, мало причекао, па опет ударио трипут. Па поново, па поново, у правилном ритму. Тренутак касније најзад, зачули смо одговор — три правилна „кланк“, кланк, кланк! Чули су нас!

Убрзо су се зачули кораци, а потом ударци по челичним вратима. Али, та проклета врата отварања су се према нама и због притиска воде никаква сила није могла да их помери.

— Прозор! викнуо сам. — Потопљени смо, брзо ослободите прозор!

Неколико минута касније два минера разбиа су прозор, поцепала мрежу и спустила мердевине у подрум. Један је сишао да нам помогне. Затим су нас сместили у камион, дали нам врућу кафу и повели нас према најближој болници.

— Момци, имали сте луду срећу! — рекао нам је један од спасилаца. — Кроз десет минута динамит ће разнети зграду!

Ал Лоу

ПОСЛЕДЊИ ДВОРАЦ ИЗ 1001 НОЋИ

Почетком VIII века Арабљани су из северне Африке прешли у Шпанију (711) и освојили је целу за само неколико година. Упоредо са арабљанском владавином поклапа се реконкиста — борба Шпанаца за ослобођење од Арабљана, која ће трајати неколико векова. Циљ реконкисте је уједињење шпанских покрајина. Првих година VIII века Шпанци стварају своје државице: Краљевину Астурију (касније Леон), затим Навару, а у XI веку највећини државе су Арагионија и Кастиља.

Врхунски домет исламске цивилизације у Шпанији је Кала Алхамбра (Црвени двораци) утврђени двор маурских владара крај Гранаде. Градњу Алхамбре (која траје од 1248—1354), започео је Мухамед Ибн Јусуф ал Амнар. Богатство, разноликост и оригиналност у украшавању чине је једном од најлепших тврђава у свету.

Хришћани су, током векова, ослобађали стону по стону Шпаније с циљем да освоје и Гранаду — последње упориште Арабљана које ће пасти у руке Кастиљанаца тек 1492. године, а заједно с њом и тврђава Алхамбра.

Алхамбра

1. Дворски церемонијал-мајстор; 2. Предводник чувара градских бедема; 3. Чувар градске капије; 4. Египатски плаћеник (на јамник); 5. Чувар дворца; 6. и 7. Маварски краљеви Гранаде; 8. Великаш у одећи за пут; 9. Велики везир; 10. Високи функционер; 11. Принц краљевске лозе; 12. Девојка из народа; 13. Дворска служавка; 14. Трговац; 15. Тежак; 16. Сельак; 17. Жена из народа у градској одећи; 18. Поглед на Алхамбру; 19. Алказав, најстарији део маварског утврђења; 20. Алказар, најлепши део тврђаве; 21. Вртови; 22. Градски бедем; 23. Арабљанске територије у време највећег процвата ислама; 24. Мала шпанска краљевства која су одолела муслиманима; 25. Грбови четири слободна шпанска краљевства слева надесно: Навара, Арагон, Леон и Кастиља; 26. Положај последњег маварског краљевства, Гранаде; 27. и 28. Маварски мачеви; 29. Кула Комарес; 30. Велика престона дворана; 31. и 32. Унутрашњи стражарски ходници; 33. Осматрачница; 34. Сала за коморнике и достојанственике из елчарева личне гарде; 35. Судница; 36. Двориште Мексијара; 37. Мексијар, седиште чиновничких и судских служби и сала за састанке краљевског савета; 38. Одаја за спавање; 39. Краљевско купатило; 40. Одаја за одмор; 41. и 42. Амами; 43. Дворана Ажимес; 44. Дворана „Две сестре“; 45. Двориште лавова (чувена фонтана у центру приказана је угећава између бр. 9 и 10); 46. Дворана краљева; 47. Дворана Абансепаж; 48. Дворана Мозараб; 49. Двориште мирти; 50. Велики базен.

ВЕЛИКИ СТРАХ

ЗАКЉУЧАНА СОБА

КАДА СУ МИ СЕ ОЧИ НАВИКЛЕ НА ТАМУ, СХВАТИЛА СМ ДА МЕ МНОГОБРОЈНИ ПОГЛЕДИ ПРАТЕ СА ЗИДОВА, ПОДА И ПОЛИЦА КОЈЕ СУ БИЛЕ ПОРЕЂАНЕ УЗА ЗИД.

Увек сам се питала шта се налази у соби која је стално била закључана. Често сам седела испред тих белих врата, зурила и замишљала рај који се иза њих налази — веровала сам да је ту скривен читав непознати свет. Стриц ми је забранио да улазим у собу јер је у њој држао свој ловачки прибор. Шта знам, можда ћеш дирати пушке, несрећа лако може да се деси — говорио је.

А мене су баш та неизвесност и опасност привлачили.

ИДЕМ И ЈА!

Сваке године, за школски распуст долазила сам код рођака на село. За мене, дете из великог града то је био прави доживљај, купање у реци, шетње кроз густе шуме... толико узбуђења нисам могла да доживим у Београду. Стриц ми је дозвољавао да свуда идем и — нико ме нисам полагала

рачуна. Само у ту собу нисам смела да уђем!

Зашто ме не пусти да макар провириш? Покушавала сам кроз кључоницу да видим шта у њој има, али пошто су застори били спуштени на прозорима, сем мрака ништа друго нисам разазнавала.

Стриц је био страстан ловац, често је причао о

каква те животиња чека иза дрвета.

Тако ми је једино преостало да га погледом испраћам, док је с чопором паса пролазио кроз двориште и одлазио у шуму.

А када би се вратио из лова, с убијеним зечевима и лисицама, спуштао их је на кухњи праг, а затим одлазио у тајанствену собу и унутра остав-

колико пута, сви укућани били су у дворишту, и знајући да ме нико не гледа, полако откључаврата и уђох у собу.

Дуго је требало док су ми се очи навикле на таму. А онда сам са зидова, пода и полица схватила да ме неко — посматра! Многобројне стаклесте очи нетремице су ме гледале. Од ужаса нисам

Тада сам на зиду угледала две пушке, једна од њих — двоцевка, блистала се, вероватно је недавно била купљена. Скинула сам је са зида и почела радознано да је претврћем по рукама.

НЕШТО ПУЧЕ!

Како ли она ради? Шта треба да повучем да би опалила? Аха, ево ово! И док сам дирала кундак, па цев, изненада нешто на пушци кврцну. Сада ће стриц сигурно приметити да сам је дирала, сингу ми кроз главу, вероватно сам је покварила. Зато брже-боље почех да је „оправљам“. Повлачила сам на њој све што ми је личило на неку полуту не знајући да сам је у ствари откочила. И тако повукох ороз!

Као да је читаву собу експлодирала. Пала сам на под. Црвени кругови почели су да ми играју пред очима. Можда је то крв! Али, схватила сам да сам жива када сам почела да кашљем од загушљивог дима.

Тада су се врата отворила, угледала сам преплашено стричево лице. Скочила сам с пода, пројурила поред њега, само што даље од тог места!

Ипак, после неколико сати, сва уплакана вратила сам се кући. Покућена, ушла сам у двориште док су ме рођаци прекорно гледали. Али, у њиховим очима видела сам и искре радости. То ми је било довољно.

Биљана Тодоровић
Гаврила Принципа
број 3, Београд
(Хонорар 150 динара)

својим доживљајима а ја сам га после тога прекинула да и мене једном поведе са собом.

— То је опасно, — говорио је и миловао ме по коси. — Никад се не зна

љав сав ловачки прибор. После тога постајала сам још радозналија...

Тако, једног дана, док сам докона пролазила кроз кућу, одједном сам у вратима угледала — кључ. Осврнула сам се не

смела да се померим. И док сам унутрашке ишла према вратима све сам схватила: препарирани зечеви, лисице, птице, читаво животињско царство налазило се у тој соби. Какав рај!

АРХИМЕДОВ ГРОБ

У I. веку пре наше ере млад човек сјајног ума, који ће касније постати једна од најславнијих личности Римске републике, послат је на дужност квестора колоније Сицилије. Овај положај високог финансијског чиновника и контролора пореза обично је био први степен према великим државничким положајима.

Чим се нашао у Сиракузи, млади квестор пожелео је да ода пошту гробу највећег математичара и физичара старог века чувеног Архимеда који је умро око 100 година раније. Али, на његово неописиво изненађење, нико није умео да му

каже где се налази Архимедов гроб.

Ево шта је младић о томе забележио:

„Када сам био квестор, тражио сам Архимедов гроб, али Сиракужани нису знали где је, а неки су чак тврдили да научник уопште и није ту сахрањен. Ипак сам га нашао зараслог у трновито шипражје.

Ево како: присетио сам се стихова за које сам знао да су записани на Архимедовом гробу. Стихови су казивали да се на врху гроба налазе кугла и ваљак.

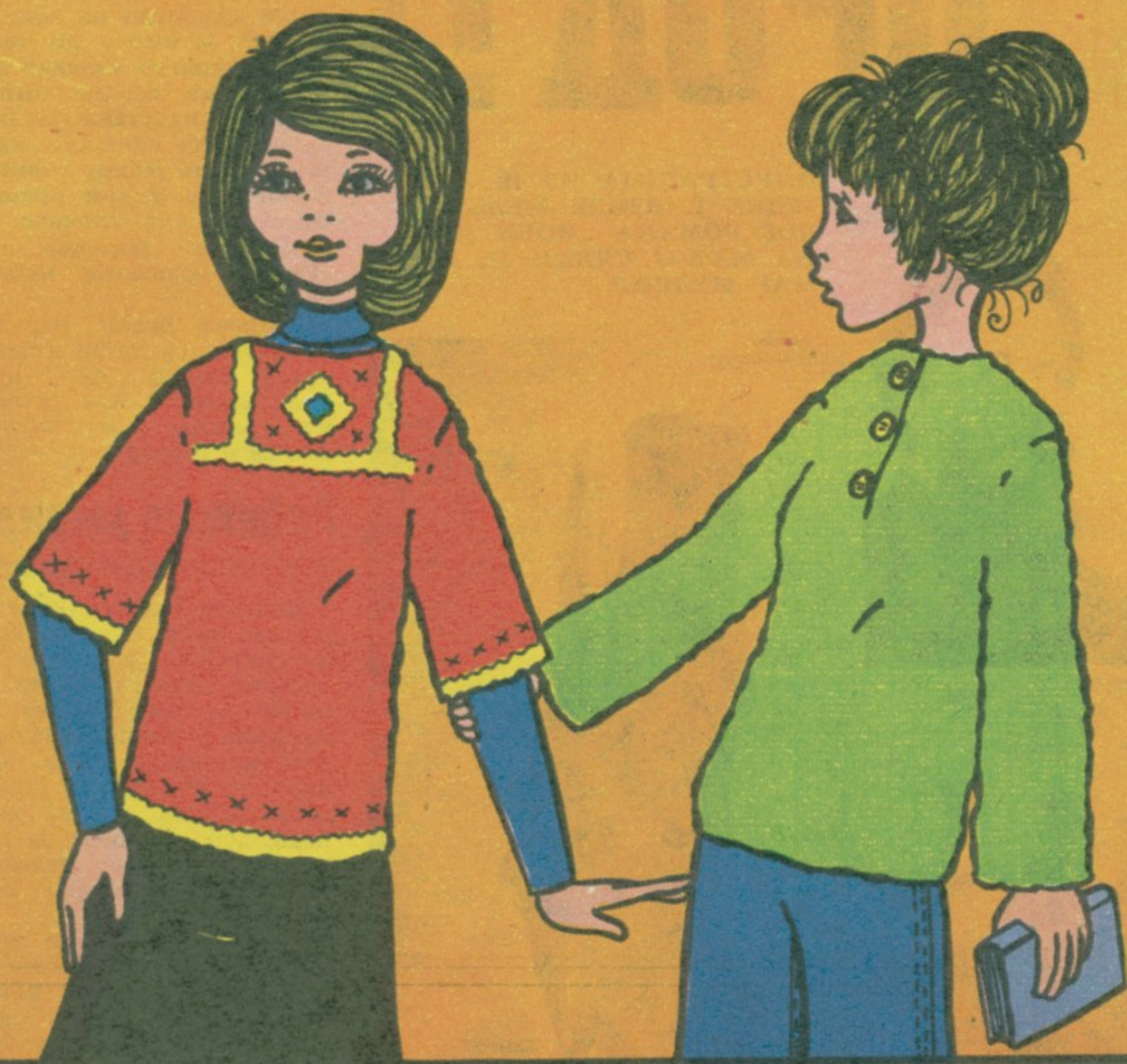
Пажљиво сам проматрао — код капије Агриђента има доста старих гробова — и угледао камени стуб који је једва

вирио из травуљине, а на њему куглу и ваљак.

Рекох Сиракужанцима који су ме пратили, са мном су биле најугледније градске личности, да мислим како је то гроб који тражим. Одмах су послали људи са срповима и косама да рашчисте пут. Пришао сам стубу и на његовом доњем делу угледао једва читљива слова.

Тако би један град, који се својевремено могао подићи високом културом, заборавио гроб генија рођеног међу његовим зидинама да му га није открио „неко из Арпина“.

Тај „неко из Арпина“, млади квестор Сицилије, био је Цицерон, највећи римски говорник! Д. Ђ.

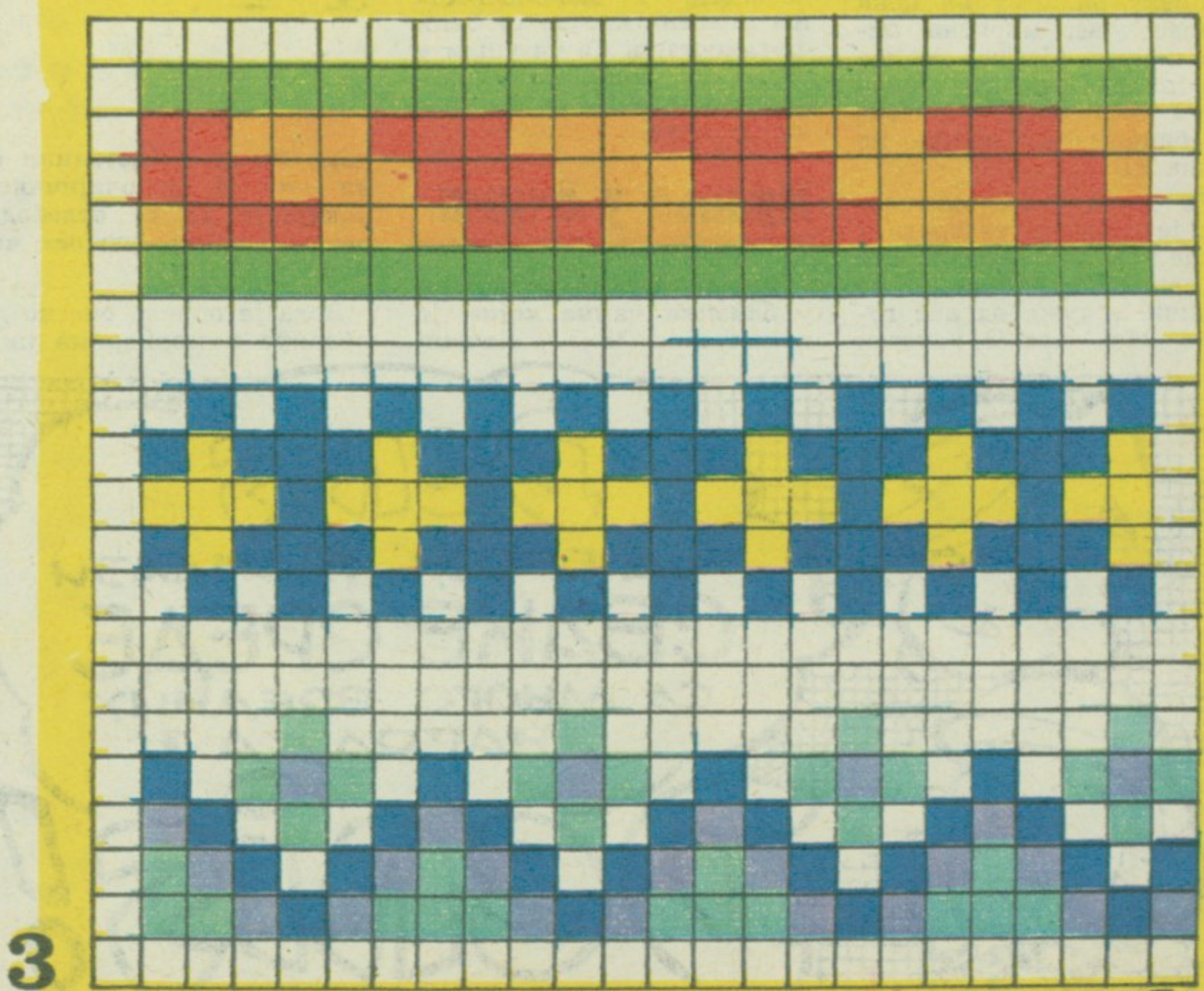
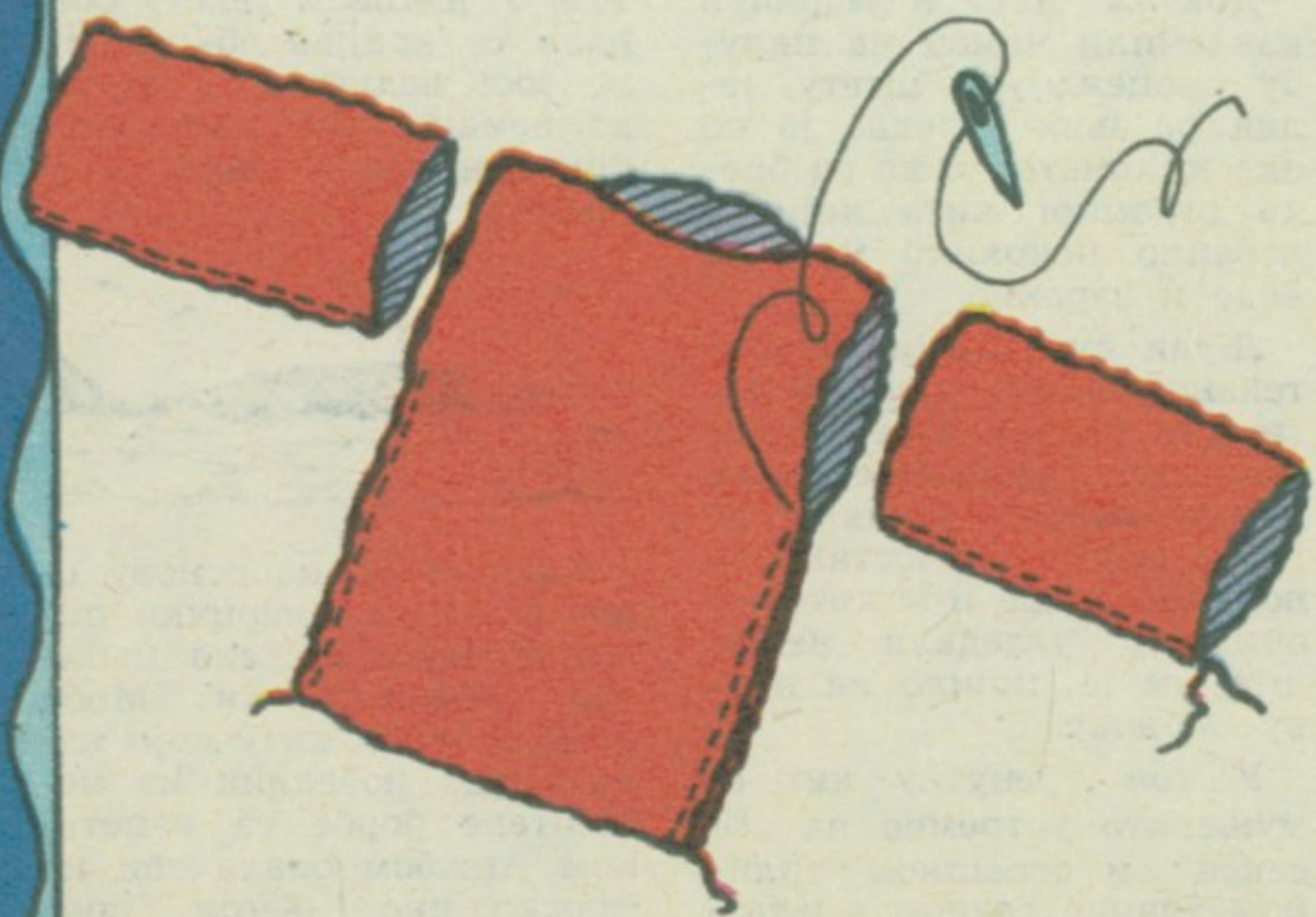
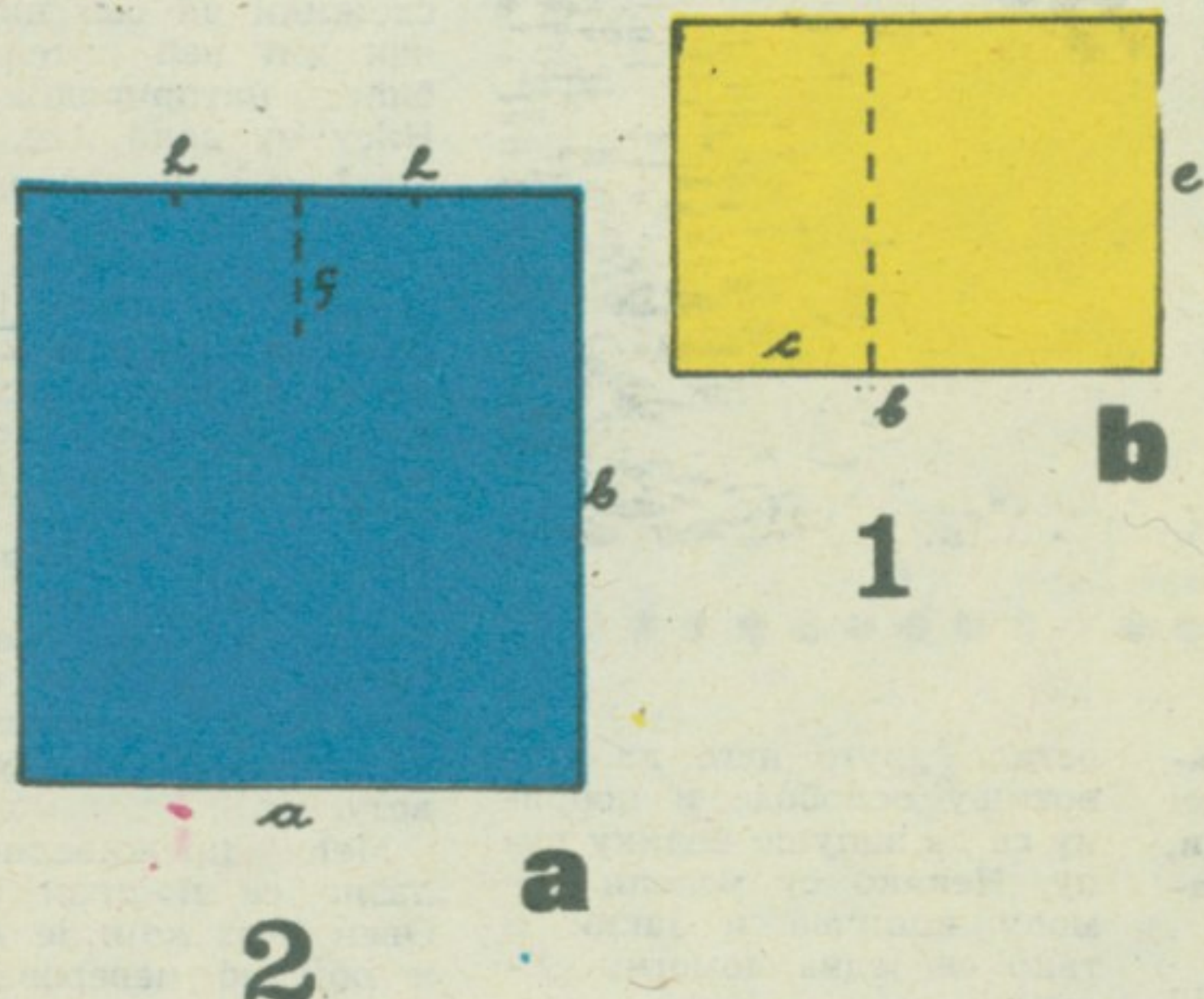
С првим јесењим данима џемпери постају неопходни. Предлажемо вам да за почетак, ако нисте највештији у плетењу, узмете опарану стару вуницу и од ње направите овај леп џемпер са кратким или дугачким рукавима. А ако сте храбри и џемпер на закопчавање. Предњи и задњи део су потпуно исте величине (крој А). Крој В је рукав, а испрекидана линија је мера за кратки рукав.

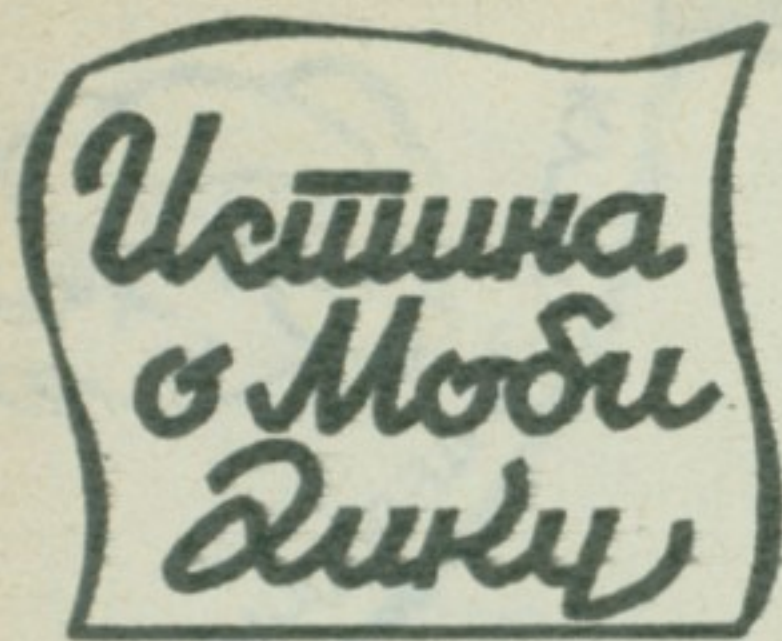
Да бисте што пре видели дело својих руку плетите иглама број 4 и дебелом вуницом. И предњи и задњи део радите са 100 петљи (то је ширина а, око 50 цм). Цео џемпер можете плести истим радом, рецимо рамфлом (једна права, једна обрнута) или жерсе бодом (један ред право, један обрнуто, па опет право...). Висина б износи 55 цм. Ако напред правите отвор он треба да буде дугачак 15 сантиметара (дужина ф). Кратак рукав има дужину с, а дугачак дужину d. Рукав се плете попреко тако да је $s = 30$ петљи а $d = 80$ петљи. Обим рукава $e = 35$ сантиметара.

Цртеж број 2 показује како се џемпер саставља. Предњи и задњи део се ушију са стране и остави се по 17 цм спреда и позади за рукаве. Изрез за врат h-1 треба да буде 26 цм. Рукави се прво споје по шаву па се затим ушију за џемпер.

Пажња! Мера џемпера дата је за девојчице високе око 160 цм. Уколико вам мера не одговара, број петљи одредите тако што ћете рачунати да је 10 петљи = 5,5 цм. Као што смо већ рекли, ово је само приближна мера.

ИСПЛЕТИТЕ СЕБИ ЏЕМПЕР

ГДЕ ЈЕ БРОД?!

Све се одиграло за мање од четврт са-
Ирви официр Чејз и
његови људи налазили су
се усред океана, више од
хиљаду миља од најближе
обале. Имали су један је-
дини неопштећен чамац док
је у китоловац „Есекс“ во-
да продирао таквом сна-
гом да су пумпе биле немо-
ћне. На брзину су убаци-
ли у чамац два квадранта,
наутичке мапе и бусоле. За-
тим су ускочили у чамац
и брзо се удаљили.

Још су унезверено буљ-
или у лађу која је, нагнув-
ши се на страну, лагано
тонула, када су пристигли
други чланови посаде ко-
ји су ловили на другом
месту. Запрепашћење при-
дошлица први је прекинуо
командар узвиком:

— Где је брод?

Капетан Полард упитао
је не верујући очима:

— Господе боже, Чејз,
шта се догодило?!

— Огроман кит потопио
је брод, капетане!

Фатаморгана

Дванаестог августа 1818.
године у луци Нантакет,
варошици америчке држа-
ве Масачусетс са око 8.000
становника, рођаци и при-
јатељи окупили су се на
доку да испрате двадесет
чланова посаде китоловца
„Есекс“ који је полазио у
лов по Тихом океану.

Лов на китове био је те-
жак посао који је захте-
вао много храбрости али у
19. веку били су на цени
китово уље, мирисна ам-
бра и месо, а посао се до-
бро плаћао, па се нашло
доста људи који су се њи-
ме бавили без обзира на
ризик.

Уз доста среће китоло-
вац је могао да се врати и
после неколико месеци, али
се дешавало да остане на
пучини и дужи од две го-
дине. Због тога је капетан

— То није кит
већ натприрод-
на неман пуна
беса — ша-
путало је
двадесет бро-
доломника
стиснутих у
чамцима
један до другог.

„Есекс“ Џорџ Полард на-
товарио на брод воду и на-
мирнице, довољне за две и
по године боравка на мору.
„Есекс“ је пловио већ
недељу дана када је осмат-
рач са врха јарбола уз-
викнуо: „Китови!“ Заиста,
у даљини су се видели
млазеви воде, несташни
мали водоскоци, као да се
у мору играло читаво јато
китова.

Посаду је захватила ло-
вачка грозница. Спуштени
су чамци са опремом и љу-
ди су се поделили у три
групе. Прву је водио ка-
петан Полард, другу — пр-
ви официр Чејз, а трећу —
други официр „Есекса“.
Сви су кренули у истом
правцу где се наслућива-
ло велико јато.

Када су пришли, кито-
ва није било нигде, мир-
на вода простирала се у
недоглед, а малопређаш-
њи млазеви као да су били
фатаморгана. Да би ушли у
траг јату чамци су се раз-
двојили и убрзо се изгуби-
ли из вида.

Мржња у очима

Одједном, кит се појави
у близини чамца којим је
командовао Чејз. Бачени

ИЛУСТРАЦИЈА ИЗ 19. ВЕКА
ЈЕДНЕ ЕПИЗОДЕ МЕЛВИЛО-
ВОО РОМАНА „МОБИ ДИК“.
НА МАЛОЈ СЛИЦИ ЈЕ ХЕР-
МАН МЕЛВИЛ.

харпуни су га погодили а-
ли кит је, у очајничком
покушају да се ослободи,
репом снажно ударио ча-
мац.

Вода је почела опасно да
продире и морнарима није

остало друго него да жи-
вотињу ослободи и побри-
ну се да запусте велику ру-
пу. Некако су успели по-
моћу кошуља и јакни и
тако се једва домогну „Е-
секса“.

Док су Чејз и морнари
извлачили чамац на палу-
бу процењујући штету, је-
дан од њих угледао је на
око километар и по од бро-
да огромног кита који је
избацио неколико млазева
воде и заронио.

Људи су радили на ош-
тећеном чамцу када се ис-
ти кит указао поред самог
„Есекса“. „Гледајте како
нас посматра!“ узвикнуо је
један морнар. И остали су
подигли главе и у китовим
очицама угледали нешто
што им је личило на пра-
ву мржњу.

У том тренутку кит се
муњевито устремио на „Е-
секс“ и страшно сили-
ном ударио главом у њего-
во корито. Брод се уздр-
мао, неки од морнара су

попадали, а кит је заронио
испод кобилице, изронио
мало, онда застало као да
жели да га добро виде и
запамте, и удаљио се. Био
је огроман, права неман.

Морнари се нису чести-
то ни прибрали од чуда, а
„Есекс“ је почео да тоне.
Чејз је управо издавао на-
ређење да се да сигнал
чамцима капетана Полар-
да и другог официра, када
је чуо крик једног морнара
и погледао у том правцу.
Огроман кит поново је
стреловито јуришао на
„Есекс“ подижући велике
таласе.

„Окрени брод!“ наредио
је кормилару да би избегао
други ударац. Али, није
било времена. Кит је гру-
нуо, разбио крму, загну-
рио се и нестало.

Рођена је легенда

Капетан Полард, коме је
све ово на брзину исприча-
но, наредио је да се са
„Есекса“ спасе све што би
могло да им помогне да
преживе у чамцима. Из го-
тово потонулог брода мор-
нари су, уз огроман ризик,
извукли око 300 кг дво-
пека, довољно воде за пи-
ће и неколико великих
корњача као резерву све-
жег меса.

Спустила се ноћ и мор-
нари су, збијени један до
другог у чамцима, поку-
шали да се присете свих
могућих легенди о китови-
ма које су слушали од сво-
јих очева и дедова. Али,
нико никада није чуо за
кита који напада брод!

Морнари су се шапатом
сложили да ово није оби-
чан кит већ интелигентно
биће, натприродна сила.
Нису му дали име, али те
страшне ноћи рођена је ле-
генда о Моби Дик.

Када је свануло, посада
„Есекса“ кренула је ча-
мцима да тражи спас. Чека-
ли су их 93 страшна дана
лутања пучином. Један од
чамаца је потонуо, на дру-
гима је, како су се смењивали
бескрајни дани и но-
ћи, стално понеко умирао.
Најзад, када су срели два
брода, од 20 људи који су
кренули из Нантакета са-
мо историја била су у жи-
воту.

Међу преживелима на-
лазио се и први официр
Овен Чејз који је написао
и објавио невероватну а-
вантуру са страшним ки-
том. У његовом тексту осе-
ћала се крајња збуњеност,
не због величине и изгле-
да немани, већ због „нат-
природне силе“ која га је
водила.

Касније је, на основу о-
вог догађаја, амерички пи-
сац Херман Мелвил напи-
сао чувени роман „Моби
Дик“ о белом киту који из-
лази као победник из не-
поштене борбе са капета-
ном Ашабом одвлачећи на
морско дно његов брод
„Пекод“.

Б. Д.

Denis
ОД БРОЈА 19 ИЗЛАЗИ
СВАКЕ СРЕДЕ
СА МНОГО ВРЕДНИХ
НАГРАДА!

Denis!

**БРАЗИЛСКИ ГЕНЕТИЧАР
КЕР ОДЛУЧИО ЈЕ ДА
ДОМАЋУ ПЧЕЛУ УКРС-
ТИ СА ОПАСНИМ АФ-
РИЧНИМ СРОДНИКОМ.
У ТОМЕ ЈЕ И УСПЕО,
АЛИ ЗАТО ЦЕО КОН-
ТИНЕНТ САДА ЖИВИ
У СТРАХУ.**

У животињском свету, једно од чуда природе свакако су — пчеле, опнокрилци са жаоком којом застрашују или убијају непријатеља. Ако убуду човека или животињу, после тога и саме утину јер се кожа стеже око жаоке, пчела не може да је ишчупа, па заједно с њом откида и део тела. У случају да убоде неког инсекта, из нееластичног хитинског омотача жаоку извлачи без последица.

Пошто су инсекти постали тако рећи човекове домаће животиње, научници одавно траже начин како да производе што више меда. Тако је још 1916. године бразилски генетичар Варвик Естеам Кер дошао на идеју да укрсти две врсте пчела: афричку (*Apis mellifera adansonii*) која је веома издржљива, изванредан летач, али и веома „љута“ са италијанском (*Apis mellifera ligustica*) питомом врстом које највише и има у Бразилу.

Исте године, из Африке у Бразил допремљено је 48

ТЕРОР ИНСЕКТА

РОЗЕНЕ КАО УБИЦЕ

афричких матица, али после нагле промене климатских услова само их је 26 преживело. Кер их је ставио у кошницу у коју је убацио италијанске грутове. Тако је дошло до међусобног укрштања и после неколико година и низа генерација научник је могао задовољно да грља руке: добио је потпуно нову и до тада непознату пчелу. За разлику од својих предака, била је много крупнија, ревноснија у послу, пре изласка сунца одлетала је у поље а одатле се враћала тек у позни сумрак, могла је да лети леома високо и производи два пута више меда него обична пчела.

НАПАД НА ЈАХТУ

Али, тек касније се показало да су ови хибриди и праве — убице!

Несмотреношћу чувара лабораторије, док су вршени експерименти са ројем, једног јутра стотинак пчела предвођено мати-

цом побегло је кроз отворен прозор у поље. Нико томе није придавао посебан значај јер је доста пчела остало у лабораторији Али, сви су се забринули када су после неколико дана почеле да стижу пријаве: нова врста пчела убија људе!

Први смртни случај догодио се 1969. године када се велики рсј, недалеко од луке Салвадор у Бразилу без разлога устремио на једну усидрену јакту. Изненађени и преплашени људи потражили су спас у кабинама, али су пчеле цео дан стрпљиво чекале да изађу. Том приликом, после уједа ових страшних инсеката, један човек је још на јакти умро, а дванаесторо их је у критичном стању пребачено у болницу.

После тога, скоро свакодневно, из многих бразилских градова и села стижали су извештаји о терору ових инсеката. И не само одатле: према писању неких венецуелских листова, оне су 1973. године извеле праву инвазију на периферију града Каракаса. Тада су убиле — 35 људи.

Ова нова врста пчела размножава се невероватном брзином, па данас живи у две трећине Јужне Америке јер је већ уништила све своје питоме и мирољубиве рођаке. Људи не смеју да их гаје у кошницама, плаше се да им приђу, па зато оне живе у густим шумама. А када из њих излете у поља да скупљају мед, уз пут нападају и убијају све што се креће — краве, коње, псе, пилиће...

Ипак, најстрашнија је чињеница што је до данас, после њихових смртоносних убода умрло преко — 150 људи!

КАКО ИМ ДОСКОЧИТИ?

Неки фармери су покушали да се заштите од ове напасти тако што су по шумама спаљивали њихове гроздасте ројеве или су око својих имања правили димне завесе. Убрзо су схватили да тако ништа не могу да учине јер су пчеле, чим би осетиле дим, пролетале кроз њега, бежале у густе шуме или високо у ваздух, па су чак улетале на фарму да би се осветиле људима.

После тога, тимови јужноамеричких научника озбиљно су се замислили. Покушали су да овим летелим убицама доскоче тиме што су из авиона посипали веома отровна хемијска средства, али су убрзо схватили да ће тако пре уништити цео биљни и животињски свет него отпорне пчеле.

Опасне пчеле већ су ми грирале према северу, пре

летеле су Мексико и границу САД, а према најновијим подацима иду према Њујорку. На том путу, где год застану у потрази за храном, праве ројеве у шупљим стаблима дрвећа, у запуштеним територијама, па чак и у рупама у земљи.

Као што свака медаља има две стране, тако од ових хибрида људи имају и неку корист. Пошто су добри радници, оне више него обичне пчеле опрашују цветове, па се принос воћа и поврћа на многим имањима и четворостручио.

Сем тога, нове пчеле много боље разликују боје, услед чега се повећао број биљних врста које опрашују. Досад је, на име, италијанска пчела правила мед искључиво од нектара који је скупљала са цвећа плаве или љубичасте боје.

Решење се налази у рукама генетичара: они морају да створе нову „линију“ пчела, добрих особина и отпорну на убоде ових убица, коју треба да пусте у природу да би се укрстила са опасном врстом. А њихово потомство тада не би имало негативне особине.

— За такав посао потребно је и десетак година — каже Кер кога сматрају за највећег кривца. — А за то време, и поред упозорења, неки страсти одгајивач може да их пренесе у Европу или Азију. О последицама не смео ни да размишљамо!

Б. Ј

АНЕГАСТА

ЕДИСОНОВА ГЛАВОБОЉА

Чувени амерички проналазач Томас Алва Едисон (1847 — 1931), вратио се једном са некаквог пута по Сједињеним Америчким Државама и нада је дошао кући почео је жени да се жали како га је на путу страшно болела глава.

— Глава ме је, сигурно, болела због тога што сам леђима био окренут у

правцу вожње, а не лицем како сам то, иначе, навикао.

— Па зашто ниси замолио неког путника са суседног седишта да ти уступи место и да онда будеш окренут лицем у правцу вожње приметила је на то његова жена.

— Е па, то ми нико не би успело да урадим — одговорио је Едисон, осмехујући се крајичном усана на жену — јер сам у купеу био једини путник.

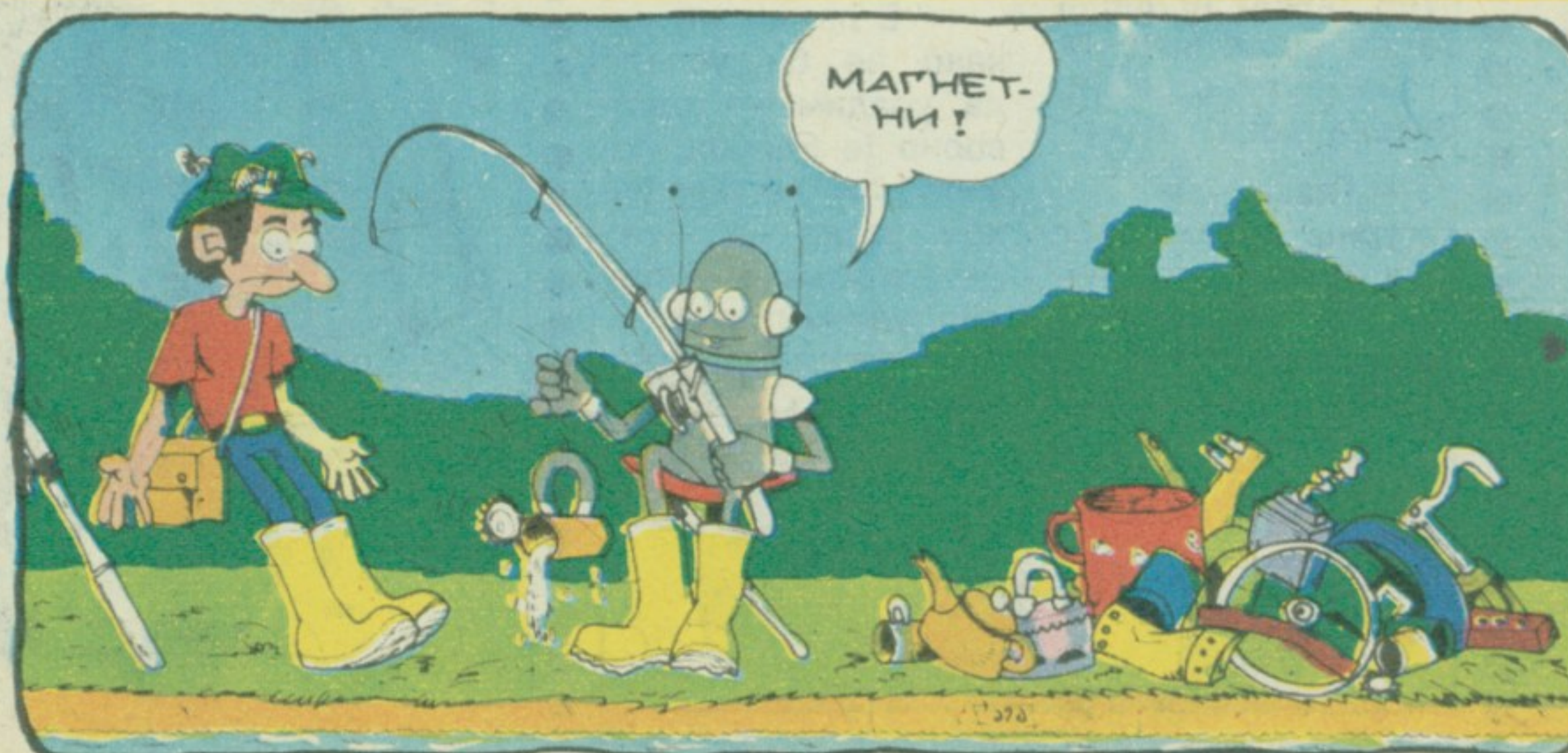

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

КЛОПКА

ЛЕМ ФУЛТОН, РАЗБОЈНИК И УБИЦА, ПОСМАТРАО ЈЕ КРОЗ РЕШЕТКЕ ЗАТВОРА КАКО ПОДИЖУ ВЕШАЛА — ЗА ЊЕГА ...

ЈЕ ЛИ СВЕ ОКЕЈ?

СА-СВИМ!

НЕ БИСТЕ ВИ БИЛИ ТАКО БЕЗБРИЖНИ ДА ИМАМ РЕВОЛВЕР!

ЛЕМ СЕ ОДМАКАО ОД ПРОЗОРА И СЕО НА КРЕВЕТ ...

МОРАМ ОСТАТИ ХЛАДАН!

ГАЗДА ЋЕ ВЕГ НЕШТО ПРЕДУЗЕТИ, СИГУРАН САМ!

ИЗНЕНАДА, ЛЕМ ЈЕ ЧУО НЕКЕ ГЛАСОВЕ ...

ХОЋЕШ ЛИ ДА ПРИЗНАШ, ПРЉАВА ЛОПУЖО!

ШЕРИ-ФОВ ГЛАС!

ЛЕМ ЈЕ ПОСМАТРАО
ШТА СЕ ДОГАЂА ИСПРЕД
ЗАТВОРА...

ГОДИНУ ДАНА
ТЕ ТРАЖИМО!
ГДЕ СИ САКРИО
НОВАЦ КОЈИ СИ
УКРАО ИЗ
ПОШТАНСКЕ
КОЧИЈЕ?

РАЗБОЈНИК О'БРАЉЕН УПОР-
НО ЈЕ ОДБИЈАО ДА КАЖЕ...

НЕ СЕЋАМ
СЕ, ШЕРИ-
ФЕ!

ТРАЖ

МОЖДА
ЋЕ ТИ
ОВО
ОСВЕЖИТИ
ПАМЋЕЊЕ!

БИЛО
ЈЕ ТАМО
ДВАДЕСЕТ
ХИЉАДА
ДОЛАРА!

ПРЕПУС-
ТИТЕ
ГА МЕНИ,
ШЕРИ-
ФЕ!

НАТЕРАЋУ
ГА ДА
ПРОГОВОРИ!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕМО
СЕ НАС ДВОЈИЦА
ЈОШ СРЕСТИ,
АЛИ ОНДА ЋЕМО
ДРУГАЧИЈЕ РАЗГОВ-
ВАТИ!

ВИДЕ-
ЋЕМО СЕ
ЈОШ ЈЕДИНО
НА ТВОМ
ВЕШАЊУ!

ТРАЖИ

МАЛО КАСНИЈЕ СВА ТРОЈИЦА
НАПУСТИЛА СУ ГРАДИФ ЈУМУ...

УБРЗО...

ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН
ДА ЈЕ НОВАЦ ОВДЕ
ЗАКОПАН?

ЈЕСАМ!
КОД ОВОГ
ДРВЕТА!

АЛИ, ТО ЈЕ БИЛО
ПРЕ ГОДИНУ
ДАНА!

НИШТА
НЕ МАРИ!
НОВАЦ
ЈЕ ДОБРО
УПАКОВАН!

ЕВО ГА!

ДАЈ ДА
ПОГЛЕ-
ДАМ!

ЕВО!

ХУ!
ЧИТАВО
БОГАТСТВО!

ТАДА...

ОСТАВИ
ТАЈ
НОВАЦ!

ШТА
ТИ ЈЕ,
КУПЕРУ?

ДОБИЋЕШ ПОЛОВИНУ!

НЕ!
ХОЋУ
САВ
НО-
ВАЦ!

ВАС ДВОЈИЦА
ЋЕТЕ НАСТАВИ-
ТИ ДА ПЉАЧКА-
ТЕ И УБРЗО
ЋЕТЕ ОПЕТ
ДОЋИ ДО
НОВЦА!

У РЕДУ, АЛИ
ОБЕЋАО СИ ДА
ЋЕШ МИ ДАТИ
РЕВОЛВЕР! БЕЗ
ЊЕГА САМ ПРО-
ПАО!

ЈА
СВОЈА
ОБЕЋАЊА
УВЕК
ИСПУНИМ!

ЕВО ТИ РЕВОЛВЕР
И ХВАЛА НА
НОВЦУ!

КАО МУЊА, О'БРАЈЕН
СЕ БАЦИО НА РЕВОЛВЕР...

НЕГЕШ
ДАЛЕКО
ОДМАХИ!

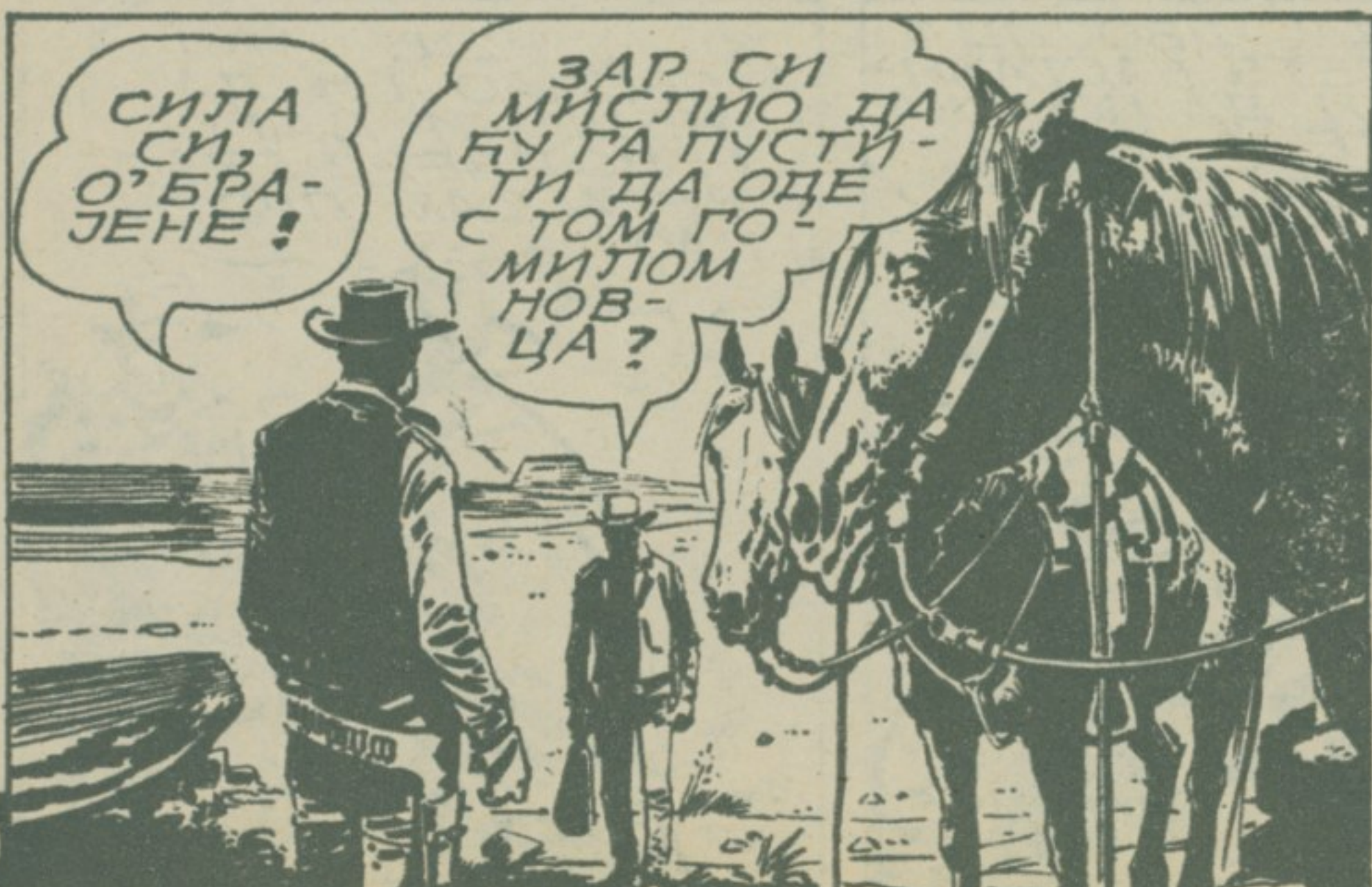
КУПЕР СЕ НА ВРЕМЕ
ОКРЕНУО И ОПА
ЛИО У ИСТОМ
ТРЕНУТКУ КАДА
И О'БРАЈЕН...

АЛИ, САМО ЈЕ
О'БРАЈЕНОВ МЕТАК
ПОГОДИО ЦИЉ...

ЗАБОРАВИО СИ ПРИ-
ЈАТЕЉУ, ДА ЈЕ ГРАМ-
ЗИВОСТ ЧЕСТО
УЗРОК
ПРОПАСТИ!

СИЛА
СИ,
О'БРА-
ЈЕНЕ!

ЗАР СИ
МИСЛИО ДА
ЋУ ГА ПУСТИ-
ТИ ДА ОДЕ
С ТОМ ГО-
МИЛОМ
НОВ-
ЦА?

НИСАМ
ВЕРОВАО
ДА СИ
ТАКО
БРЗ!

ЈОШ
САМ
БРЖИ!

"... ПОЈАВИЛИ
СУ СЕ МОЈИ
ГОНИОЦИ..."

БАЦИ
РЕВОЛ-
ВЕР!

ХАЈДЕ,
ПОЖУРИ!

ГДЕ СИ
САКРИО
НОВАЦ?

АКО НАМ ГА
ПРЕДАШ, НИШТА
ТИ СЕ НЕЋЕ
ДОГОДИТИ!

БИЛИ
СУ ТО
ПУТНИЦИ
ИЗ
КОЧИЈЕ!

"СХВАТИО САМ
ДА НОВАЦ ЖЕЛЕ
ДА ЗАДРЖЕ
ЗА СЕБЕ..."

ХОЋЕШ
ЛИ ТИ
ВЕЋ ЈЕДНОМ
ДА ПРОГО-
ВОРИШ?

"ИЗГУБИЛИ
СУ СТРПЉЕЊЕ
И ПОЧЕЛИ ДА
МЕ УДАРАЈУ..."

ПОЛОМИЋУ
ТИ СВАКУ
КОШЧИЦУ!

"ОНАКО ИСПРЕБИЈАНОГ ОСТА-
ВИЛИ СУ МЕ БЕЗ КОЊА
РЕВОЛВЕРА И ВОДЕ..."

САДА
ЋЕ МИ
ЗБОГ
ТОГА
ПЛАТИ-
ТИ!

У РЕДУ, ИДЕМ
С ТОБОМ, А
ОНДА ТЕ
ВОДИМ
СВОМ
ГАЗДИ!

СЛА-
ЖЕМ
СЕ!

ДАСТЕР, ЗА КОГА
РАДИМ, ИМА
ШЕСТ БАНАКА,
А ЛЕМИ И ЈА ИХ
ПОСТЕПЕНО
ПРАЗНИМО!

СИГУРНО НИСИ ЗНАО ДА ЈЕ
БЛАГАЈНИК КОГА СТЕ УБИЛИ
МОЈ БРАТ, А ЈА
САМ ФЕДЕРАТИВНИ
АГЕНТ!

УБИГУ
ТЕ!

НЕ, ЈА ГУ
ТЕБЕ!

ПРАВДА ЈЕ
ЗАДОВО-
ЉЕНА!

ЗНАЧИ,
ТИ СИ АГЕНТ!
БАЦИ
ПУШКУ!

САВЕТУЈЕМ
ТИ ДА НИШТА НЕ
ПОКУШАВАШ!

ЈА САМ УБИО
ТВОГ БРАТА У БАНЦИ,
А ТИ СИ САДА МОГ!
ЈА НИСАМ ФУЛТОН,
ВЕЋ ЛЕМ МОЛЕР!

САМО, НИЈЕ МИ ЈАСНО
ЗАШТО СИ УБИО ШЕРИ-
ФОВА
ПОМО-
ГНИКА
И ОНУ
ДВО-
ЈИЦУ!

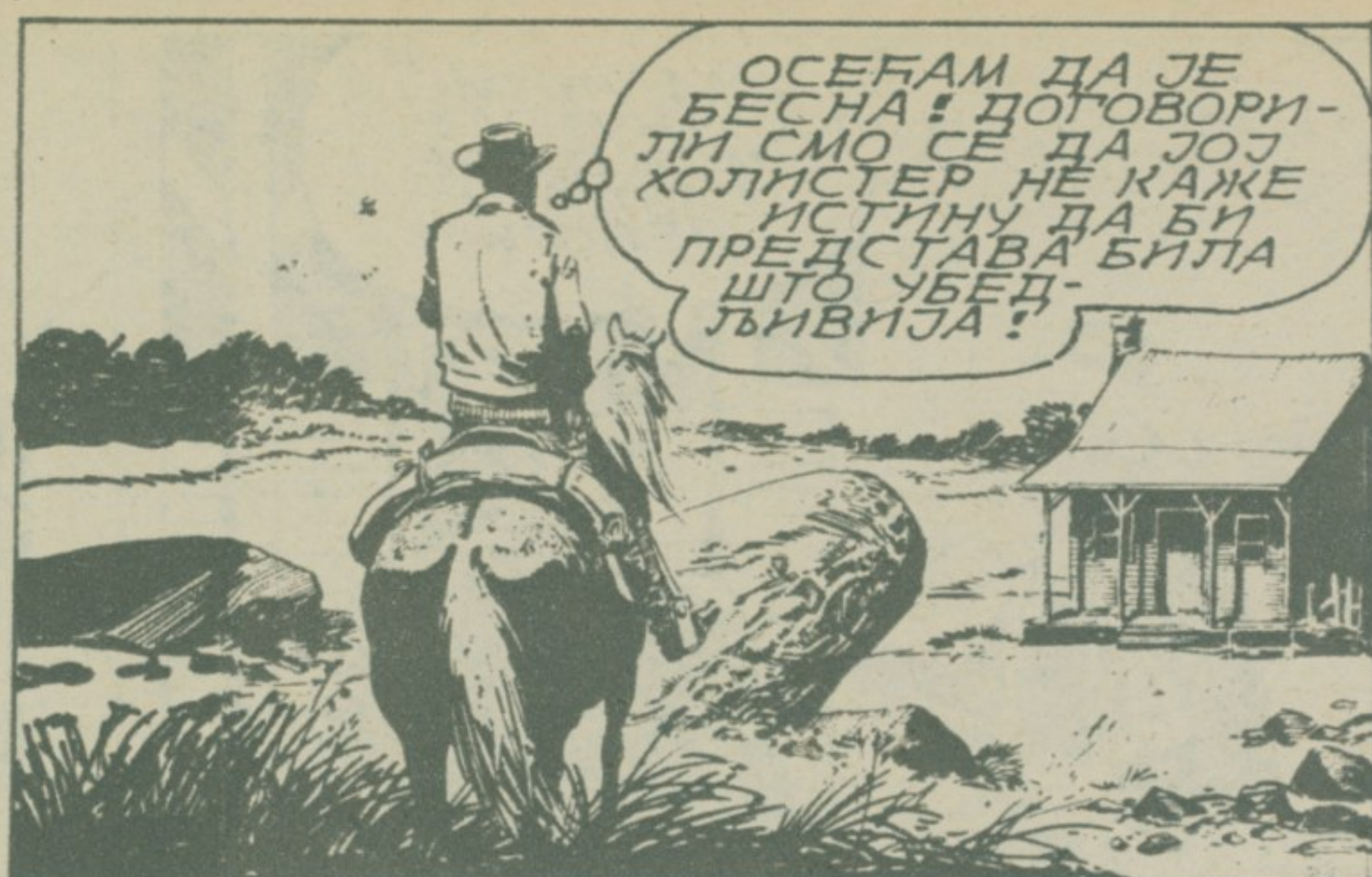
НИКОГ ЈА
НИСАМ
УБИО!

РЕВОЛТВЕРИ
СУ БИЛИ
НАПУЊЕНИ
БОРЦИМА!

САЊИВА ПАТРОЛА

ЗЛАТАРСКА
РАДЊА У
ОСАМДЕСЕТ
СЕДМОЈ
УЛИЦИ...

НЕ
МРДАЈ-
ТЕ!

ТРАС!

ААХ!

Али...

КЛИК!

ШЕФЕ! НЕШТО СЕ
ДОГАЂА У ЗЛАТАР-
СКОЈ РАДЊИ У
ОСАМДЕСЕТ СЕД-
МОЈ УЛИЦИ!

ШТА?

ЈАВИ СВИМ
ПАТРОЛНИМ
КОЛИМА
У БЛИЗИНИ
ДА ПОБУ
ТАМО!

ПАЖЊА! ПАЖЊА!
СВА ПАТРОЛНА КОЛА
У БЛИЗИНИ...

ЗА ТО ВРЕМЕ...

3333333!

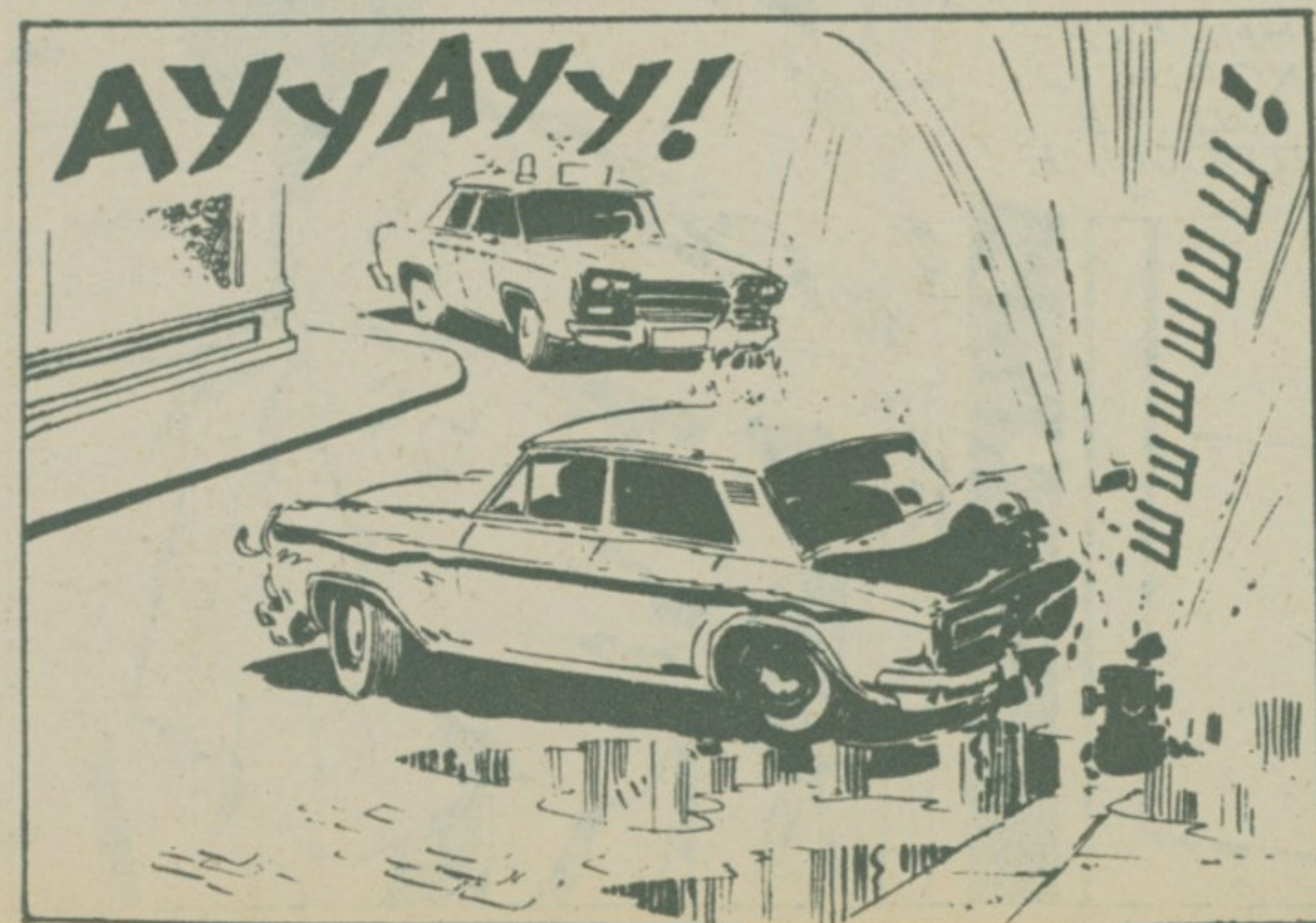
3333333!

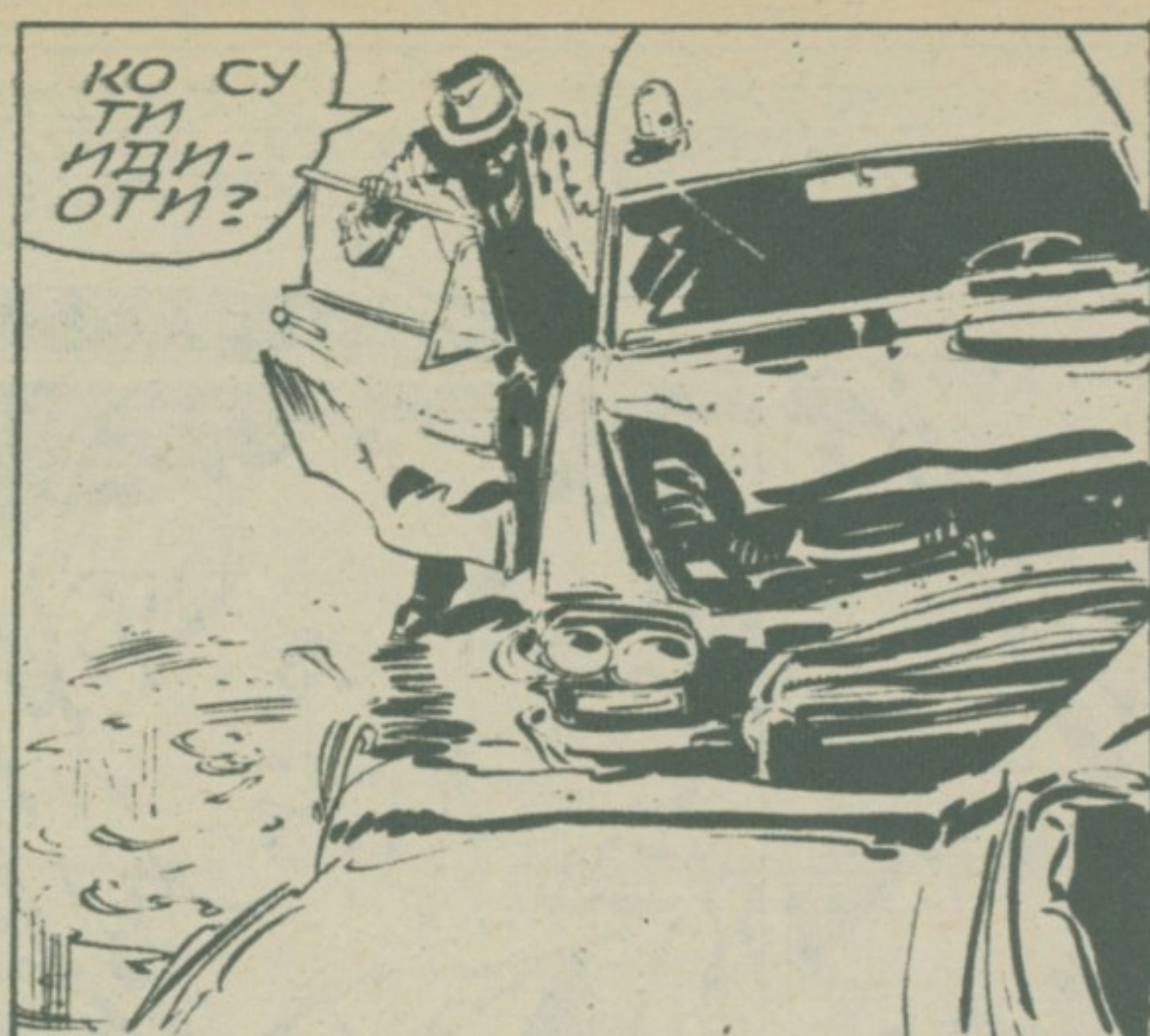

ВИДИ,
ВИДИ!

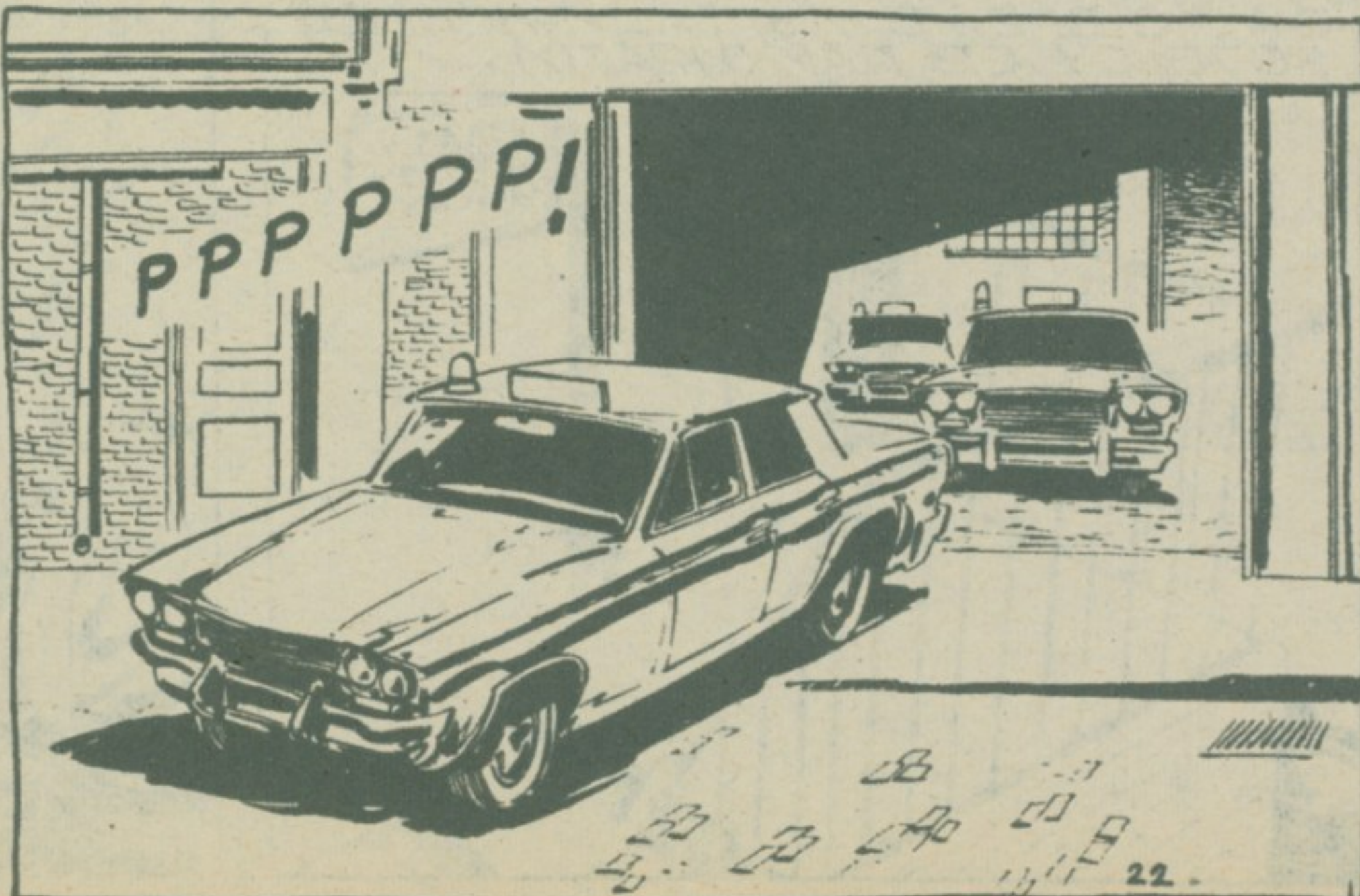

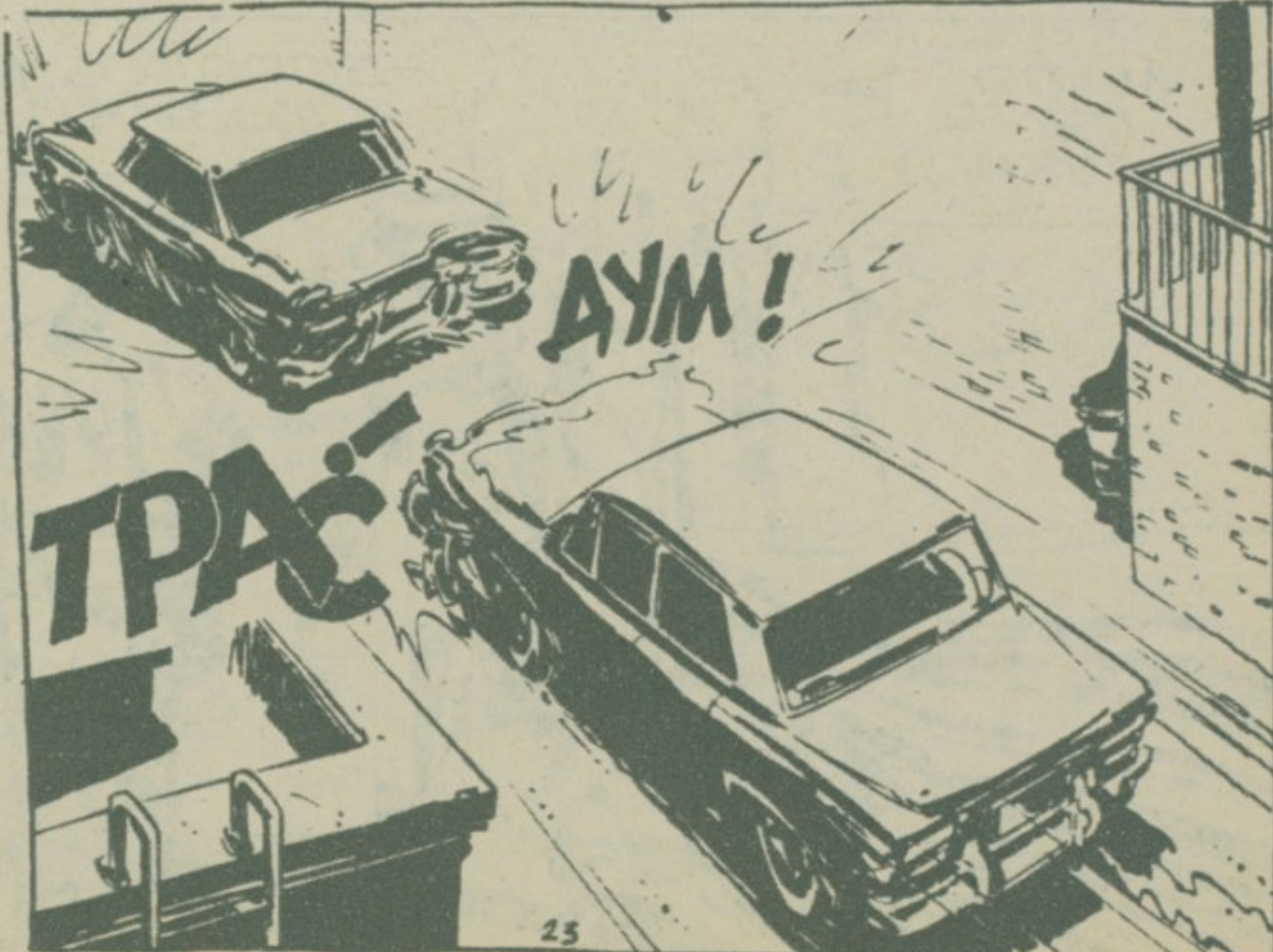
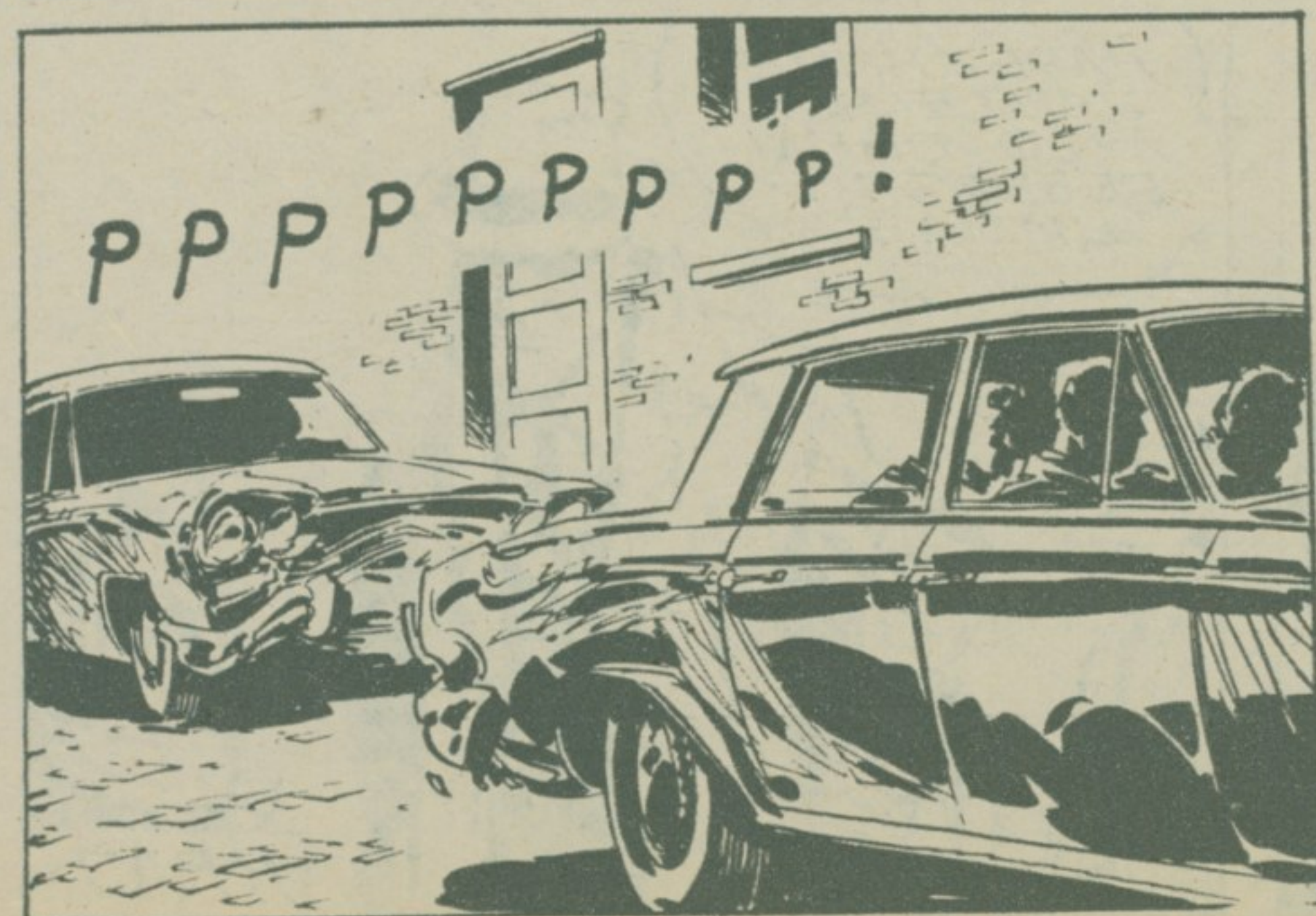
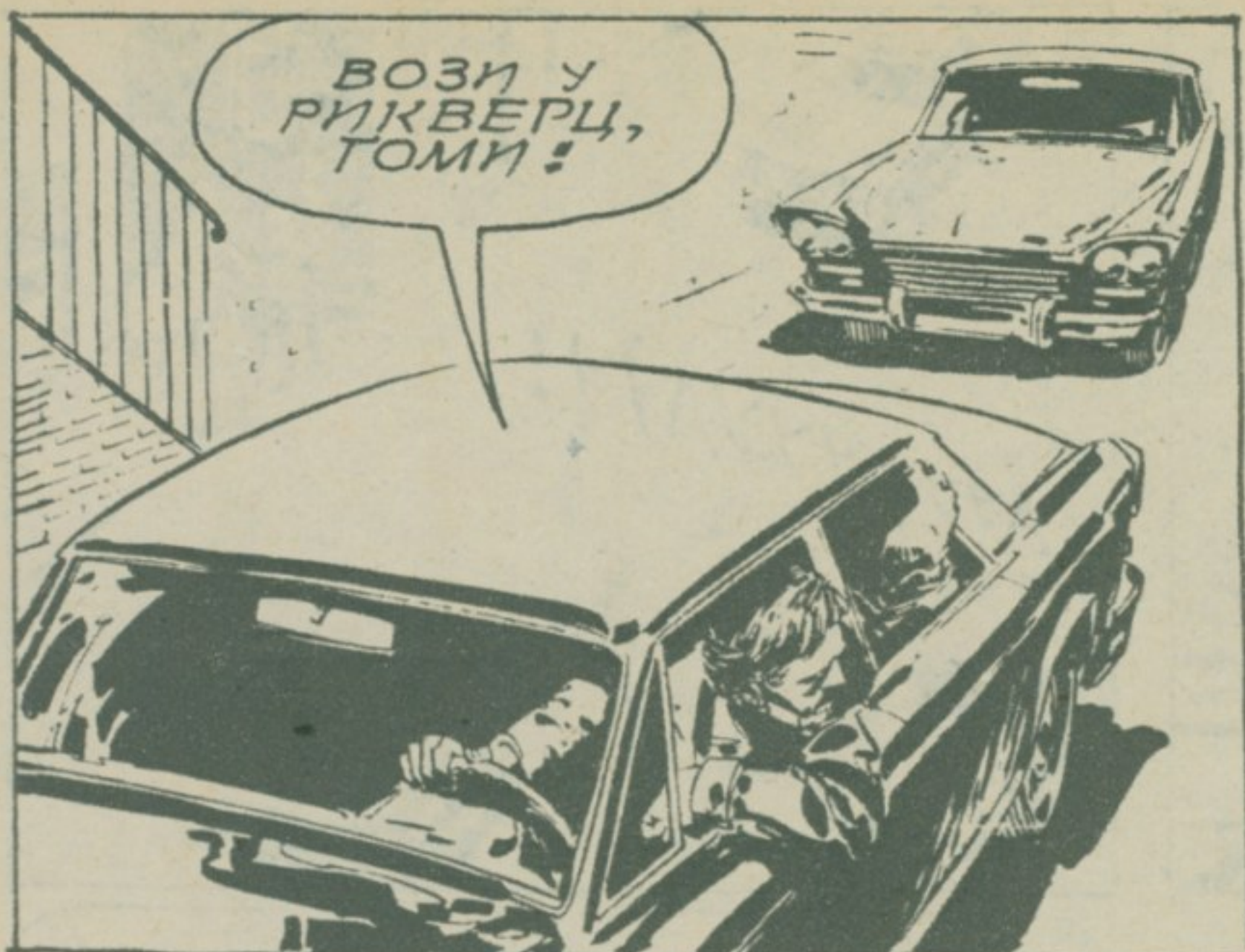

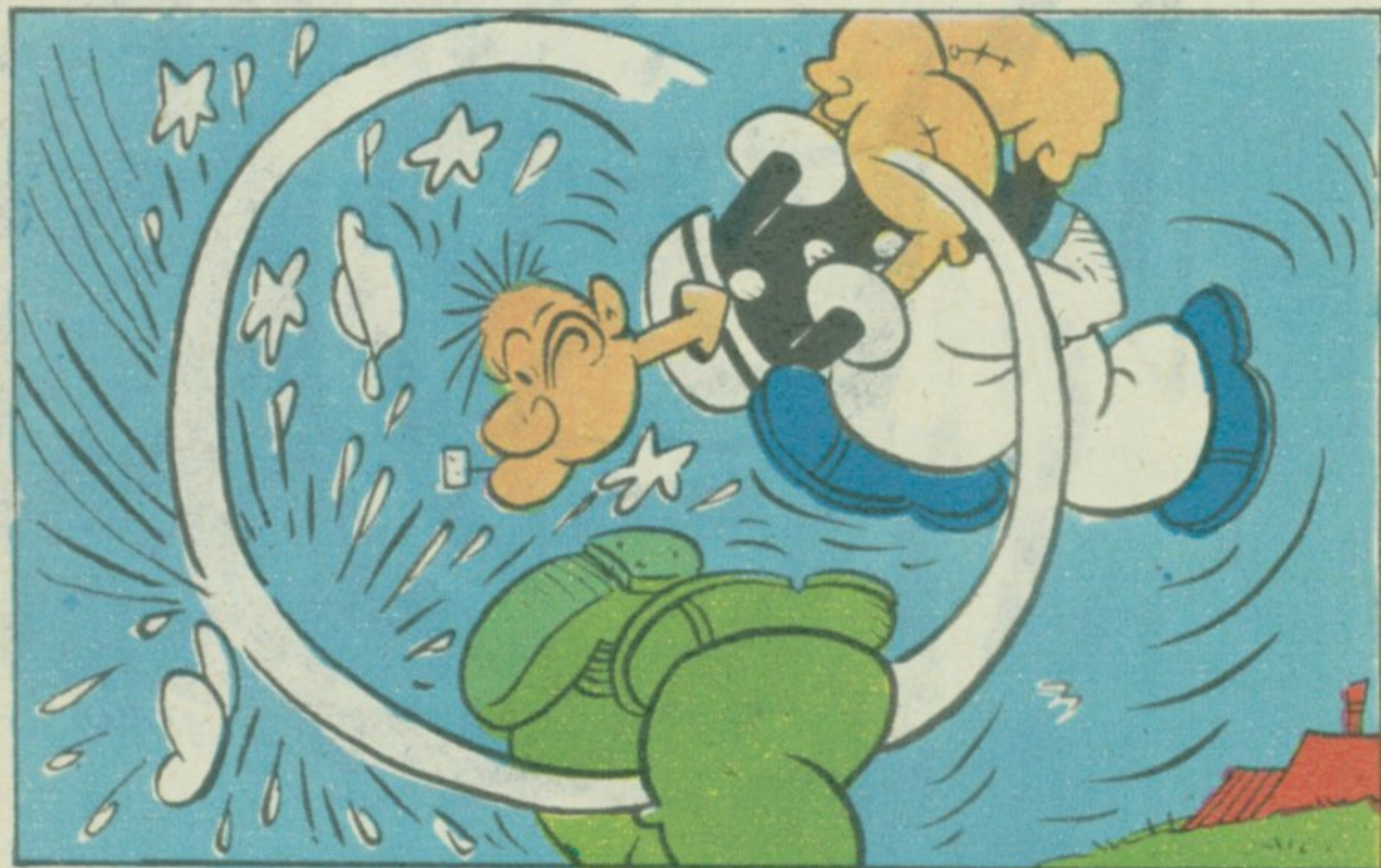

ЧУВАЈ СЕ МАРТОВСКИХ ИДА!

Људима који су живели у античко доба било је лакше него њиховим данашњим потомцима. Када би били у недоумици, уместо да лупају главу и губе сан они су се обраћали пророчиштима за савет. Тако бар кажу сачувани записи, књижевна дела и легенде.

Најпознатија пророчишта била су Зевсово у Додони и Аполлоново у Делфима. Поруке Зевса тумачили су свештеници из жубора посвећеног врела. У Делфима је свештеница Питија, седећи на златном тронову, у трансу сипала реченице које није увек било лако протумачити.

НАЧИН НИЈЕ ВАЖАН

Многа од чувених пророчанстава памте се и наводе у zgodним приликама и дан-данас. Ко није, на пример, чуо за Гордијев чвор? Гордије је био сиромашан сељак из Фригије чије се целокупно имање састојало од кола са паром волова везаних за јарам неразривним чвором.

Једном је неко пророчанство поручило Фригијцима да за краља изаберу човека који преи прође од ређеним путем. Судбина је хтела да то буде Гордије и он тако постаде владар Фригије.

Како је Зевс, врховни бог на Олимпу, био заштитник краљева, Гордије му је посветио своје таљиге са воловима. Пророчанство је одмах наговестило да ће човек коме пође за руком да одреши Гордијев чвор постати, на пример, ни мање, ни више, него господар Азије!

Прошло је доста времена и млади Александар Македонски, у освајачком походу према Азији, заузео је и Фригију. Када је ушао у Зевсов храм и видео кола са неразривним чвором, без размишљања је извукао мач, рекао: „Начин није важан!“ и — пресекао чвор! Ускоро потом постао је господар Азије.

Али, предање каже да је Александар ионако знао да ће покорити Азију. Пре него што је кренуо у освајање, желео је да о својим шансама консултује пророчиште у Делфима. Али, пророчица није била „при инспирацији“ и одбила је да уђе у храм и седне на тронжац изговарајући се да није погодан час.

Млади неукротиви Александар, ненавикнут да му се противуречи, зграбио је свештеницу за косу и повукао је према храму. Она је на то повикала: „Сине мој, теби је немогуће одупрети се!“

„Доста! — одаратио је Александар и пустио је. — Рекла си ми оно што сам желео да знам“.

КОБНА ПРВА НАГРАДА

Александру Македонском, види се, пророчанства су била наклоњена у складу са његовом храброшћу, вештином и умом сјајног

— Теби је немогуће одупрети се! — узвикнула је пророчица Александру Македонском док ју је вукао за косу да му каже хоће ли покорити Азију. Он је био и желео да зна.

војсковође. Са Дионисијем, суровим тиранином из Сиракузе, било је другачије. Једно пророчанство рекло му је да ће умрети после победе над много бољим су противницима.

Дионисије је мислио да се пророчанство односи на Картагијане и љуто се преварио. Неко време потом у Атини је приређено такмичење за најбољу трагедију. Да би задобили Дионисијево пријатељство, Атињани му неправедно доделе прву награду мада је било трагедија много бољих од његове.

У славу победе Дионисије је приредио раскошну гозбу, прејео се и — умро! Атињани су после изјавили да би му одавно дали на-

граду да су само знали да ће му она доћи главе.

Једно пророчанство помогло је Атини да сачува слободу. Дорци, страшно ратничко племе, заузели су Пелопонез и спремали се на Атину. Атињани су се сдухрили, али им ратничка срећа није била наклоњена. Тада су питали пророчиште шта да раде и добили одговор да ће победити она страна чији краљ погине у боју.

То су сазнали и Дорци и војсковође наредио војницима да ни да живу главу не дирају Корда, античког краља. Но, он се преобукао у пастира, умешао се у битку

и пао у првим борбеним редовима.

Када су Дорци сазнали да су ипак убили античког краља, ухватила их је таква паника да су напустили већ добијену битку главом без обзира. Сматрајући да више никада неће имати тако доброг краља, Атињани су укинули монархију и прогласили републику!

Једно друго пророчанство спасло је Грчку када је са огромном војском пошао да је освоји Ксеркс, краљ Персијанаца. Највише су се уплашили Атињани и хитно послали у Делфе по пророчанство.

Питија је одговорила да

треба да се бране помоћу „дрвених зидова“. Темистокле, на челу Атињана, схватио је да им то Аполон поручује да припреме флоту и боре се на мору. Рат је завршен битком код Саламине у којој је Ксеркс до ногу потучен.

ЛЕПОТИЦА ЈУЛИЈА

Међу двосмисленим пророчанствима, тешким да се растумаче, прво место заузима једно које се и данас пословично наводи. Неки војник пре него што је пошао у рат желео је да зна каква га тамо судбина чека.

Обратио се пророчишту и

добно одговор: »Ibis redibis nunquam peribis in bello«, односно: Отићи ћеш вратићеш се нећеш погинути у рату. Војник је врло задовољан отишао у рат и — погинуо!

У овом тумачењу пресудну улогу одиграла је једна једина запета; на жалост, пророчанства нису давана написмено, са знацима интерпункције. Иначе, одговор би гласио овако: »Ibis redibis nunquam, peribis in bello«, што би значило: »Отићи ћеш, нећеш се вратити, погинућеш у рату!

Остала је легенда да је славни грчки песник Есхил добио пророчанство да ће га „убити кућа“. Од тада се клонио градских улица не би ли избегао зао удес.

Једнога дана, док је седео у пољу и уживао у сунцу, пролетео је орао држећи у канџама повелику корњачу коју је испустио право песнику на главу. Тако је Есхил ипак страдао од „куће“, али корњачине.

Понеко је и сам припомагао пророчанству да се испуни. Римски император Септимије Север угледао је у сиромашном сиријском селу младу лепотицу која га је одмах занела. Питао је ко је девојка и сазнао да је кћер Аполоновог свештеника којој је пророчанство предсказало да ће постати царица.

Септимије Север се оженио на лицу места лепотицом која је тако постала царица Јулија Домиза. Император је једним ударцем задовољио и себе и испунио „жељу богова“.

ЦЕЗАР И КАТОН

Али, нису ни у античко време сви веровали пророчанствима. Кад је Цезар победио последње Помпејеве присталице, његов љути противник Катон, који се повукао у мали град Утику, одлучио је да изврши самоубиство. Пријатељи су га преклињали да ипак пре страшног чина упита за савет неко пророчиште.

Катон је одговорио: „Пророчишта су за жене, кукавице и неспособне. Храбар човек уме да живи и умре када хоће и у стању је да сам управља сопственом судбином!“

У пророчанства није много веровао ни Гај Јулије Цезар. Остала је прича да га је, пре но што је трагично изгубио живот, неки пророк упозорио речима: „Богови ти нису наклоњени, чувај се мартовских ида! Иде су биле у римском календару сваки петнаести дан у марту, мају, јулу и октобру, а тринаести у свим другим месецима.

Петнаестог марта 44. године пре н. е. док је ишао у Сенат, где је пао као жртва патрицијске завере Цезар је, наводно, срео истог пророка и подругљиво му добадио у пролазу:

— Као што видиш, мартовске иде су дошле!

— Али, још нису прошле! — одвратио је овај.

Б. Д.

ГЛАВА ЗА ГЛАВУ

ТУРЧИН ДИЖЕ ПУШКУ ПРЕМА ПЕТЛУ. НАНИШАНИО ЈЕ ПОЛАКО, А ОНДА ЈЕ ОДЈЕДНОМ ОКРЕТЕ ПРЕМА КНЕЗУ И ОПАЛИ!

Последњег петка у јануару 1804. године у кућу кнеза Стојана Михаиловића из села Зеок упадоше три Турчина у служби дахије Фочић Мехмед-аге. Четврти је остао напољу да придржи коње. Долазак Турака није изненадио домаћина, јер је научио да стално навраћају код њега на храну и конак као у највиђенију кућу у селу.

— Идемо за Београд — рече један — шаље нас ага, па навратисмо да ручамо.

— Добро дошли! — одговори кнез Стојан како су већ ред и обичај налагали. — Сад ће жене да спреме.

Разговор крете без неког жара. Домаћин је, углавном, одговарао на питања. У крају собе стајао је Никола, младић од непуних двадесет година, синовац кнеза Стојана. Време је било топло за ово доба године и кроз одшкринута врата један Турчин је посматрао крупног петла како се кочопери на дворишту.

— Хоћу ли, кнеже, убити оног ороза за ручак? — запита.

— Имамо ручка доста, а и тако је петак — одговори кнез — али баш кад хоћеш, а ти удри — додаде кнез, знајући да ће Турчин и овако и онако учинити шта је науимио.

Турчин диже пушку према петлу. Нишанио је

полако, а онда је одједном окрете према кнезу и опали. Кнез Станоје паде, а кућом се разлеже врисак жена. Онај Турчин скочи, бади се на мртвог кнеза, извади нож и поче да му сече главу. Никола излете као без душе, пројури двориштем и улете у вајат, докопа стричеву шешану, врати се, стаде на врата и викну:

— Нећеш, Турчине, ни ти своју однети! — и опали, а Турчин се свали на мртвог кнеза.

Кад плану Николина пушка, два Турчина полетеше на друга прата да узјашу и утекну, али спазеше како онај што је држао коње бежи као без душе, а пуштени вранци

у галопу јуре према ливади. Брзо се врате на траг и затворе у кућу. У том се двориште испуни Зеочанима.

— Агина је заповест, агина је заповест! — викали су окупљеном и збуњеном народу, објашњавајући како је ага наредио да се кнез убије. — Умири се, рајо! Крв за крв нека иде.

Никола је дрхтао од беса.

— Ни ви нећете живи одавати! — одговарао је Никола.

— Агина је заповест! — били су упорни затворени Турци.

Народ се збуњено згледао. Добијена је крв за крв, а ако Никола побије и ове Турке, онда ће цело село да страда. И почеше да смирују младића. На крају га некако умире, а Турци отпрате до хана.

Две недеље касније плануо је први српски устанак.

НЕШТО ЧАЧКАМ

У Дубровачком архиву пронађен је документ о саслушању двојице курира. Они су у магистрату на дан 3. I 1409. године под заклетвом дали изјаву да су предали писмо »... Sargino de Lebri et Millo eius filio...« (Марину де Лебри и његовом сину Милу) дана осамнаестог децембра прошлог »... in Sacak...« (у Чачку). То је први писани траг о називу насеља крај некадашњег манастира Граца, задужбине кнеза Страцимира, брата Стевана Немање.

Неколико десетина килоба на плодној земљи збило се крај цамије која је сазидана на темељима порушеног манастира Граца. У богату котлину сливали

су се путеви са Рудника, из Санџака преко Драгачева и од Ужица. И насеље би вероватно брже расло да се ђудљива Западна Морава није сваки час разливала односећи мукотрпан труд људи, а остављајући за собом баре и једва проходну каљугу. Турски географ Хаџи-Калфа написа да је Цацка у Санџаку крушевачком. Неки протумачише да реч цацка значи баре или каљуга и да од ње потиче назив Чачак.

Вук Караџић је трагао за пореклом речи чачак. И пронашао је да се она некада употребљавала у Срему, Славонији, Хрватској и Далмацији и да значи исто што и чагаљ (груде на путу које су на-

стале од смрзнутог каља, блата). И тако се и то тумачење подудара са тумачењем речи цацка.

А народно предање прича:

Многа кола су са шкрипом ишла кроз котлину ка Овчареко-кабларској клисури. Превлачила су камење којим су зидали манастир Ваведене. У долини оставише једног слугу да надгледа превоз. И он би са сваких кола, која су ишла ка клисури скидао по један камен и закопавао.

— Шта радиш то? — запиташе га Стеван Немања и Св. Сава.

— Ето чачкам нешто — одговори слуга.

Од његовог „чачкања“, каже народ, настаде Чачак.

Уштедите време и новац

СТО ЗАНАТА
У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ
„МАЈСТОР У КУЋИ”

ПОРОДИЧНИ СЕРВИС
ЗА СВЕ ПОПРАВКЕ
ИЗ САДРЖАЈА

- Оправке на водоводним инсталацијама
- Како се рукује бојама и лакovima
- Вештина постављања тапета
- Завесе и застори
- Пресвлачење и тапацирање намештаја
- Све о бравана и кључевима
- Радови на подовима
- Руковање струјом
- Грејање
- Радови на моторном возилу

Књига је луксузно опремљена, садржи 448 страна и више од 1.000 слика у боји и 145 фотографија.

ЦЕНА КЊИГЕ ЈЕ 200.— динара. Књига се може купити за готово или на отплату. Купци за готово уживају попуст од 40.— динара, тако да књигу добијају за 160.— динара.

Купци из Београда могу подићи књигу сваког радног дана до 15 часова у предузећу „ВУК КАРАЏИЋ”. Краљевића Марка 9.

Издавачко
предузеће
„ВУК КАРАЏИЋ”

11001 Београд, Краљевића Марка 9

ПОРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „МАЈСТОР У КУЋИ” по цени од 200.— динара.
ЗА ГОТОВО-ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној цени од 160.— динара (плаћање поштару приликом пријема књиге).
НА ОТПЛАТУ по цени од 200.— динара, који ћу износ исплатити у 4 редовне месечне рате почев од _____

197____ године.

Рате ћу уплаћивати редовно по пријему књиге, рачуна и уплатница.

(Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

Презиме и име _____

Адреса стана _____

Поштански број и место _____

Назив и адреса радне организације _____

Овера о запослењу за купце на отплату _____

Купац

(печат и потпис овлашћеног лица) _____

(Својеручни потпис купца)

Бр. личне карте _____

Поруџбеница се оверава само при куповини књига на отплату.

Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.

ИСТОРИЈСКЕ ЗАГОНЕТКЕ

ТРЕЋА ЖРТВА МАЈЕРЛИНГА

ИСТРАЖУЈУЋИ ЈОШ НЕПРОХОДНЕ ОБЛАСТИ ПО ЈУЖНОЈ АМЕРИЦИ, ФРАНЦУЗ ЖАН ОД ЛИНИЈЕА НАИШАО ЈЕ У ПРВОЈ ДЕЦЕНИЈИ ОВОГ ВЕКА НА НЕОБИЧНЕ ЉУДЕ.

ЗАМАК НА ЈЕЗЕРУ ГМУДЕН У КОЈЕМ ЈЕ НАДВОЈВОДА ПОВУЧЕНО ЖИВЕО ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ НАПУСТИО АУСТРИЈУ.

АУСТРИЈСКИ НАДВОЈВОДА ЈОХАН САЛВАТОР ЖЕЛЕО ЈЕ ДА ПОСТАНЕ ОБИЧАН ГРАЂАНИН.

Одвек се догађало да неко нестане без трага и гласа као да никада није ни постојао на кугли земаљској. Али, да нестане један принц, мало је теже замислити; па ипак то се догодило крајем прошлог и почетком овог века у моћној Аустријској монархији.

Тачније речено, аустријском надвојводи и тосканском принцу Јохану Салватору пошло је за руком да уништи све трагове иза себе и да као незнанац умре ко зна где и после ко зна какве судбине.

Вероватно се никад неће сазнати цела прича о његовом животу од оног тренутка када је свом бечком пријатељу новинару Паулу Хајриху упутио последње писмо из Бразила лета 1890. године. О његовом животу могло је само да се нагађа јер су се сви „сигурни“ докази прикупљени касније топили као грудва снега на пролећном сунцу.

Али, зашто је Јохан Салватор одлучио да се повуче из лагодног живота на аустријском двору и какве везе он има са случајем Мајерлинг?

ПРОГНАН

Јохан Салватор је био син аустријског великог војводе Леополда II и принцезе Маргарете од Сицилије. Одрастао је на аустријском двору и био је изузетно паметан дечак који је веома рано почео да чита, свира и уопште, занима се за уметност.

Када је одрастао брзо је нанизао и војничке успехе па је тако са 24 године постао пуковник, а већ са 29 генерал. Разуме се, томе је допринело и његово високо порекло и — ето

главног узрока трауме која га је пратила целог живота. Почео је да се грози привилегија којима је био окружен а сваки нови случај вештачки стваране хијерархије у војсци њега је испуњавао све већом горчином. Није могао да подноси лажне вредности.

И, шта је учинио млади генерал? Објавио је књижицу „Одгој или увреда“ у којој је изнео како су подаци које јавност добија о војсци лажни јер да у њој влада сасвим другачије стање. Разуме се, избио је скандал. Стари цар Франц Јосиф пенушао је у Бечу од узбуђења и срце: Јохан Салватор биће прогнан у Линц...

НАИВНИ МЛАДИЋИ

Повукао се тамо заједно са пријатељем, прелепом балерином бечке опере, Људмиллом Штубел коју су од милоште сви звали Мили. Али Јохан Салватор је био млад и далеко од тога да „дигне руке“ и прикло-ни главу. Нагризала га је жеља за осветом и он смишља заверу, почиње да тражи начин како да са престола свргне „склеротичног старца“ и доведе његовог сина а свог брата од стрица престолонаследника Рудолфа.

Он о томе отворено пише Рудолфу који се са њим слаже. Да ли су ови младићи били још толико наивни када су мислили да ће овако припремана завера успети — остаје загонетка. Али, да су знали да ће њихова писма бити отворана и читана, сигурно би пронашли мало дискретнији начин да свргну старца који очито није био баш толико склеротичан! Био је довољно моћан да казни обојицу: Јохан Салватор је изгубио све војне чинове и повукао се у свој замак Орт, а Рудолф стављен под сталну присмотру шпијуна и потпуно лишен сваке моћи. Једнога дана пронела се вест о његовом самоубиству у Мајерлингу заједно са лепом Маријом Вечером.

Та новост тешко је коснула већ рањено срце Јохана Салватора. Стално је понављао како је он крив за Рудолфову смрт и како ће потпуно да раскрсти са дотадашњим начином живота.

Мислио је то сасвим озбиљно: убрзо је од Француза Јозефа затражио да буде разрешен свих племићких титула и да убудуће живи под грађанским именом Јохан Орт. Молба му је хитро услишена и још више: Франц Јозеф га је прогнао из земље.

Тако је забележено да је 26. марта 1890. године брод

„Санта Маргарита“ напустио енглеску луку Порт самут под командом капетана Содина. Носио је према Буенос Аиресу једног јединог путника који је уједно био и власник брода, а звао се — Јохан Орт.

ДА, ЛИ ЈЕ МРТАВ?

Из Буенос Аиреса Орт је свом бечком пријатељу написао писмо средином јула које ће овај добити децембра исте године. У њему је стајало да је Орт задовољан својом првом пловидбом и да намерава да се упути према Огњеној земљи и Рту Хорн. Лепа Мили која га је дотада свуда пратила није више била с њим: у енглеској су се они заувек растали и ту се и њој изгубио траг.

После Буенос Аиреса нико жив није више видео брод „Санта Маргарита“. Јохан Орт ишчезао је потпуно и ту почиње загонетка. Загонетка зато што његово тело никада није пронађено, па тако вест о његовој смрти у бродолому око Рта Хорн остаје сасвим произвољно. Њу су прихватили бечки званични кругови — сувише им је одговарала — али Салваторова мајка никада није обукла рину. А породице морнара са Ортовог брода уопште ништа нису питале нити су тражиле неко обавештење о судбини њихових чланова, што је још чудније ако је брод стварно доживео бродолом!

Можда би радозналост света заувек остала незадовољена да се 1959. године, седамдесет година после причевог нестанка, у Паризу није појавила књижица „Чудна судбина једног надвојводе“. Њен писац Морис Палеолог је већ био мртав, али у оно што је изнео понајмање се могло сумњати пошто је био француски амбасадор у време када је Јохан Салватор живео и добро је познавао прилике на европским дворевима.

Морис Палеолог је имао једно сигурно сведочење

свог земљака Жана од Линијеа који је био светски путник и истраживач, а од 1900. године настањен у Аргентини.

Франсис Жан је дуго истраживао најнеприступачније делове Анда и Кордиљера и коначно се настанио на југу земље и прилично дивљој области око језера Виједма, а у близини мале луке Санта Круз. Једног откобарског дана лутао је на коњу око вулкана Фиц Рој и наишао у пустари на повећу колибу крај које су се налазили једна шупа и шатор. Около су пасли коњи и два-три бича. На прагу колибе дочекао га је човек педесетих година, проседе косе и кратке браде, „отмена лица“ како је описао Франсис Жан. Био је одевен у кожу.

Франсис Жан се представио и човек га је примио веома љубазно. Говорио је шпански, а био у друштву двојице пријатеља код којих је једног представио као Енглеца, а другог као Немца. Тада је почело пријатељство између овог ранчера и Фансиса Жана и они су се од тада узајамно посећивали.

Приликом трећег сусрета, човек се представио као Јохан Орт, Аустријанац и пошто је Франсис Жрн знао ко се крије под тим именом, Орт му је испричао шта се са њим догодило од како је испловио из Бразила.

Најпре је дуго боравио у Патагонији и истраживао те непроходне и непознате крајеве. Затим је дошао да се настани овде где га је Франсис Жан и пронашао, у подножју вулкана Фиц Рој.

Средином децембра 1909. године Франсис Жан је морао да се врати у Француску због послова који су га тамо чекали. Крајем идуће године опет се обрео у Санта Крузу: тада је сазнао да је Фред Отен, под којим је именом Јохан Салватор живео у Аргентини, умро претходне зиме. Тиме је, највероватније, тачно расветљен живот необичног принца све до последњег дана... М. К.

АТЕНТАТ КАМЕРОМ

1 Године 1851. енглески сликар Фредерик Арчер открио је да добра негативи могу да се праве помоћу колодијумских плоча. Арчеров поступак је за кратко време потиснуо све постојеће методе прављења фотографија, а састојао се у томе што је колодијум који је садржавао калијум јодид сипан пажљиво на нагнуту стаклену плочу све док се преко ње не би формирао равномерни слој. Плоча је морала да се експонира док је влажна.

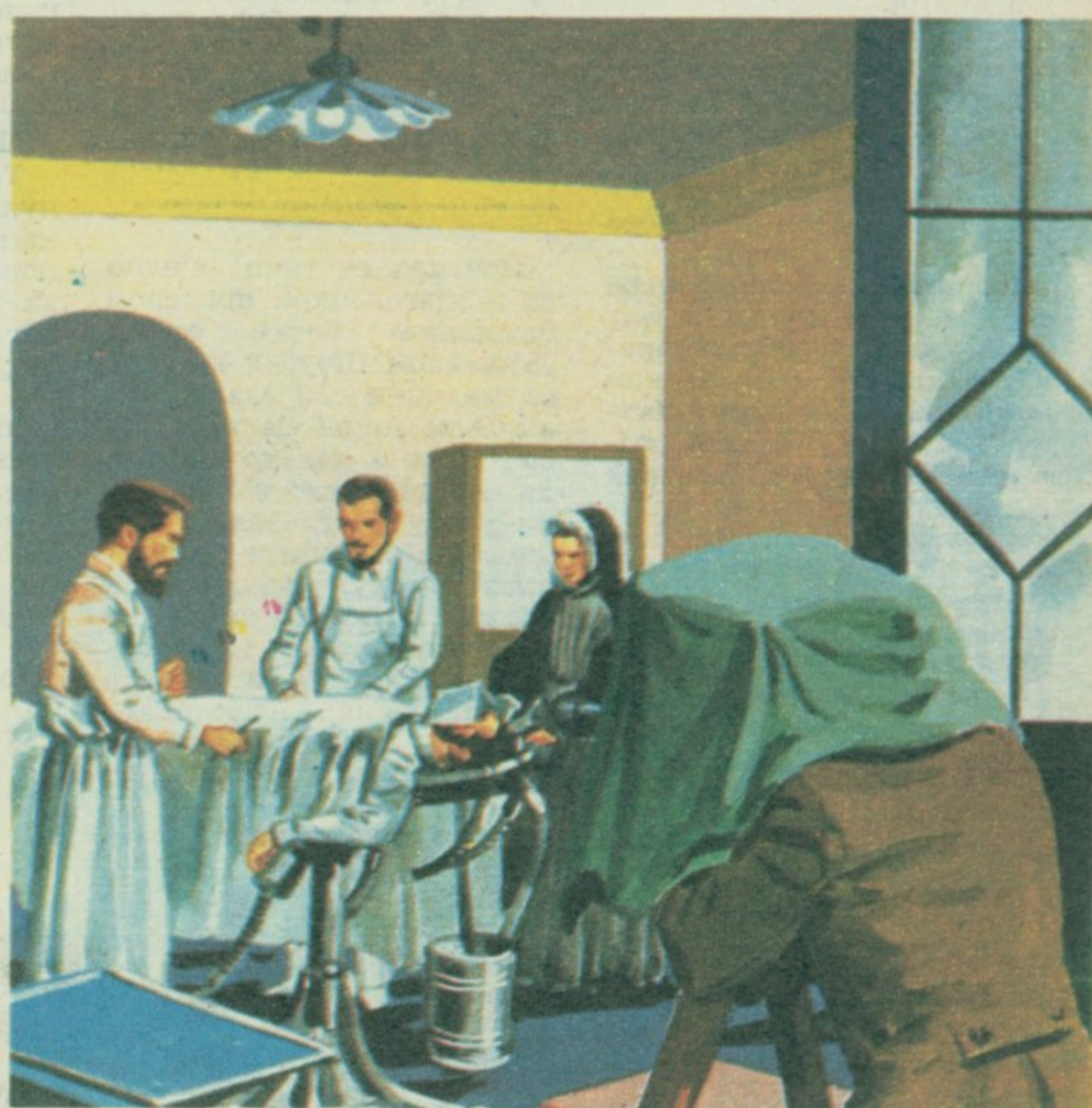
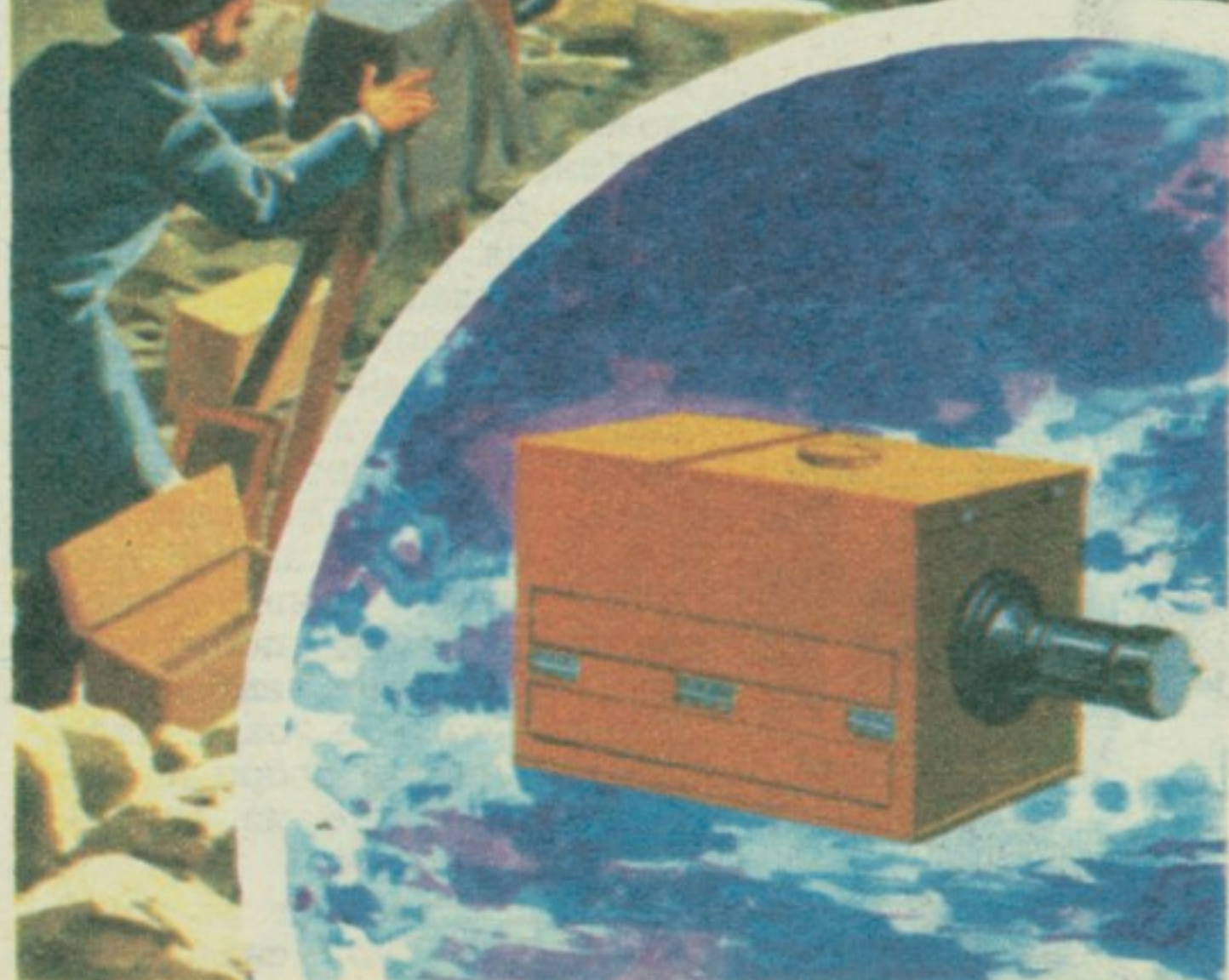
2 Предност методе коју је пронашао Арчер и касније усавршио у сарадњи са једним другим Енглезом, Питером Фрејем, састојала се у томе што су се плоче веома лако и брзо развијале. Осим тога, сам процес фотографисања није више трајао по десетак минута већ само неколико секунди. Старе, од времена пожутеле фотографије које често налазимо у праћњавим албумима наших прабака, припадају том периоду.

3 Фотографски апарати у то време били су огромни, а само фотографисање представљало је праву церемонију. Људи који су долазили да буду фотографисани заузимали су укочену позу, погледа упртог у једну тачку, а затим би се насмешили на знак фотографа скривеног под црним плаштом. Фотограф би онда скидао поклопац с камере и чекао да истекне време предвиђено за фотографисање. После тога извлачио је плочу и односио је на развијање. У то време за прављење позитива коришћена је хартија превучена албуменом, односно беланцем јајета. И мада се она после 1850. године индустријски израђивала, фотограф је морао да је обради пре употребе. Дрезденска фабрика, тада највећи произвођач албуменске хартије, трошила је дневно 60.00 јаја!

4 Средином 19. века активнији фотографи путовали су по свету да би правили фотографије разних предела и градова. Једном приликом новине су донеле вест да је неки фотограф сасвим случајно дошао до необичног открића: развивши фотографију снимљену на атинском Акропуљу на једној од њих приметио је необичан детаљ: лава који прождири змију. С обзиром да је овај мотив виђен искључиво на египатским споменицима то је потврдило тврдњу неких научника да су у изградњи Акропоља учествовали и Египћани. Ова, данас чувена фотографија, указала је на то да фотографисање сасвим успешно може да се користи и у научне сврхе.

5 Директни колодијумски негативи правили су се и на кожи тамне боје, али и на црној хартији. Француски учитељ Адолф Мартин почео је 1853. године да прави портрете и на емајлираном челичном лиму, што је брзо стекло велику популарност. Од 1859. године фотографија почиње да се користи не само за сликање појединаца и пејзажа већ и у научне сврхе. Те године је Парижанин доктор Нелтон позвао неког фотографа да направи снимке операције коју је вршио. Убрзо после тога италијански астроном Анђело Секи направио је извршне снимке Месецевих мена и планете Сатурн. Нешто касније направљене су и фотографије проласка Венере с видљиве стране Сунца. Тако је фотографија почела да продира у све животне сфере.

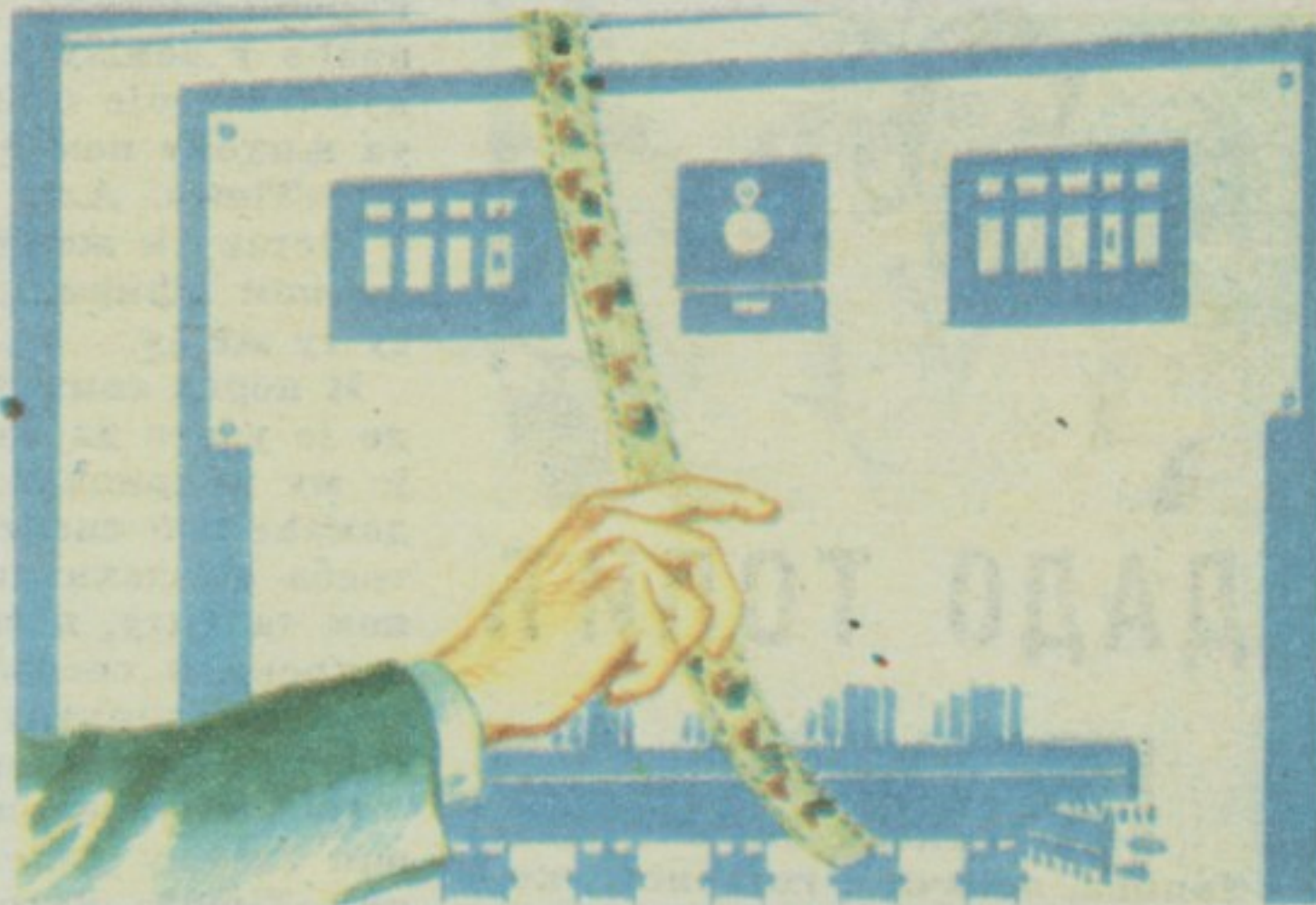

6 Када су после неславног пораза Наполеона III у бици код Седана Пруси окупирали главни град Француске, ошкољени Парижани дошли су на спасоносну идеју како да успоставе везу с осталим деловима земље. Све је наоко било једноставно: гребало је направити микроскопски ситне фотографије порука које би по доласку на одређене могле лако да се увеличају. Међутим, истраживање је проблем који није било лако решити: фото-апарат којим је требало направити те фотографије налазио се у Бордоу!

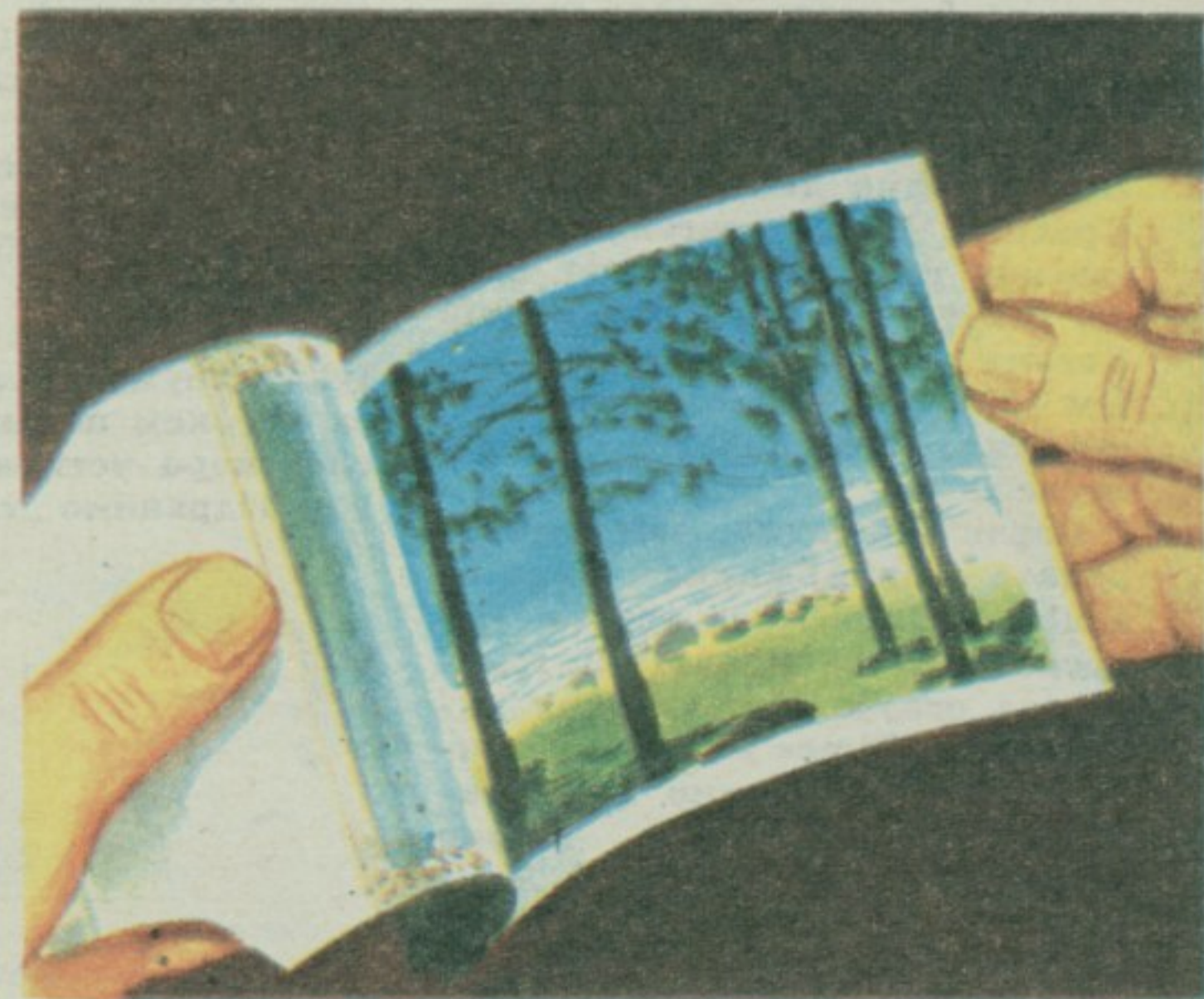
7 Довитљиви Французи су пребродили и ту препреку: демонтирали су фото-апарат и његове делове утоварили у корпе балона који су носили имена двојице пионира фотографије — Нипсеа и Дагера. Срећом, балони су успешно завршили свој лет изнад непријатељских линија и опустили се у Париз. Већ сутрадан на огромне листове папира биле су испечатене поруке које су затим пре-сликване и умањене, а онда помоћу голубова писмоноша послате у унутрашњост земље. Тако је први пут у историји употребљен микрофилм.

8

Било је више покушаја да се направе колор-фотографије, а први је био једноставно бојење већ развијених фотографија. Сваки а-матер бојио је своје снимке, а неки то чак и данас раде. Наравно, за то се користе специјалне боје. Један од пионира филма, Жорж Мелијес, обојио је својим рукама цео филм. Први метод за израду колор-фотографија пронађен је 1868. године, а ли није много коришћен све до 1928.

9 Прву праву колор-фотографију направио је Немац Фишер тек 1912. године. Он је за развијање употребио више хемикалија од којих је свака била осетљива на одређену боју. На жалост, лабораторије су почеле да користе Фише-ров изум тек 16 година касније. „Кодак“ и „Агфа“, тада најпознатији произвођачи фото-опреме и материјала, усавршили су његов метод тако да колор-фотографија ускоро није представљала никакву реткост.

11 Прототип „Лајке“, првог прецизног фото-апарата, који је имао уграђен даљиномер и изванредно осетљиво сочиво, конструисао је 1914. године Оскар Вернек. Међутим, до његове серијске производње доћи ће тек 10 година касније. После II светског рата у први план је избила рефлексна камера шведског произвођача Хаселблада, а последњих година тај примат преузела је јапанска индустрија. Данас фотографи-аматери све више користе полароидну камеру, изум Едвика Ленца, којим се позитив добија за само 10 секунди. Њен недостатак је што даје само једну копију.

10

Остварење нових могућности које је отворила бинокуларна камера довело је до конструисања малих камера којима је лако руковати. Једном од претеча ових камера сматра се и она коју је направио још 1858. године Енглец Томас Скаифи. Метални „микрофотограф“, како је он назвао своју камеру, имао је затварач на опругу коју су покретале гумене траке што су се опуштале повлачењем окидача — отуда и назив „микрофотограф“. Скаифи је једном приликом свој „микрофотограф“ уперео на краљицу Викторију и умало није ухапшен због покушаја атентата на њу. Тек кад је отворио „микрофотограф“ и показао да се у њему уместо метака налазе снимци био је ослобођен оптужбе. Данас су мини-камере сасвим обична ствар.

ЖИТ СТРАНА

ДАДО ТОПИЋ

Једно од највећих имена домаће забавне поп-музике свакако је име Даде Топића, певача и гитаристе, који је за скоро деценију активног бављења музиком стекао поштоваоце широм земље.

Дадо Адолф Топић рођен је 4. септембра 1949. године у близини Нове Градишке. Живи у Осјечку где завршава школовање и чини прве кораке као поп-музичар. Још као средњошколац свира у „Базовим електрицима“, затим прелази у „Лавину“, да би после краћег времена постао члан данас легендарних „Динамита“ у којима су тада свирали, поред њега, Јосип Бочек, Ратко Дивјак и Алберто Краснић. После извесних несугласица са члановима ове групе, Дадо на позив Корнелија Ковача долази у Београд и крајем 1969. постаје вокални солиста тада већ познате „Корни групе“.

После две године заједничког рада с „корнијевцима“, Дадо се враћа у Загреб где успева, непосредно пред Нову 1972. годину, да оснује прву домаћу супергрупу „Time“ у којој су свирали још и Тихомир Поп-Асановић, Петар Божић, Марио Марини, Ратко Дивјак и Ламберт Живковић. Са „тајмовцима“ Дадо стиче афирмацију као комплетан музичар. Затим одлази у Немачку, а по повратку у земљу покушава да поново окупи „тајмовце“, што му не полази за руком. Неко време наступа са „Поп селекцијом“. Ни овде се није дуго задржао. Одлази у Цеље на одслужење војног рока. По повратку из армије, на позив пријатеља Пеце Петеја, поново напушта земљу, одлази у Лондон и придружује се новоформираној постави познатог састава „Foundation“. По

што се група после турнеје по Европи распала, Дадо се поново враћа у земљу у нади да ће окупити своје старе пријатеље и уз њихову помоћ направити нови „Time“. Али, честе промене у саставу и жеље појединаца за лично афирмацијом осујетили су ту жељу.

И поред свих тих лутања Дадо је успео да избори место које му и припада, у самом врху домаће поп-сцене. За то свакако треба да захвали свом изузетном таленту, песми која говори искрено и способности да се у сваком тренутку својом непосредношћу намесне слушаоцу.

На крају неколико речи о новом албуму Даде Топића и групе „Time“. Дуго припреман и очекиван с великим интересовањем, овај ЛП ће се ових дана појавити у продаји. Плоча је снимљена у току јула и августа у Минхену у „Ариола диск студију“, а у реализацији учествовали су, поред „тајмовца“ — Даде, Ведрана Божића, Пике Станчића и Криса Николса — још и Чарли Новак и Ратко Дивјак. Промоција ове плоче, на којој ће се поред неких већ познатих песама наћи и нове нумере „Волим те превише“, „91 дан“, „Јер је све у пјесми што чојеку треба“ и друге, обавиће се у току новембра, када група креће на велику турнеју по нашој земљи. Тако ћемо захваљујући албуму „Живот у чизмама са високом петом“ моћи да, после скоро четири године, поново поздравимо „тајмовце“.

ПЕСМА за ОВУ НЕДЕЉУ

КАД СМО ЈА И МОЈ МИШ БИЛИ БОКСЕРИ

Музика и текст: Дадо Топић
Изводи: Дадо Топић
и група „TIME“

Недељом по подне послаје
доброг ручка
у цијелом свијету се пале
телевизори
и сви жељно чекају водитеља
да најави
драги нашим гледаоци,
наступају боксери!

Ја и мој миш наступамо
као аматери
и док у дворани лудују
наши навијачи
наш противник сад се зноји,
мисли тко је бољи, тко
је јачи.

Тада нам дају знак ударцем
о гон
да може да почне борба,
прва рунда.
Ја и мој миш кренусмо
стилом шампиона
све је скупа трајало
шездесет секунди.

Прво десна, затим лијева,
десна, лијева,
директ удар, кроше и по
свим
правилима противник је
прошао
врло лоше.

Сад док један лежи ту
на поду,
секундант му помаже и
по глави сипа
воду,
али то му неће промијенити
стање,
јер већ судач и публика
почели су
бројање
један, два, три, четири, пет,
шест,
седам...

И на радост гледалаца,
жељних крви,
туђе муке,
противник је-прије десет
подигао
обје руке,
и док у дворани вичу наши
навијачи,
наш противник размислио
тко је бољи,
тко је јачи.

Ја и мој миш боксујемо
у овој сезони
врло добро од почетка
стилом шампиона,
ето нашег противника код
другог
нокаута.

Ја и мој миш кренусмо опет
у стилу
шампиона
и тада на главу паде цијела
васиона.
Тада глас водитеља тужно
објави
драги нашим гледаоци, овај
меч у првој
рунди
класичним нокаутом,
изгубили су
боксери.

ДОМАЋА ЛИСТА

1. СКАЛИНАДА — Оливер Драгојевић — ЈУГОТОН
2. ТАЧНО У ПОДНЕ — Уи група — ЈУГОТОН
3. ШЈОР БЕПО НАПИТАН — Про арте — SUZY

4. КАД СМО ЈА И МОЈ МИШ БИЛИ БОКСЕ- РИ — Дадо Топић — ПГП РТБ

5. У КАМЕНУ ПЈЕСМА ПИШЕ — Мики Јевремовић — ЈУГОТОН
6. СВИРАЈ МИ СВИРАЈ — Тереза Несовија — ЈУГОТОН
7. КАД ЈЕДНОМ ЗАНЕЛИШ — Златко Пејаковић — ПГП РТБ
8. НОЋ ТИ ДИРА НОСЕ ЦРНЕ — Мишо Ковач — SUZY
9. ЖИВОТ ЈЕ МАСКЕНБАЛ — Тешна индустрија — ЈУГОТОН
10. ГДЕ СИ БИЛА, ЛЕПА НЕЈО — Сунцокрет — РТВ ЉУБЉАНА

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем или замењујем следеће лонг-плеј плоче: BAD COMPANY; LED ZEPELIN; БИЈЕЛО ДУГМЕ, DEEP PURPLE; QUEEN; JIMI HENDRIX; VAN MC COO; ДРУГИ НАЧИН; ГОРАН ВРЕГОВИЋ; SIMON AND GARFUNKEL'S (Greatest Hits); PINK FLOYD; SWEET; SUZI QUATRO и TINA TURNER.

Зоран Тодоровски
Ибе Паликућа 36
91213 Горче Петров

Желим да продам следеће, потпуно очуване, плоче енглеске производње: CREAM — „Wheels of fire“ (206 дин); BAND — „Music from Big Pink“ (150); LITTLE FEAT — „Salin' Shoes“ (150); TRAFFIC — „Traffic“ (150); JOHNNY WINTER — „Johnny Winter adn... Live“ (120). Продајем и плоче наше производње: CREAM — „Best of Cream Live“ (130); PINK FLOYD — „Wish you were here“ (7).

Слободан Милосављевић
Маршала Тита 170
38220 Косовска Митровица

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ

1. PINBALL WIZZARD — Elton John — ПГП РТБ
2. SATISFACTION — Rolling Stones — ЈУГОТОН
3. NOBODY'S FOOLS — Slade — ПГП РТБ
4. YESTERDAY — Beatles — ЈУГОТОН
5. YOU SEE THE TROUBLE WITH ME — Barry White — ПГП РТБ
6. FERNANDO — Abba — ПГП РТБ
7. SUNSHINE DAY — Osibisa — ЈУГОТОН
8. LET'S STICK TOGETHER — Bryan Ferry — ЈУГОТОН
9. YUPI DU — Adriano Celentano — ПГП РТБ
10. SAY HELLO — Chocolate Menta Mastic — ПГП РТБ

САД

1. KISS AND SAY GOOD-BYE — Manhattans
2. AFTERNOON DELIGHT — Starland Vocal Band
3. MORE, MORE, MORE — Andrea True Connection
4. LOVE IS ALIVE — Gary Wright
5. MOONLIGHT FEELS RIGHT — Starbuck
6. LET HER IN — John Travolta
7. GOT TO GET YOU INTO MY LIFE — Beatles
8. I'LL BE GOOD TO YOU — Brothers Johnson
9. TAKE THE MONEY AND RUN — Steve Miller
10. THE BOYS ARE BACK IN TOWN — Thin Lizzy

БИЛИ ЏО СПЕРС (BILLIE JO SPEARS)

Америчка фолк-музика, звана и „Кантри вест“ (Country West) има велики број присталица и данас на њу је статична и једноставна. Занимљиво је да је баш таква „проста“ балада у време електронике, синтисајзера и фанк музике стекла присталице баш код младе публике. Центар кантри музике је Нашвил, град на југозападу Америке а претворен је у једно велико ваљари-

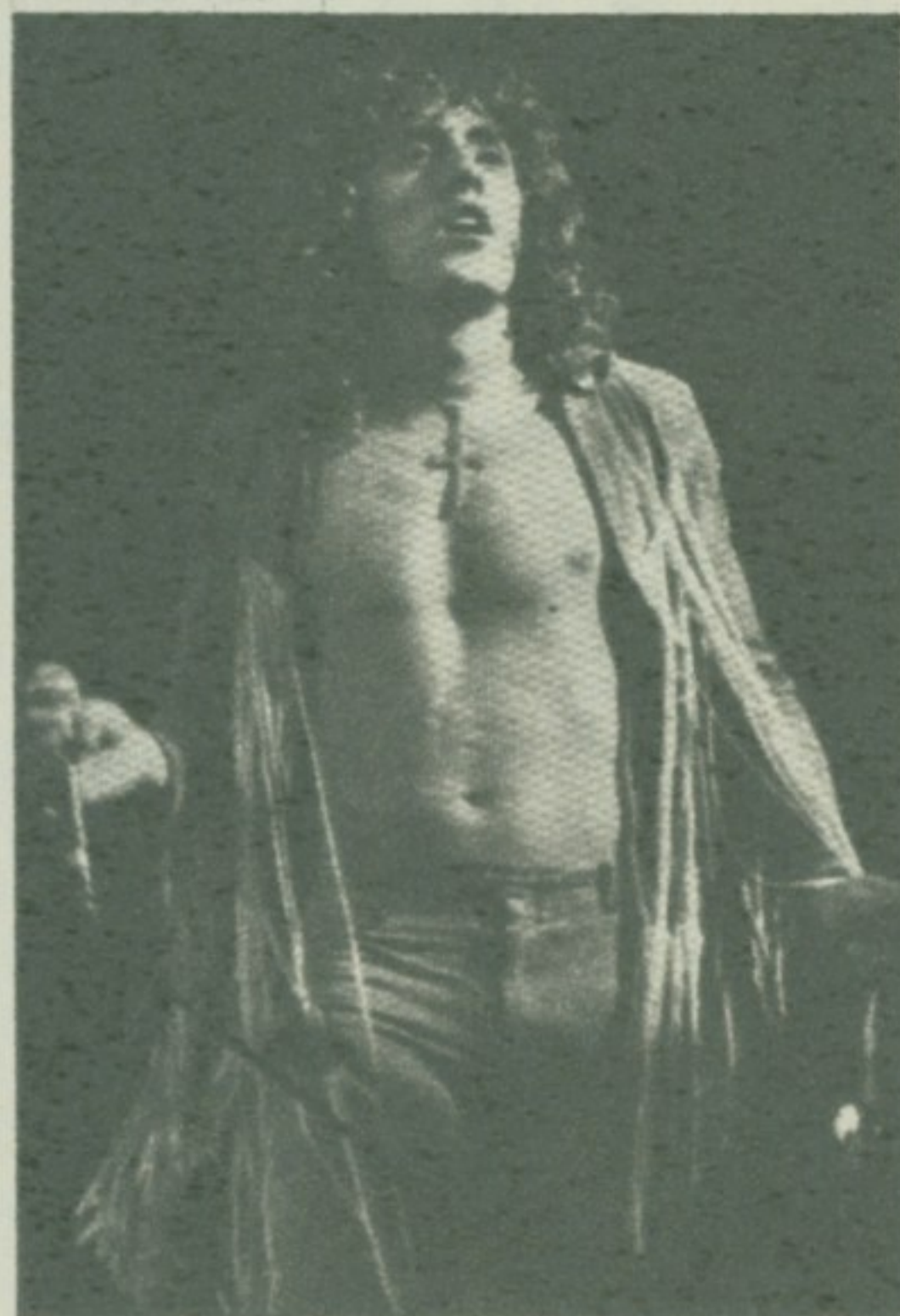
ПЕВАЧИ НАЈПОЗНАТИЈИХ СВЕТСКИХ ГРУПА

Ову рубрику покрећемо на захтев многих наших читалаца који су у својим писмима изразили жељу да нешто више сазнају о вокалним солистима водећих светских састава. У сваком броју доносићемо фотографију једног од ваших љубимаца и његове кратке биографске податке.

РОЏЕР ДАЛТРИ (Roger Daltrey)

Роџер је вокални солиста групе ХУ (Who). Веома је свестран у шта нас је уверио и својим филмским улогама. Због дуге плаве косе добио је надимак „Анџео рока“. Рођен је 1. марта 1945. године у Лондону. Висок је 171 сантиметар, плавоок, ожењен је и има две девојчице.

Нове плоче ЈУГОТОНА

QUEEN

Група „Квин“, која нас је почетком ове године задивила својом „Боемском рапсодијом“, представља се на малој плочи двама песмама: „Ти си мој најбољи пријатељ“ (You're My Best Friend) и „34“.

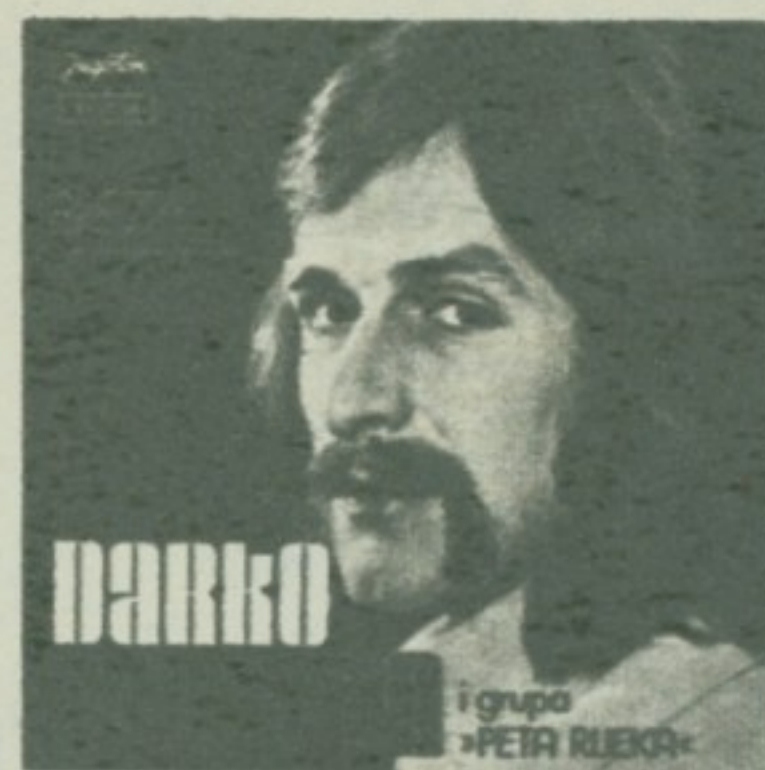
QUEEN

You're my best friend...

НЕДА УКРАДЕН

„Ја још нисам само твоје име“ и „Нека сузе кажу, мили“ називи су песама које интерпретира Неда Украден на својој новој плочи. Без већих претензија, тек да је слушаоци не забораве.

ДАРКО ДОМИЈАН

После једногодишње паузе Дарко је опет међу нама. Нов сингл с нумерама „Брега“ и „Нек“ на вјетру твоје косе вијоре“, које је Дарко снимно уз помоћ групе Пета ријека, већ се увелико врти на програмима наших радио-станица.

THE BEATLES

Вечити Битлси, чије се старе композиције поново враћају из заборава, имају на овој малој плочи своје две добро познате нумере: „Неу, Јуде“ и „Революција“, о којима је непотребно говорити јер смо их много пута слушали.

ЧАЈЛД (Child)

нате групе SENSATIONAL ALEX HARVEY BAND једину композицију. Песма „Река љубави“ (River of Love), која се нашла на првој плочи групе ЧАЈЛД, доживљава велики успех, и отвара им врата многих концертних дворана. Са првим јесењим данима четири дечака полазе на велику турнеју по Европи којом су, како кажу, желели да докажу да су врени музичари са изванредним сценским понашањем. „Мој шил“ је да постанем звезда као Дејвид Кесиди — изјављује певач групе Грејем, који обожава овог поп-певача, идола младих широм света. Његово мишљење деле још два члана групе, близанци Кејт и Тим. За четвртог члана, гитаристу

Дејвида, најбољи су ЛЕД ЦЕПЕЛИНИ.

Чланови групе су:

1) Грејем Џилбро (Graham Bilbro-ugh) — певач, рођен 23. маја 1952. године. Висок је 130 сантиметара, има плаву косу и зелене очи.

2) Дејвид Купер (David Cooper) — гитариста, рођен је 26. јуна 1957. Висок је 158 сантиметара, и има плаве очи и светлу косу.

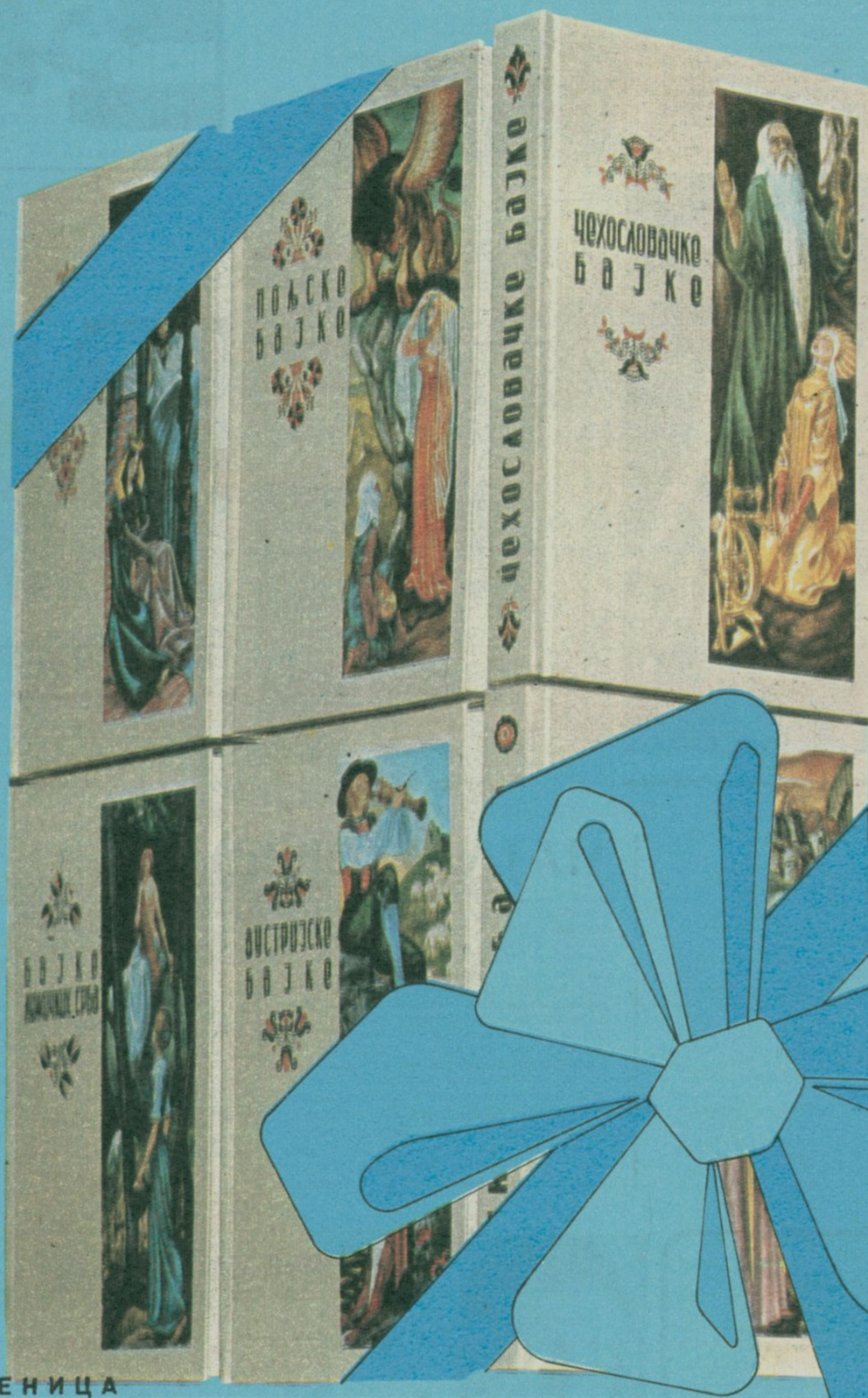
3) Близанци Кејт (Keith) — басиста и Тим (Tim) — бубњар, Етек (Atack), рођени су 5. априла 1958. године. Кејт је висок 130 сантиметара има плаву косу и плаве очи, док је Тим један сантиметар нижи и изгледом и бојом косе и очку веома подсећа на брата.

ште где и зими и лети ври од музике. „Дођите у Нашвил и осетите укус фолка“ стоји на великој табли на улазу у град. И стотине младих музичара свакодневно долазе у потражи за славом.

Једног зимског јутра осванула је у овом граду и Били Џо Сперс. Са собом је донела неколико снимљених плоча, гитару и ноге. Међу познаницима које је ту стекла важно је поменути Џека Родеса који за њу компоује први велики хит „Лако је бити злобан“ (Easy to be Evil). Џек уводи Били у сам врх америчке музике и одмах ангажује познатог продуцента Лари Баглера уз чију помоћ је данас у врх кантри музике композицијом „Бе сеље на тлу“ (Bauket on the ground). После ове две плоче Били добија многе позиве за гостовања и понуду продуцентске куће Јунајтед артист за дужу сарад-

најлепши ПОКЛОН најмлађима

НОВО

ОСМО КОЛО БАЈКИ

први пут
на нашем
језику

Шест књига осмог кола бајки:

1. МАЂАРСКЕ БАЈКЕ
2. БАЈКЕ ЛУЖИЧКИХ СРБА
3. ЧЕХОСЛОВАЧКЕ БАЈКЕ
4. АУСТРИЈСКЕ БАЈКЕ
5. ПОЉСКЕ БАЈКЕ
6. РУМУНСКЕ БАЈКЕ

Овим колом најлепших бајки објављених први пут на нашем језику пружићете нова сазнања најмлађима.
Цена целом колу бајки износи 180 динара.
Књиге можете купити за готово и на отплату у шест месечних рата по 30 динара.
При куповини за готово дајемо 5% пописа (каса сконто).
Књиге су повезане у пуно платно са илустрацијама на корици, штампане су ћирилицом.

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем Осмо коло Бајки.

1. ЗА ГОТОВО по цени од 150,00 динара. Платићу поштару кад ми донесе књиге.
2. НА ОТПЛАТУ по цени од 180,00 динара у четири месечне рате по 45,00 динара. Прву рату од 45,00 динара платићу поштару кад ми донесе књиге.

(Купац)

(Пошт. број, место, улица и број)

(Овера предузећа за купце на отплату)

(Потпис)

Попуни, изрежи, залепи на пописницу и пошаљи на адресу: **ИП „НАРОДНА КЊИГА“, 11001 БЕОГРАД, Шафарикова 11.**

Декстроза извор нових животних снага

Кад крвн недостаје грохћани шећер, руни се природна равнотежа нашег организма. Тада осећамо замор и малаксалост. Све то спречава ДЕКСТРОЗА. Одлична је за рековалесценце, интелектуалне и физичке раднике, за возаче моторних возила, спортисте и за малокрвне. Грохћани шећер је потребан организму читавог живота, од детињства до дубоке старости, јер је неопходан саставни део

наше крвн. Помаже функционисање јетре, бубрега, срца и не шкоди зубима. ДЕКСТРОЗА је зато погодна за непосредно узимање и као додаток за спремање различитих јела и पेцава. Због тога ДЕКСТРОЗУ препоручујемо као додаток свакодневне исхране — посебно деци. Може да се набава у свакој радњи, самоуслугу, са укусом наранџе, лимуна, јабуке и мента.

Упамтимо, ДЕКСТРОЗА је извор нових животних снага.

Серво Михаљ,
индустријско-пољопривредни комбинат
Зрењанин.

ПИТОН — НАЈБОЉИ ДРУГ

Пре рођења малог Венсана у породици Ланијел искрсао је готово нерешив проблем: куда са педесетак отровних и неотровних змија, крокодила, кајмана и коријача из збирке оца породице познатог француског стручњака за гмизавце, нарочито змије?

Будућа мајка захтевала је да се кућа ослободи ове опасне менаџерије, али је пустила пред разлозима свог мужа и његових колега.

Недељу дана после Венсановог рођења крај његове колевке доведена је Воли, женка крокодила, која је очекивала младе. На жалост, сви њени младунци су одмах по доласку на свет угинули. Тада је Воли „усвојила“ малог Венсана и показала се толико брижном „мајком“ да чак ни малишановим родитељима није дозвољавала да приђу колевци.

Данас Венсан има годину и по и пријатељ је са свим гмизавцима који живе у кући. Његова најомљенија играчка

је Жил, питон дугачак три метра, који дечака не напушта ни за трен и права му је дадла.

„Друштво животиња чини Венсана мирним и кротким — каже његова мајка. — Он се игра с њима у друштву, води

дуге разговоре, споразумева се с њима помоћу узвика на које му они одговарају звуцима сличним јецајима. Венсан дели храну са својим пријатељима и често се догађа да једу из истог тањира“.

ПОШТЕДИТЕ РИБЕ

Сопственици пансиона и хотела на грчком острву Хиосу измислили су, како су веровали, лукав рекламни трик: музика за љубитеље подводног риболова. Нарочита апаратура, спуштена у дубину, требало је, по њиховој замисли, да наслађује уши глурца нежним мелодијама. Међутим, побунили су се баш они којима је та музика била намењена: „Надали смо се да ћемо бар под водом бити поштеђени од буке. Зар је дошао крај и свету тишине?“ — протестовали су љубитељи роњења.

Ускоро су се чули и протести друштва за заштиту животиња. „До данас је главну опасност за рибе представљало загађивање приобалних вода. А сада ви намеравате да глупим модерним песмицама претвори-

те те несрећне животиње у неуротике“ — каже председник

овог друштва у писму упућеном хиоским хотелијерима.

ПРВА ЗОНА ТИШИНЕ

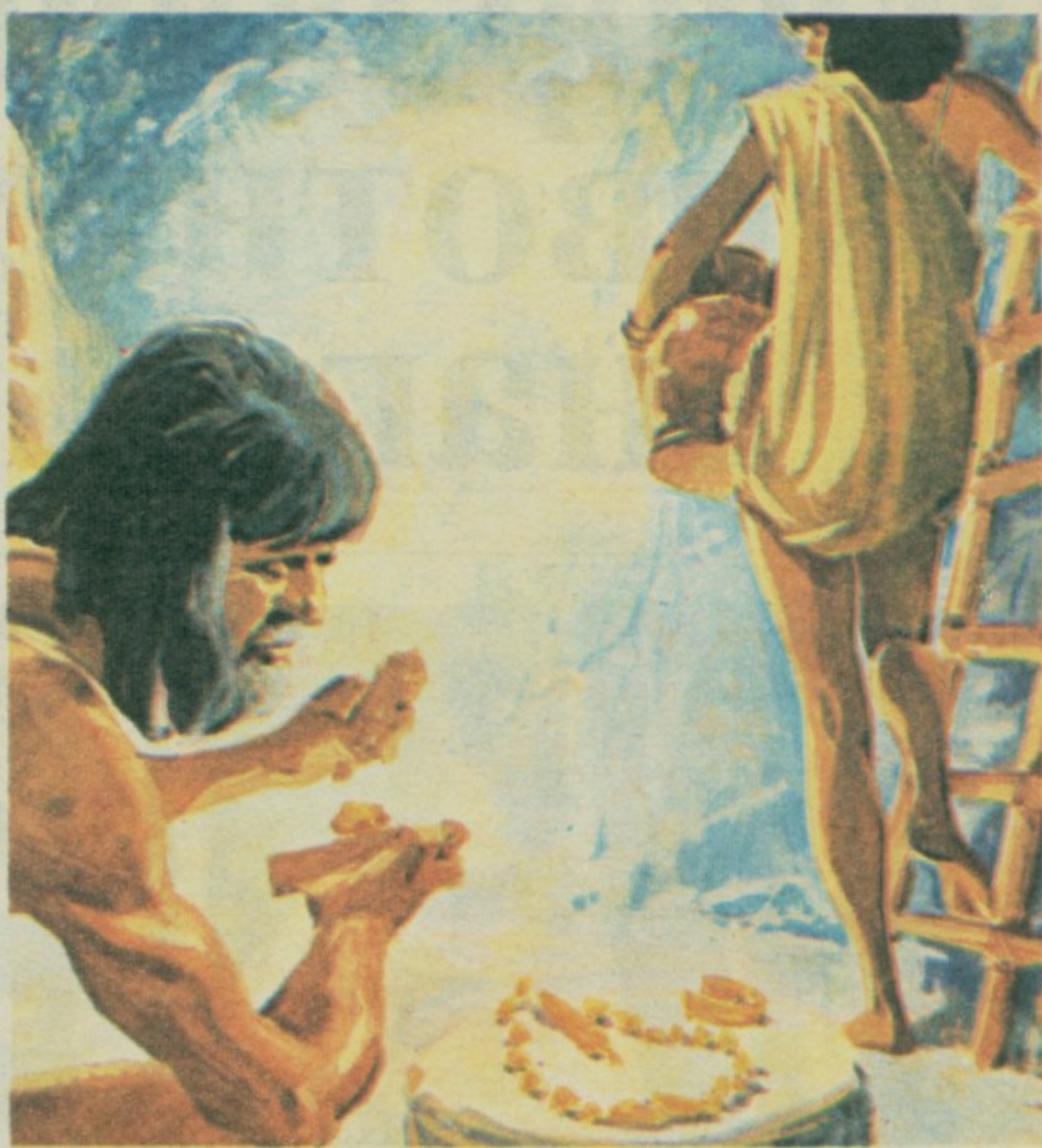
Пре две хиљаде година Рим је имао преко милион становника. Градска госпоштина, официри и трговци, који су се обогатили за време освајачких похода, шеткали су се по Риму користећи разна возила. Разуме се да су античка кола стварала силну буку по каменим коловозима. Први декрет о ограничавању сваког саобраћаја у Риму сем пешачког, и то у празничне и пазарне дане, донео је Цезар. Император Клаудије, који није подносио буку отишао је још даље: забрањено је приступ у град свим возилима.

ПРИЧА
О
ЗЛАТУ

ШЕСТОПРЕГ НА ПУТУ СРЕЋЕ

ПРОНАЂЕН JE БОГАТ МАЈДАН — Пре нешто више од сто година Америку је обузело велико узбуђење кад се прснела вест да је у Калифорнији пронађен богат мајдан злата. Са свих страна пожурили су у Калифорнију копачи злата. Кола под арњевима која су вукла шестопрези образовала су праве конвоје што су журили ка срећи и богатству. Први такав „воз“ који је прешао континент кренуо је из Индијен-денса 11. марта 1849. године и стигао у Калифорнију после 88 дана путовања.

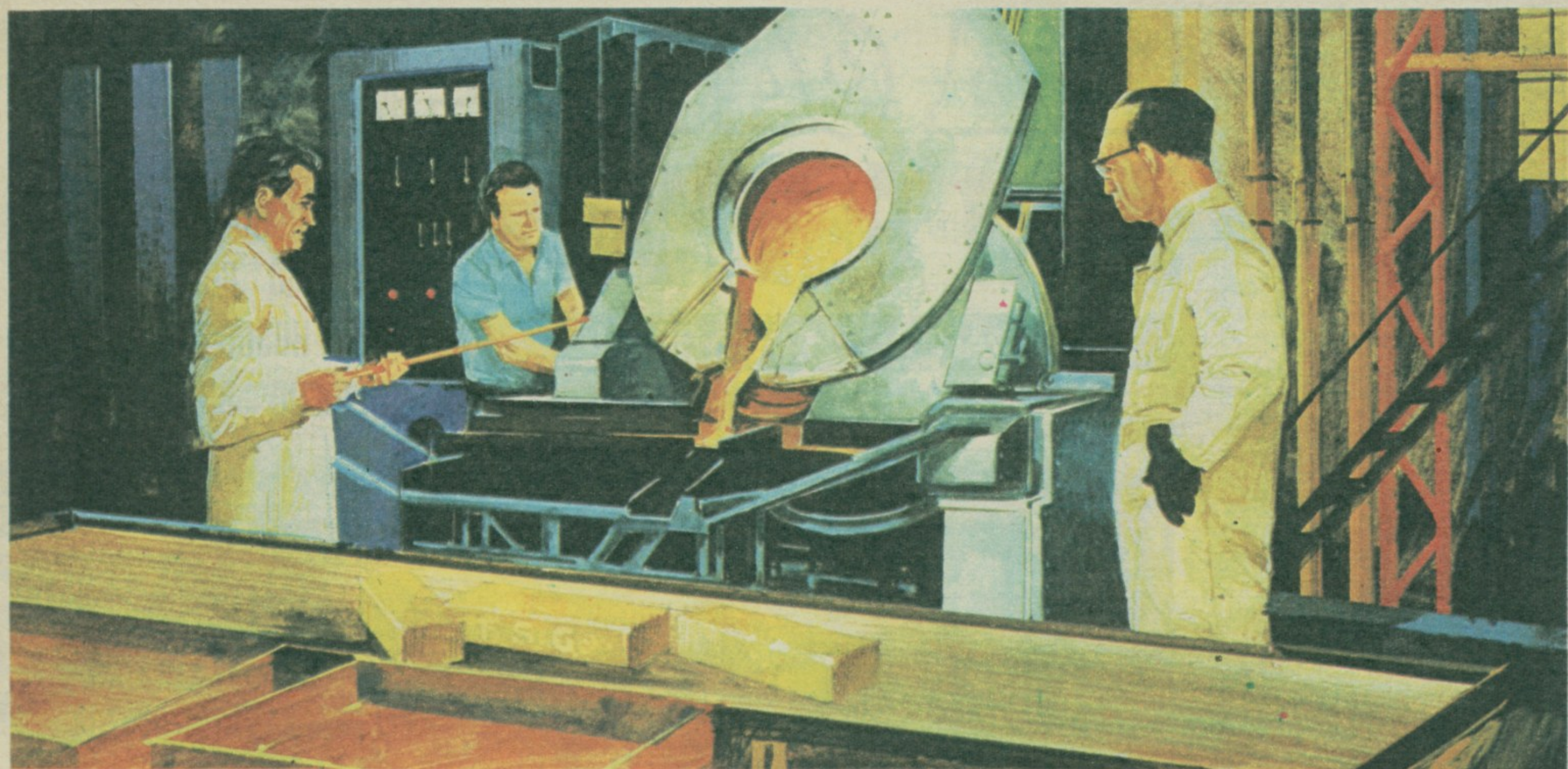
ЈАСОН И 50 ДРУГОВА — Наравно, златна грозница није искључиво амерички „специјалитет“. Да су од ње боловали и стари народи показује и грчка митологија. Једна од најстаријих легенди говори о ратнику Јасону и његових 50 другова који су после многих недаћа пристали бродом „Арго“ уз обалу покрајине Колхида и тамошњем краљу Ајету преотели златно руно. По предању, човек који би стекао златно руно постајао је богат.

ЛЕГЕНДА О РУНУ — Данас се поуздано зна да су још пре више хиљада година Тибарени, племе које је живело на се веру Мале Азије, испирали песак са дна златоносних река по моћу судова начињених од овчје коже. По завршетку испирања истресали су из овчјег рунца паталожени златни прах. Тако је вероватно и настала легенда о златном руно.

У ДОЛИНИ ГОЛУБОВА — Између Нила и Црвеног мора, у близини града Луксора, лежи Долина Голубова у којој су приликом археолошких ископавања на дубини од 300 метара пронађене подземне галерије рудника злата старог око 5000 година. До руде се долазило тако што су стене у окнима загреване док не постану беле а онда поливане хладном водом. Услед наглог хлађења стене су суцале и добијени комади руде испалили су напоље. Данас се, уз помоћ модерне опреме, до златне руде долази много лакше.

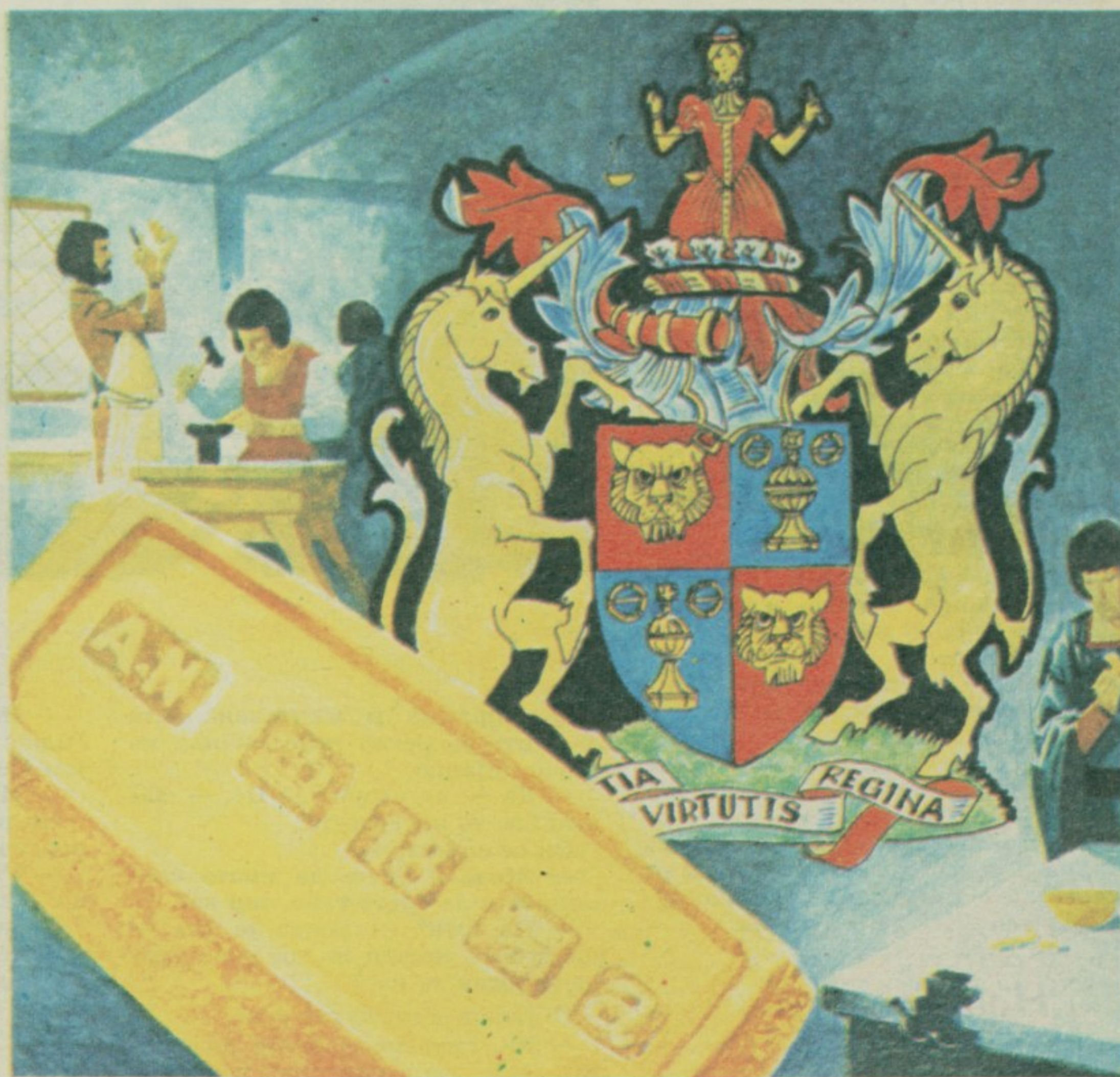

ВРЕДИ СЕ НАМУЧИТИ — Злато је један од најређих метала у Земљиној кори и то га чини скупим. Управо због тога се и исплати мукотрпан посао око његовог проналажења и издвајања. Злато се у природи јавља у облику љуспица, зрнаца, плочица, у пратњи пирита, арсенипирита, оребра и бакра. Некад се злато из руде добијало процесом

амалгамације, односно издвајањем из јеловине помоћу живе. Међутим, у последњих 50 година злато се из руда одваја растопинама цијанида. Тако добијено злато топи се и обликује у полуге. Код нас се у Бору овај скупљени метал добија из анодног муља који отпада приликом електролитског пречишћавања бакра и сребра.

НИЈЕ НЕНАДОКНАДИВО — Употреба злата је доста ограничена. Уколико се у облику златног новца и полуга не налази у трезорима емисионих банака, онда се користи за израду накита и нешто мало у техници (за израду тромобрана на пример) и у медицини. Злато може да се обликује и у танке жице које се утклају у тканине или се од њих праве украси и ознаке на униформама. С обзиром да је чисто злато врло меко обично се легира са сребром и бакром.

ИМА ГА И У МОРУ — Количина злата у тим легурама означава се хиљадитим деловима или каратима. Сваки златни предмет поред ознаке карата мора да има на себи утиснут и жиг, односно заштитни знак. Он се обично састоји од комбинација слова и бројева који означавају град у којем је злато процењено као и датум вредновања. Како злата има све мање, научници су дошли на идеју да га издвајају из морске воде. Још 1872. године утврђено је да једна тона морске воде садржи 65 милиграма злата што је, како се сматра, вредно експлоатације. Наравно, количина злата у разним морима је различита па је то вероватно разлог што се овај начин добијања драгоценог метала ретко где користи.

КУДА ОДОШЕ ДИНОСАУРУСИ?

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ИСАК АСИМОВ

У изгужваној и прља-
вој кошуљи, поднаду-
ла лица, изгледао је
као пијанац. Зато му
и нисмо поверовали
кад је казао да је кон-
струисао времеплов.

Т е вечери, као обично, Џо Блох, Реј Манинг и ја седели смо за столом у углу. Имали смо још чин-тав сат слободног време-на пред нама и трудили смо се да га испунимо причањем.

Разговор је повео Реј, рекавши нам да је чуо како је неки науч-ник успео да упути у прошлост комадић олова, али само за два хиљадића дела секунде. Додао је да научник ћути о томе, свестан да му не би веровали.

И тако се разговор повео о вре-менским машинама и о томе шта би се догодило кад би се неко вра-тио у прошлост и убио свога деду. И како би то било лепо кад би неко дошао из будућности и рекао нам да ли ће још бити ратова и како ће се завршити.

Реј, који је био редован посети-лац хиподрома, казао је да би же-лео да зна, на пример, ко ће по-бедити у седмој трци док се још трчи шеста, на шта је Џо одмах-нуо руком.

— Вас двојица мислите само на ратове и коњске трке — рекао је. — А знате ли шта бих ја радио кад бих имао времеплов?

Ми смо одговорили да нас то веома интересује.

— Кад бих ја имао такву ма-шину — казао је он — вратио бих се у далеку прошлост да бих от-крио шта је било са диносауруси-ма.

Насмејали смо се. Реј је рекао да га није брига за диносаурусе, а ја сам додао да ни луд не бих оти-шао чак ни у музеј да видим ске-лет некога од њих. Уосталом, доб-ро су учинили што су нестали и уступили место људима. На то је Џо одговорио да, познајући неке своје ближње — при том је по-гледао мене и Реја — више бих волео да су остали диносаури, али ми се нисмо освртали на то.

— Можете се ви мени подсме-вати колико хоћете и изигравати неке вајне интелектуалце — ре-као је Џо — али чињеница је да немате ни трунке маште. Диносау-руси су били огромне животиње, као кућа, било их је на милионе, а једног дана — ту је пучнуо прстима — нестали су као да их никад није ни било. А ја бих во-лео да знам зашто.

То је све. Наш разговор би се завршио на томе да није било пи-јанца који је седео за столом до нашег. Али, он се окренуо према нама и рекао: „Хеј!“ И од тада не престајем да мислим на диносау-русе и не могу да се смирим.

Најпрати

у мезозоик

До тог тренутка ми га нисмо примећивали. Ко ће обратити па-жњу на све пијанце које сретне?

— Хеј! — узвикнуо је он и ми смо га погледали.

Џо му је био најближи. Мало је померио столицу и обратио се не-познатом:

— Шта хоћете?

— Господа су разговарала о ди-носаурусима, ако се не варам?

32 Очи су му биле црвене, а ко-

шуља прљава и изгужвана, али оно што је рекао није личило на говор пијанца.

— Да — одговорио је Џо. — За-што вас то интересује?

Он се осмехнуо.

— Желели бисте да имате вре-меплов и да одете тамо, зар не?

— Па шта? — рекао је Џо. — Да нећете можда ви да конструи-шете један за нас?

Пијанац је развукао усне.

— Не, господа. А знате ли заш-то? Зато што сам пре неколико година направио баш такву маши-ну, стигао с њом у мезозоик и от-крио како су нестали диносауру-си.

Тек касније сам у неком лек-сикону прочитао шта је то мезо-зоик и сазнао да су баш, у тој епо-хи живели диносауруси. Но, те вечери ми ова реч није ништа ка-зивала и ја сам помислио да је тип луд. Ипак, позвали смо га да пређе за наш сто.

— Где сте конструисали свој времеплов? — упитао га је Џон.

— На Мидвестерн универзитету. Радио сам на томе заједно са сво-јим кћерком Керол.

— И где вам је сада? У цепу?

Он није обратио пажњу на наше подгуркивање.

— Уништио сам га. Нисам ви-ше желео да га имам.

Наравно, нисмо веровали нијед-ној његовој речи, али смо се пра-вили да га пажљиво слушамо. Да је он имао такву машину, био би богат човек, а не би овако изгле-дао.

— Па, причајте нам о томе, про-фесоре — рекао сам. — Шта је било са диносаурусима?

Оружје о појасу

Он је испио чашу и наточио по-ново, из боце коју није испуштао из руке. Затим је неко време гле-дао преда се и најзад почео:

— Не знам колико ме је пута Керол послала у прошлост пре но што сам се одлучио на велики скок. Нису ме интересовали диносауру-си. Хтео сам само да видим коли-ко далеко могу да одем. И тако сам се нашао у једном другом свету. Био је диван, сунчан дан. Очекивао сам да ћу наићи на моч-варе и папрат, али ништа од то-га. Уопште, то није била она сре-дина у каквој замишљамо да су живели диносауруси...

Слушао сам га и чудио се. С ла-коћом је изговарао чак и најтеже речи и ја сам почињао да се ко-леbam.

— Џиновски гмизавци су већ били пред истребљењем — наста-вио је он. — Остали су само они мали, са њиховим металним по-јасевима и оружјем.

— Какви мали? — дрекнуо је Џо. — Какви метални појасеви и оружје?

— Били су то мали гмизавци, нека врста гуштера, високи неш-то више од метра, који су се кре-

тали на задњим ногама, ослањајући се на снажни реп. На предњим удовима имали су прсте. А око струка металне појасеве о којима је висило оружје... Не оно које испалаује метке, већ компримирану енергију.

— Чекајте... — Цо је био извадио марамицу и брисао је зној са лица. — Кад се то догађало? Пре неколико милиона година?

— Да. То су били гмизавци. Имали су крљушти и вероватно су полагали јаја. Али, располагали су убојитим оружјем.

— Колико их је било?
— Пет. Журнули су на мене чим сам изишао из машине. Сигурно их је било на милионе... свуда по Земљи. У то време они су били господари ове планете.

Видео сам како Реј почиње да се чеше по глави, што је код њега био знак нервозе. Очигледно, сматрао је да је професор претерао.

— Милиони, а? Па где су сада остаци тих силних животиња? У музејима нисам видео ниједан скелет с металним појасом.

Професор нас је тужно погледао.

— Ретко се налази на фосиле. Помислите колико је животиња досад живело на Земљи. Милијарде милијарди! А колико је мало скелета нађено! Уосталом, шта би доказивали фосили? Кроз милион година, зар би неко био у стању да закључи какав је био Њујорк само на основу неког људског скелета?

— Сигурно ћете рећи да су ти мали гмизавци били интелигентна бића? — рекао је Реј.

— Наравно. Њихов мозак је био мали, можда четвртина од нашег, али, за разлику од нас, употребљавали су га целог, до последње честице.

Тада је Цо ставио примедбу која је требало да професора притера уза зид.

— Ако су ти гмизавци били тако паметни, како то да нису оставили ништа иза себе? Где су њихови градови, њихове куће, њихова оружја?

Немојте је умаћу

Али, професора није било лако збунити. Мирно је одговорио:

— Ви све процењујете према нашим, људским мерилима. Ми подижемо градове, улице, аеродроме, али они не. Они су имали друге системе. Само им је оружје било налик на наше.

— Откуд ви све то знате? — запитао сам. — Јесте ли живели с њима? Како сте разговарали: енглески?

Мислим да су почињали да ме издају нерви, али професор је ос-

тајао миран. Поново је напунио чашу и рекао:

— Не, нисмо разговарали. Гледали су ме својим хладним очима без капака и ја сам заношта ми без капака и ја сам знао шта мија мислим. Не питајте ме како је то могуће, јер не знам. Знао сам само да су били кренули у лов и знао сам да им не могу умаћи.

Гледали смо га нетрпемице, ћутећи. Најзад је Реј упитао:

— Па... како сте успели да се спасете?

— Случајност. На врху брега појавила се једна животиња и, видећи их, дала се у бекство. Они су појурили за њом, потпуно заборавивши на мене. Ја сам то искористио да уђем у времеплов и да се вратим у своје време. После тога сам је уништио.

Веднији крај приче није могао замислити, и то управо у тренутку кад је постајала узбудљива.

— И шта је било са диносаурусима? — упитао је Цо.

— Зар нисте схватили? Мени се чини да сам био јасан... Они гуштери су били интелигентни. И били су страсни и вешти ловци. Лов је за њих био једина разонода. Нису ловили да би прибавили храну, већ из забаве.

— И тако су истребили све диносаурусе?

— Да. Све оне што су живели у њихово време... Не верујете ми? Колико је требало нама да уништимо милионе бизона? У време кад сам ја срео оних пет гуштера, крупна дивљач је махом већ била истребљена.

Сироти, илуи иуштери

Ћутали смо и размишљали о ономе што смо управо чули. Тада је Цо повукао професора за руку и упитао га:

— А шта је онда било са тим гуштерима са пиштољем о појасу? Зар се нисте вратили да видите?

Професор је дигао поглед, са изразом очајања на лицу.

— Зар још нисте схватили? Већ тада је почело. Прочитао сам им то у очима. Крупне дивљачи је било све мање и они нису више имали своју неопходну разоноду... И шта мислите да су радили? Вапили су се на једну још опаснију дивљач, све док је трајала.

— Какву дивљач?

— На себе саме. Пошто су истребили друге, почели су да се убијају међу собом док нису и они нестали.

— Јадни, глупи гуштери! — рекао је Цо.

— Да — рекао је Реј. — Сироти, луди гуштери!

При помисли на оно што се тада догодило, још и сада ме подилазе жмарици. Професор је нагло устао и почео да виче као изbezумљен:

— Проклети идиоти, зашто сад рскиите сузе над судбином гмизавца који су утицали пре много милиона година? Они су били прва интелигентна створења на Земљи и нестала су. Готово, свршено! Нема их више! Али, ми смо следећа форма интелигентног живота... и шта радимо? Исто, што и они!

Одгурнуо је столицу и пошао ка вратима. Али, пре него што је изишао, окренуо се и рекао:

— Јадно, глупо човечанство! Хајде, плачите сад над тим, јер имате разлога!

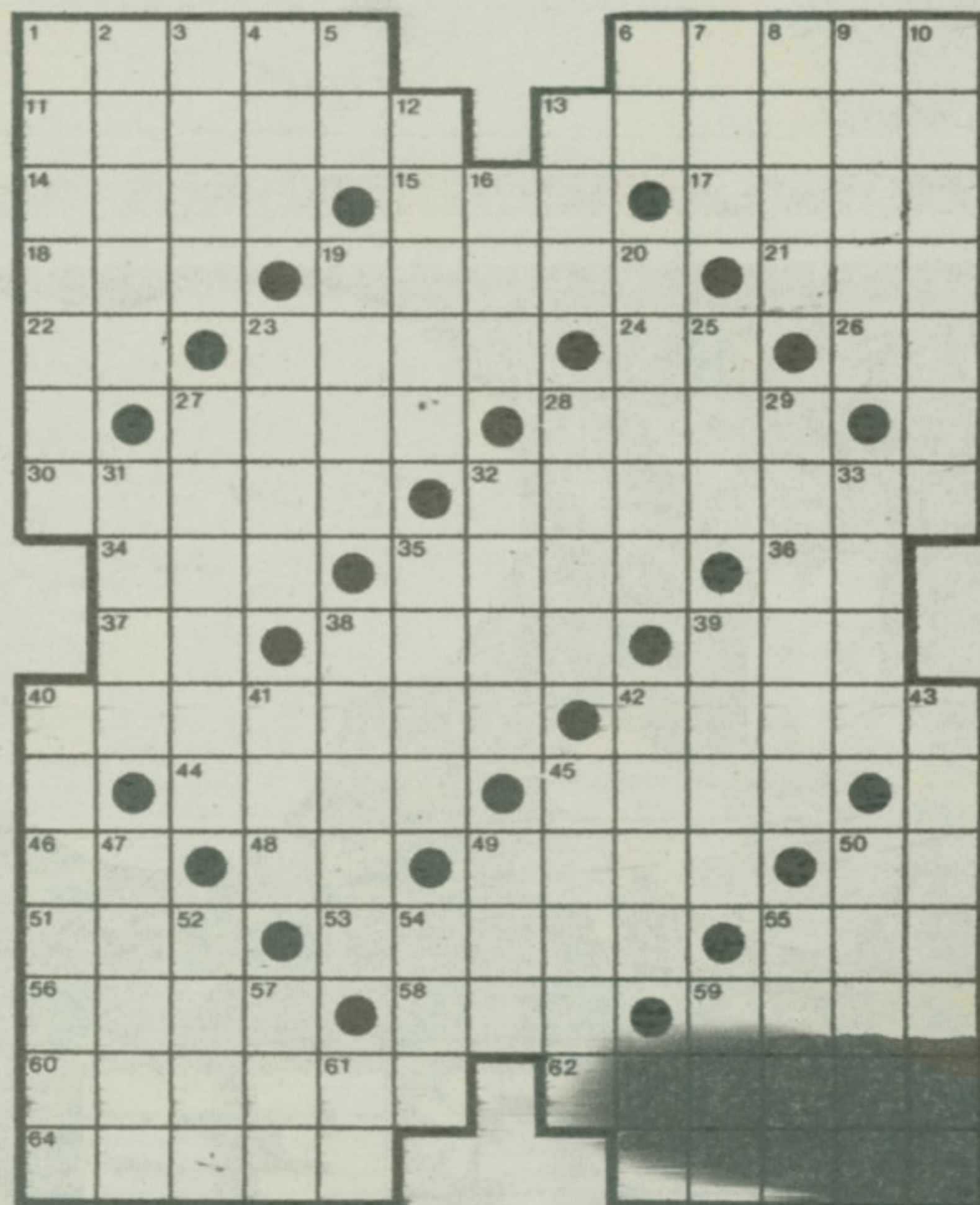
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Машина, апарат, 6) град на југу Јадрана, 11) припадник индијанског племена у Северној Америци, 13) борилачки спорт, потекао из Јапана, 14) америчка агенција за свемирска истраживања (скр.), 15) неман, 17) острво, 18) показна заменица, 19) послобени, 21) било ко, 22) предлог, 23) еп, 24) ономотопеја гласа једне домаће животиње, 26) мера за површину, 27) енглески књижевник („Ајвањхо“), 28) госпођа (енгл.), 30) времешан, 32) тужни, 34) староримски историчар, 35) речна и морска животиња, 36) лична заменица, 37) рукометни клуб (скр.), 38) апаратно стање воде, 39) мочварно земљиште, 40) тераса, 42) енглески филмски глумац (Алек), 44) жаргон, 45) женско име, 46) осамнаесто и седамнаесто слово азбуке, 48) упитна речца, 49) топовска приколица, 50) ауто-ознака за Ваљеву, 51) шаховски термин, 53) цитат, 55) индустријска област у СР Немачкој, 56) врста казне, 58) индустријска биљка, 59) престанак живота, 60) домаће пернате животиње, 62) део радио-апарата, 64) име филмске глумице Екберг, 65) део хода.

УСПРАВНО:

1) Реч истог значења, 2) најраспрострањенија биљка, 3) атмосферска падавина, 4) стара мера за тежину, 5) јесте (скр.), 6) предлог, 7) народно коло, 8) француски комичар (Жак), 9) рукаца, 10) врхунски резултати, 12) замах, 13) монголска титула, 16) цар животиња, 19) конфликт, 20) полупаразитска биљка, 23) однос датих и примљених голова, 25) муслиманско мушко име, 27) део прозора (мн.), 28) река у Пољској, 29) непобитна чиниоца, 31) град у Гани, 32) оцењивачка екипа, 33) танки козаци, 35) гравитационо, 38) покретачки извор, 39) наша прва филмска плушица (Ита), 40) странпутица, 41) наше острво, 42) одбрана у боксу, 43) фудбалски клуб из Суботице, 45) филм са Пол Њуманом и Робертом Редфордом, 47) северноамеричка животиња скупценог крзна, 49) ономотопеја пачјег гласа, 50) град и лука у Бугарској, 52) наш филмски режисер („Партизани“), 55) правац кретања, 57) оружани сукоб народа, 59) троцифрен број, 61) предлог, 63) ногометни клуб (скр.).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Стрип, 6) чисто, 11) тренер, 13) шестар, 14) рана, 15) оср, 17) Тула, 18) ако, 19) обала, 21) бич, 22) на, 23) свод, 24) мт, 26) ри, 2, 27) цвет, 28) омет, н, 30) црвен, 32) авенија, 34) Арт, 35) стар, 36) Ра, 37) ич, 38) Бери, 39) кер, 40) очарати, 42) Ганди, н, 44) коза, 45) тама, 3, 46) ТЗ, 48) де, 49) пенни, 50) кв, 51) оба, 53) „Норна“, 55) ари, 56) бруо, 58) чеп, 59) глећ, 60) акорди, 62) обрада, 64) ратар, 65) носач.

И-д-к и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукосје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живојин Стојановић. Уредници: Кривош Виторовић, телефон 324-191/525, Нуриџина Ђокић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Ђорђевић, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дина, полугодишња 110,00 дина, тримесечна 55,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дина, полугодишња 220,00 дина, тримесечна 110,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДП 64—, Долар 25—, Ф.ф. 110—, Ш.ф. 66—, Ш.ф. 108—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Одласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Ано си јан, изазови поштовање знањем и добротом.

(Староегипатска мудрост)

ПОДПИШИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граш Забавнице,

НЕБЕСКЕ БУКТИЊЕ

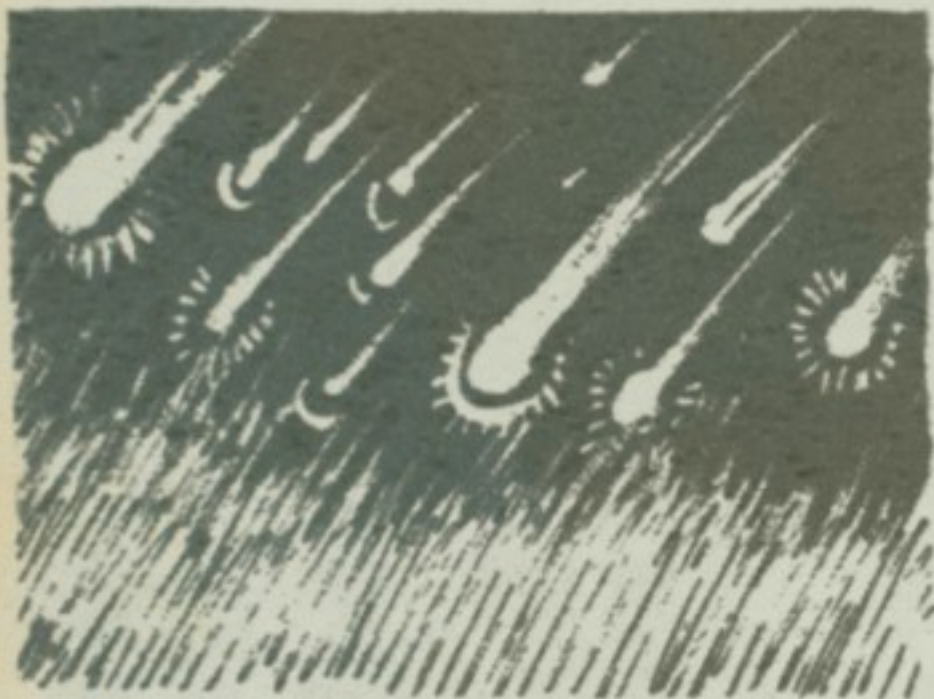
Реци ми нешто више о метеорима.

Жељко Жижак,
ученик, Земун

Метеори су мала, тамна небеска тела, различитих величина и облика. Кроз међупланетарни простор крећу се великом брзином. Ако на том путу наиђу на Земљину атмосферу, упијају се трењем, да би за тренутак постали видљиви и након тога се угасили и изгубили.

Један метеор тежак 40 килограма пао је 16. маја 1751. године код места Храштина, у Хрватском Загорју, и данас се налази у Природњачком музеју у Бечу.

Метеор већих размера који оставља светао траг за собом и који било при лету, било при паду на Земљу експлодира уз јак прасак

и распада се у комадиће, зове се — болид. Један овакав пад са катастрофалним последицама забележен је 30. јуна 1908. године у покрајини Јенисеј, у Сибиру. На површини од неколико километара све је било сравњено са земљом и спаљено.

Место где метеор падне назива се метеорски кратер. Најпознатији је Кањон Дабло у Аризони. Дубок је преко 180 метара, оивичен бедом високим 50 метара изнад површине тла, пречника 1200 метара.

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљено поужећем. Цена сваке књиге 80 дин. Све 4 књиге - комплет само 250 дин. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

ЧАСНА РЕЧ

Интересује ме шта значи реч беса.

Магдалена Ићон,
Бачка Топола

Реч беса је арбанашка часна реч, која се даје госту или бегунцу да ће га домаћин штитити. Даје је појединац, породица, село или читаво племе. Тим именом зове се и примирје, које се закључује између породице или племена крано завањених. Прекршитељ беса изврнут је освети.

ПИОН У ОЧЕВИМ РУКАМА

Хтјела бих да знам да ли је устину постојала Лукреција Борџија.

Фатима Карабер,
Доњи Вакуф

Лукреција Борџија (1480—1519) коју често наводе као пример „фаталне“ жене била је кћерка папе Александра VI.

Кад је одрасла отац је, желећи да је искористи у својој политичкој игри, прво удаје за грофа од

Песаре Ђованија Сфорцу, а кад му та веза постаје сметња удаје је за Алфонса Арагонског. Но, политичка игра се наставља и Лукреција ускоро постаје војвођиња од Фераре удавши се за Алфонса д'Есту, војводу од Фераре.

Историја и сведочанства бележе да је Лукреција била не само лепа него и изузетно образована и духовита жена. На свом двору окупљала је све истакнутије песнике и уметнике свога доба. Њени чести гости били су и Тицијан, Ариосто, Бембо и многи други.

РИБЕ С ПЛУЋИМА

Хтео бих да знам какве су то рибе дводихалице и где живе.

Радослав Николић,
Умка

Дводихалице, или рибе плућашице, су скупина слатководних риба. Помоћу ваздушног мехура који им омогућава удисање атмосферског ваздуха у стању су да живе и ван воде, али кратко. Оне су, у ствари, остаци водених праживотиња.

Данас их налазимо само у мочварама и рекама тропских области и то три рода:

1) Афричка дводихалица (*Protopterus annecteus*), једина позната риба која може ван воде да живи и до четири године;

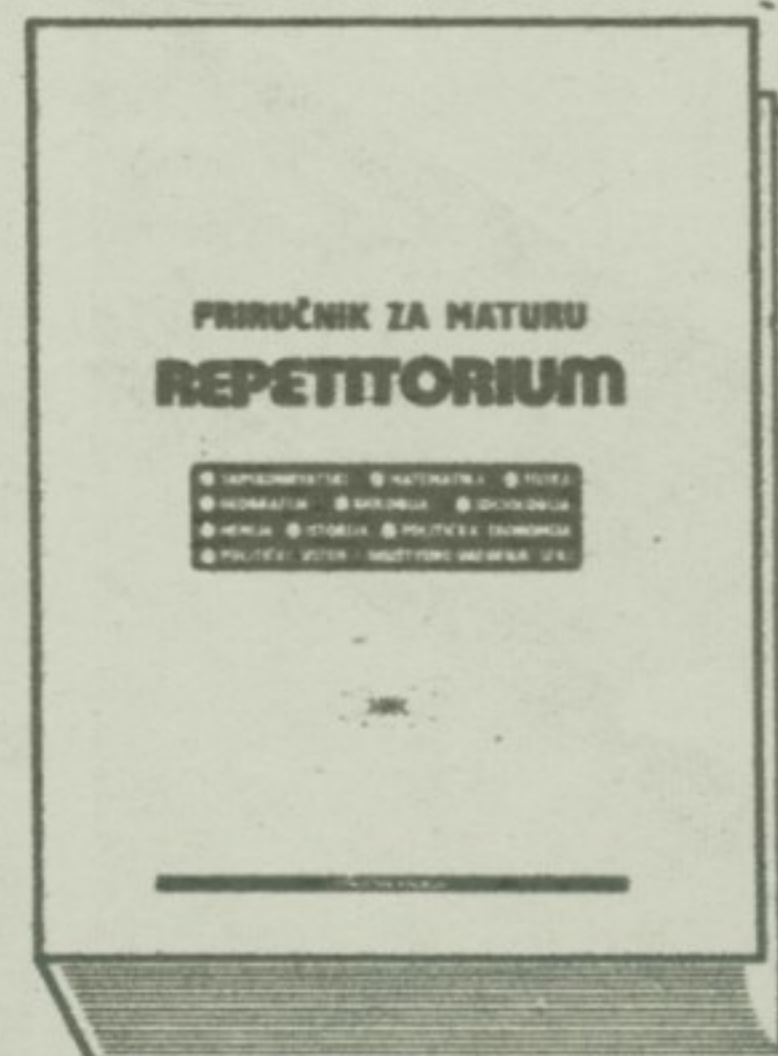
2) Аустралијанска дводихалица (*Neoceratodus forsteri*), по много чему најпримитивнија врста;

3) Јужноафричка дводихалица (*Lepidosiren paradoxa*), витка и мирна врста која се у заточеништву добро слаже са многим другим рибама.

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поужећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Размењујем, поклањам и тражим туристичке проспекте. Мија Милошевић, Водиче, 38212 Обилић

Први који се јави разгледницом свога града добиће комплет од 50 Забавника. Друга двојица добиће по 25. Милодраг Пешћ, Влад. Тамашовића 19, 11000 Београд

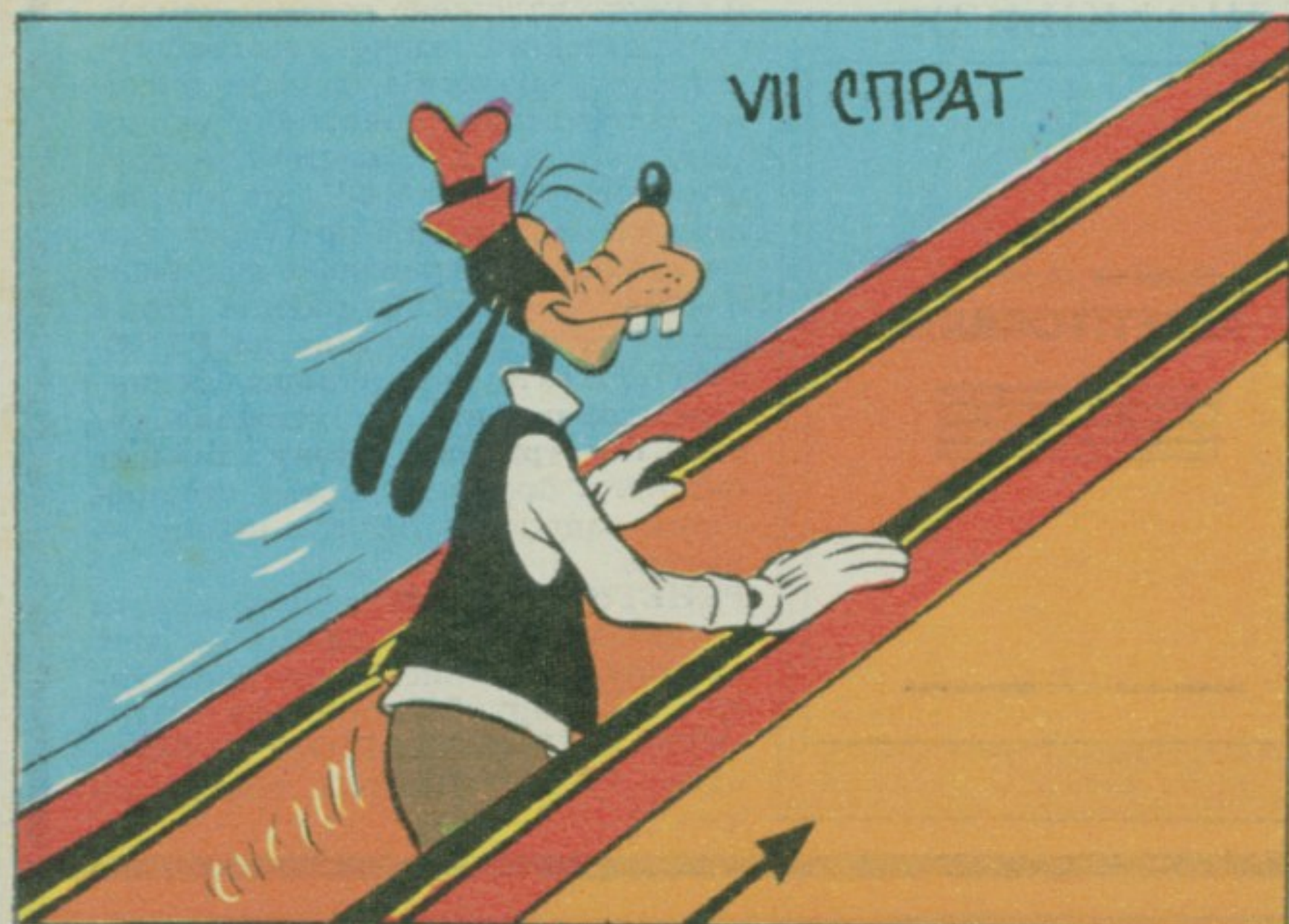
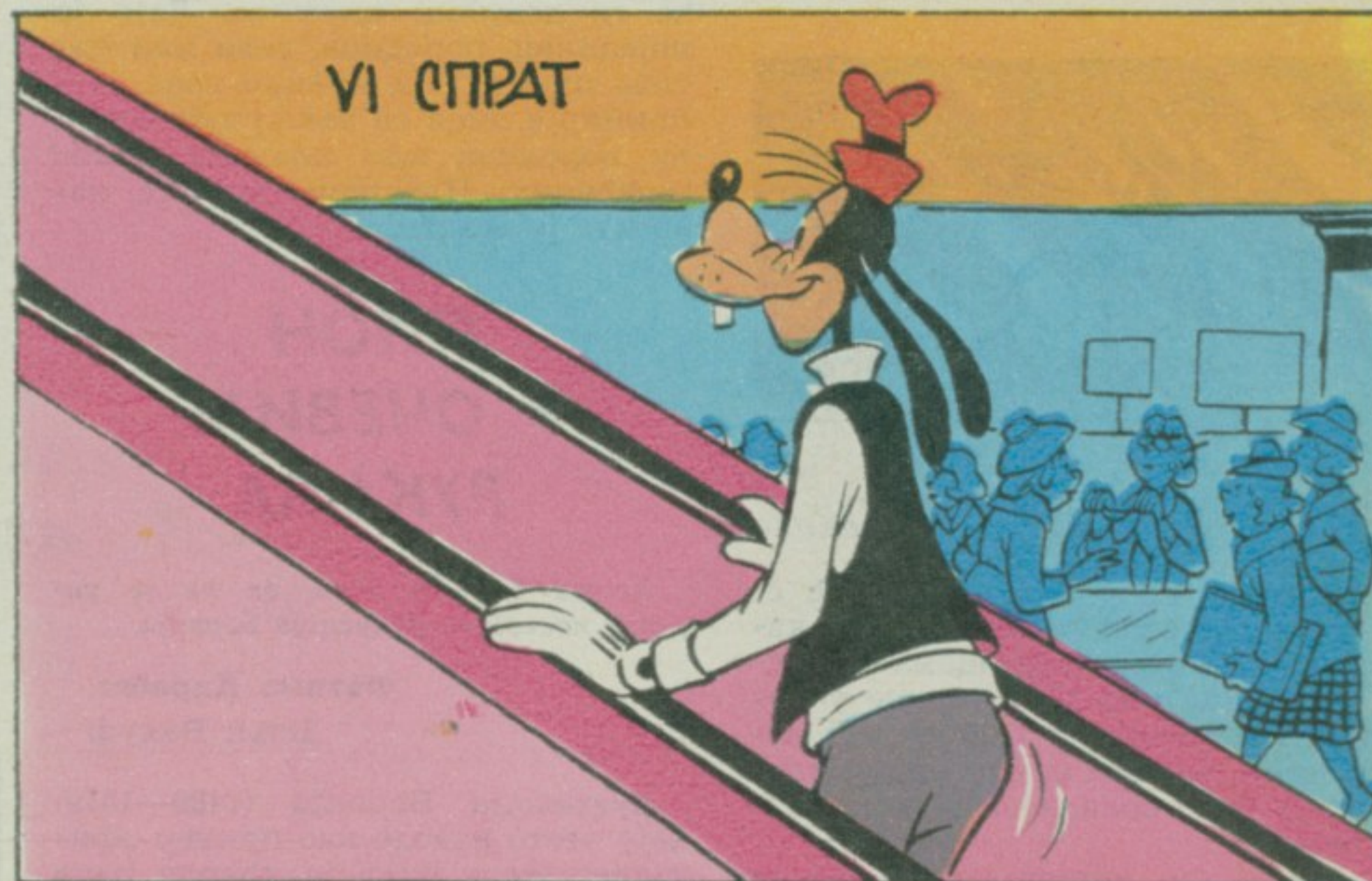
Нудим предатне разгледнице многих наших градова. У замену тражим значке. Борче Попађовски, Даме Груев 173, 97300 Охрид

Сталан сам читалац Забавника и желио бих да ми се јаве они читаоци који скупљају значке. Размјена по договору. Јосип Готић, Рударска 22/V Лабин, Истра

Обраћам се свим читаоцима Забавника са молбом да ми поклоне или продају следеће бројеве који ми недостају: 1240, 1241, 1242, 1244, 1246, 1247, 1248, 1251, 1252, 1256, 1257, 1263 и 1264. Саша Младеновић, Ратка Павловића 5г, 18400 Прокупље

Хоби ми је скупљање разгледница и значака па позивам све заинтересоване да ми се јаве због размјене. Миле Трипков, 92420 Радовин, Мирче Алџа 83.

Copyright © 1976
Walt Disney Productions
World Rights Reserved